

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.

Zespół (fond) 4.

Zbiór rękopisów Biblioteki Baworowskich

Dział (opys) 1

1482. Karwicki Dunin Stanisław, De ordinanda Republica, de corrigendis defectibus in statu Republicae Polonae...Deseureus... 1709, conscripti...

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

Львівська бібліотека
АН УРСР

ВІДДЕЛ РУКОПИСІВ

5306 1482.

Ygel:
listopad 1930.

№ 1482

VIII., A. 109.

Stanislai Dunin Kar-
wicki protunc Pincerna, ex p^{re}sent^o cono
Succamerarij Generalis Palatinate
Sandomiriensis.

De Ordinanda Republica,
Seu

De corrigendis defectibus in Statu
Reipublica Polona

Discursus Triginta Quingue
Libris Sex inclusi

A^o Dⁿⁱ 1709 Conscripti
Codicibus privatis Eiusdem
Authoris Relicti

Opus Posthumum
Cura et impensis recte sententio
De Libertate et Regimine Polonica
p. Typis publicis mandari

Datt. 1746.

Ex Libris Joannis Leszycki
de Pankratzenre Grabionkay

Stephani Regis Iudicium de Re-
gimine Poloniae Vestra Polonia
Respublica, non Ordine quo caretis
non Regimine quod contemnitis
Sed solo fato regit.

Monitum Vetus.

Ob lenta Consilia Perijt Hungaria.
Privata Commoda Caveat sibi Polonia
Occulta Odia

Udo Cinnius de Republica ^(checor)
Avaritia, Honorum Cupido, In-
tentionum Studium, Discordia, In-
mor, Omnia pervertent, et
Civium Universa Republice
attulerunt.

Quid quid agimus mortale genus
Quid quid patimur venit ab alto

Tragedus Seneca.

X: 2. 2el: 607t

31/1930 X: 495/30

Catalogus Discursuum.

Liber 1mus.

- 1 De Disordine Polono
- 2 De Mutationibz et Revolutionibz Staty Poloniae
- 3 De Statu Praesenti Reipublicae Poloniae
- 4 De Fonte genuino Diffidentiar^{um} inter Status
- 5 De Modo sedendaz Diffidentiar^{um} et Collisionum
- 6 De Praecipuis Corbitantijs in Statu Reipublicae

Corrigendis

Liber 2dus.

- 7 De Consilijs Polonicis
- 8 De Conuentibz particularibz tum de Jure vetandi et pluralitatis.
- 9 De modo Concludendor^{um} Conuentuum
Electiois deputator^{um} et aliorum
- 10 De Conuentibus ante Comitialibz et Methodo
concludendi hos Actus
- 11 De Comitij^s Generalibus et dissolutione
Sed Auptione eorum.
- 12 De Modo et Methodo Comitiorum An-
nuorum seu de Consilio perpetuo.

Liber 3tius.

- 13 De Modo Justitiae Distributioe

- 14 De Regalibus seu potius Reip^{me} Publice
15 De Modo distribuendi Dignitates et
Offi^a quavis.

Liber 4^{tu}s.

- 16 De Oeconomia Bellica.
17 De Exercitu formali et perfecto.
18 De Militia Pedestri formanda et Eques-
tri reformanda.
19 De Conservanda Militia Pedestri et
Equestri
20. De Modo augenda Militia.
21. De Armis et Vestitu Militari.
22 De Caeritijs Militaribus.
23 De Disciplina Militari
24 De Praemijs Heroicarum Actionum seu
Mutilatorum in Acie.
25 De Ducibus seu Imperatoribus Belli
26 De Artilleria
27 De Praerogativarijs melijs Conservandis
Exercitum.

Liber 5^{tu}s.

- 28 De Correctione Legum et Judiciorum.
29 De Appellationibus et Motionibus
30 De Judicij Tribunalitjs et Regiminis
(Causar.)

31 De Judicijs Succamerarialibus seu finium Regendorum.

32 De Prescriptionibus.
Liber Otus.

33 De Interregnis et Electionibus Regum.

34 De Forma Interregni.

35 De Modo et Matheo Electionis Regia.

Prologus ad Lectorem.

Neputes quæso, Amice Lector meus, esse qui primam glaciem frango, in corrigendis defectibus Respublicæ Polonæ, tentatum hoc à multis, imò Ipsamet Respublica Morbi sui conscientia, tam Regibus suis, præsertim, Stephano, quam et Civibus, per Constitutiones Regni, dabat occasionem conquirendi media, concludendorum Consiliorum, adinveniendi modum iustitiæ distributiæ, Methodum præter regnorum, et Electionis Regia, prout hæc suo loco Leges. Nec desuerunt de-

cota Ingenia, qua amore Boni publici
varia hisce malis remedia propone-
bant. Sed: quod dolendum; dum ad Nu-
aleum uentum est, quisq; metude-territy
ne dum licentiam exercere uult, laque-
um paret libertati, putabat satius spe-
omittere adulta et preualida Critica,
quam id assequi, cui flagitio Impares
simus, prout Casimirus Rawarski
in suo tractatu, sup aduertentiam
defectuum in Capitibus Imperij Sar-
matici fatetur. Et ibidem dum de Ele-
ctione Regum Summa cura exacta
prudencia uentilatum est negoti-
um, sub Stephano et Sigismundo
Tertio scribit, apponit: Omissum tanq;
et silentio involutum, quod tutius pu-
tabat, factorum lege plecti, quam
per errorem Consilij in accelerata
ultro pericula Rempublicam
incipitare tam arduum, tam pe-
riculi plenum, hoc negotium spe
videbat et re ipsa: si alium fate-
mur, fuit. Cum ergo hac via, corri-
gi in defectus sine periculo nequi

verunt, diuersam ego peritus viam
ingressus sum, Neminiquantum suo
Rucusq; calcata, ubi illasa voce libe-
ra ien mod ebilis privilegij ordinata.
Conuentus particulares Persim C^{le}:
etionum semper finiri. Coputia Re-
gni, periculo Ruptionis liberari,
Fomes continuas C^m emergentium,
et Occasione distributiva Justitias
motum et diffidentiarum interna-
rum, Cui contra Reges, et Ministros
status, extingui; Oeconomia Belli-
ca, C^{er}eratusq; formalis sine miserob
Colonorum aggravatione erigi, ac con-
seruari, Ina^{er}regna deniq; C^{le}:
etiones atq; Coronationes Regum,
absq; periculo scipionis, Oculo Hebr^o:
madarum spatio terminari posse
Videbis, et iudicabis. Ut ergo Equum
Iudicem agas, prius attentum et
vacuum omni; preterquam publi-
ci bonis affectu Te Lectorem exopto.
Ave et Havel.

Ocieski Cancellarius Regni
apud Varsovicium de Optimo
Statu Libert: pag: 34.

Facilius toties immutatur Rei-
publica Status, quam torrens
ille morum in pejus precipi-
titer sistitur.

Liber Amus.

A.

Discursus Amus.

De Disordine Polono.

Eadem ferè Sors est Rerum publica:
rum quæ magnorum ædificiorum esse
solet; ubi parvo labore parvi defectus
reparantur. At si fundamenta sub-
sident, si fissura hiatusq; ruinam
murosum totiusq; ædificij proximam
minantur, ille operam ludet, qui
fissuras illas obtinere volet, repara-
tionem vero ædificij a firmatidis fun-
damentis non inchabebit. Cõ jam in
Republiça Polona deventum est, ut
hæc ingens Compages tot dissidenti-
arum internarum continuo motu
quæpata nullis legibus fulcra, nul-
lis vel optimis Sancitibus conservari
valeat, nisi simul mutatio quædam
Status, et forma regendi inducatur.
Prudentissimè hæc de re Cives & Can-
cellarius Regni apud Varsaviaensium
de Optimo Statu Libert. pag: 34. Ta:

Quintilius totus. Reipublica immutata
Status quam torrens ille morum
in pejus precipitatus sistit. Et sane
si Consilio mutare in melius. Re:
gimen nostrum negligimus, veron
dum ne casuue, atque in pejus mu:
tetur, et vel Tyrannide terminetur,
vel in partes dissolvatur, et vicinam
Potentiarum direptioni nos expo:
nat.

Nec me hic quæso quispiam vul:
gari illo proverbio Satisfactum esse
velit, Coloniam disordine stare. Si
enim port avulsas et neglectas Pro:
vincias, port tot vastatas Urbes, Op:
pida, pagor depauperatum popu:
lum, deniq; labefactatam libertatem
stare Coloniam credimus, quid tan:
dem vere erit. falluntur ergo et
alios fallunt, qui disordinem ad eam
connaturalem, et quandam simi:
pathiam cum statu Colonie haben:
tem putant; ut quemadmodum Sa:
lamandra igne qui omnia consumi:
mit sustentatur; ita Colonia disor:

dine quo omnia Regna ruunt con- 3.
servatur. Videmus enim et senti-
mus hoc disordine, libertatem di-
minui Leges convelli, populum
depauperari, Tamam Nris Colori
p. nostros Antecessores multo San-
guine partam contemptui haberi.
Periculorum equidem videtur in hoc
turbido Statu de mutatione aliqua
qua omnis periculosa est, agere
attamen, Si ea exempla Mutationum
accuratius expendimus patebit, pa-
cis tempore, raro mutationes inter-
cessisse. Sed ut plurimum, inter Bella
vel p. Bella. Sic enim pertesi conti-
nuorum malorum populi, diver-
sam regendi formam facilius ad ^{ad dandum}
mittebant. Exemplum recens, an-
te Quadraginta et aliquot annos,
quo liberam Regum Electionem et
feri eandem, qua apud nos est regen-
di formam Successione Principum
suorum et absoluto Dominio com-
mutavit; pertesa continuorum

4. malorum ex nimia Nobilitatis in
contradicendo libertate pullulan-
tizem. Hæc enim contradicendi li-
bertas, eo jam rem Danicam de-
duæerat, ut sub Regimine Frido-
rici Quartij. Avs Regis adprosens Re-
gnantis Sedes Regum Hispania capi
Ipseque Rex in manus Suecorum por-
venire debuerit, si tunc oportune
Batava Clavis obsidionem solvisset.
Placuit ergo deinceps, Unum potius
Rectorem quam multos pati. Cui
adverso Provincia confederati Bel-
gij inter Bella excusso jugo Regum
Rem publicam liberam formarunt,
Contribuentibus ad id Lotentij vi-
cinis, quæ omnibus invisam pro-
tunc Lotentiam Hispanicam debi-
litatam cupiverunt. Nec nobis de-
operandum: magis et enim quibus
eis Lotentij vicinis plausible
est apud nos plurimum in liberta-
te Regimen, utpotè quod ad mentem
Viciorum facilius flecti potest

quam sitam vastum Imperium 5.
sua Magnitudine. Cuius vicino
formidabile, unius absoluto Domi:
nio regeretur. Hinc non deerunt no:
bis modo nos quoque, nobis met non.
desimus nec desidiosi spectemus
et expectemus Fata nostra. Sed po:
tius cum bono Deo agamus, non
permittentes Casui quod Consilio
corrigi potest.

Discursus 2us.

De Mutationibus et Revolutionibus,
Status Poloniae.

Sicut Hominum aetates, certos An:
nos criticos habent circa quos et
plurimum aut mortem, aut mor:
bos periculosos obvenire experien:
tia docet. Ita et Regna ac Imperia
sua periodos fatales habere certum
est. Accuratioribus historicis obser:
vatum, Magna Imperia circa Quin:
gentorum Annorum Periodum vel
desuisse vel insignem mutationem

6. sensisse, ut à Populo Israelitico
ordiamur, Aristocraticum Regi:
men Judicum à Moyses ad primum
Regem Saulum duravit Quadi:
gentis Annis transformata Ari:
stocratica in Monarchiam: Regu
Judaiorum dignitas stetit Qua:
dringentis Quingenta Annis, ad
Captivitatem Babylonicam et
Conversionem Templi Hierosely:
mitani. A reditu Judaeorum et
Captivitate ad Regnum Herodis,
sub quo Sceptrum a Juda totali:
ter ablatum est intercesserunt
Anni Quingenti, Romanam Rom:
publicam reserunt Consules ab
ejectis Regibus ad Julium Casarem
per Antios Quadringentos Seaa:
ginta, alia vero Regna. Circa me:
dium praefate Aetate mutationes
senserunt, Babylonicum Regnum
post Divisionem cum mediis Cura:
vit Annos Ducentos Octuaginta
Persarum Monarchia, à Syro ad

Darium Ducentis Decem Praecor' 4
ab Alexandro Magno ad Perseum
Dynastam Macedoniae: qui ab
Annio Consule victus est: Dur
centis circiter Annis stetit. Roma
sub Regum Dominio, à Romulo
ad Tarquinium Superbum: qui
Roma pulsus Regi ad ministra:
tio in Consularem mutata est:
fuit per Annos Ducentos Quadra:
ginta.

Haec de externis quantum ad no: Cris
tra mihi observanti Crisim Polo ^{Robina}
nia obvenit Ducentorum fere
Annorum periodus huic genti fa:
talis. Quispiam sittempera Lochi
Fundatoris Regni huius iuxta hi:
stóricos portos circa Annum Ab. 550.
Christi Duzingentesimum Quin ^{et} 50.
quagesimum collocabimus, repe:
rimus A. Christi Septingentesimo

Q. Quinquagesimo, id est prima pe:
riodo Ducentenaria expleta, Cra:
ci progeniem in Veneta Viragine
desedisse Monarchicumq; Statum
mutatum esse in Aristocraticam
electis Duodecem Palatinis, quibus
Gubernatio Coloniae demandata fu
it, hac rursus gubernandi forma
sublata et per Premislaurum Prin:
cipatum uersa, Insignem muta:
tionem experta est Colonia circa
finem alterius periodi, quippe
post expletos Ducentos Annos
non solum ea Paganismo ad Chri:
stianismum conuersa sed insu:
peret Principatu seu Ducatu ad
Regiam Dignitatem, sub Filio Mre:
ci Slai Boleslao Chrobry ab Ortho:
ne Tertio Imperatore euecta est.
Tertiam periodum Ducentena:
riam, quanta turba mutationes
exceperint! sub Lescone albo! sat

di ipse ter dejectum Throno, ter q.
restitutum, tam Lescum qm Mic:
cislauum Patruum ejus inter se
certantes, Sed insuper notabilior
est hac Tertia Poloniae peribodus,
transmigratione duorum infer:
sissimorum hostium in Polonia in
Viciniam ejus, nempe Crucifero:
rum in Russiam; et Tartarorum
in Tauridam Chersmesum. Quo:
rum quidem illi à Syria tunc à
Saracenis ejeti, et à Conrado Fra:
tre Lesci in subsidium contra Pru:
thenos acciti, Prussiam occupa:
runt, Moti tandem his sedibus
per Polonos, sed quanto hic Cruor
stetit Poloniae Annales testant.
Hi amari Caspio et Monte Jmao
transmigrantes ex Asia hanc
Gram quae nunc vulgo Crimea
vocat insederunt. Quanta hacti:
nus Damna Poloniae quantam va:

10. stitatem Provincijs Podolia, Russia
Volochynia, induerint, et etiam
num timendi sint omnibus con-
stat.

Gens iusti Belli ignara fugacita-
te sua invicta.

1770. At properante Ducentorum An-
norum periodo, quarta deficit in
Casimiro magno linea illa Regna-
tria Liastea ab A. Octingentesima
Trigesimo, per Ducentorum Qua-
draginta Annorum Spatium, Polo-
na sceptrum tenuit. Et ab hinc fasces
ad ceteros deferunt. Primo Ludovico
cum Hungarum p̄ Vladislavum

136. Jagellonem Lithuanum. Hac perio-
dus licet minori annorum definiti-
ta numero multum Polonia Liber-
tati favit. Quisq̄ tam sub Ludovico
vico quam ex Jagellone Alisq̄ sub-
sequentibz Regibz. Nobilitas Polo-
na ob Heroicas in bellis actiones
Privilegijs Regum ornata, se se in

libertatem sensim aperuit, usq[ue] 11.
ad Sigismundi Limi tempora, sub
quo Libertas summum Culmen
adapta in licentiam degenerare et
quae virtute parata erant per Desidi-
am amittere cepit.

A hujus Sigismundi primi initio
Regni, quod in Annum Christi
Millesimum Quingentesimum 1506.
Scatum incidit hoc tempore quo haec
scribo ducenti Anni terminantur.
Certe tota haec fore periodus, inter 1510
proporteras libertatis cum Maje-
state luctas nocivas Nobilitatis et
Senatus diffidentias non sine genti
boni Publici dispendio transacta.
Initium horum sub Sigismundo
ante ad Leopoldum Russiae Urbem,
ubi ad Bellum contra Moscoviam,
convocata Nobilitas neglecta Pre-
vincia, et Hoste adversum Regem
et Senatores efforbuit, et jam jam
in mutua viscera stringebat ferru

12. nisi Orta Caelo tempestas, turbidos
in diversa egisset. Quid vero consur;
rectiones Nobilitatis, contra Regem
vulgari Nomine Ro. Ro. & Villa,
non longè ab Oppido Lectum dicto
sita ubi Conuentus in Campis paten;
tibus Contionibus turbulentis perage;
bant in Hungaria. Cieski Cancelli:
Regni apud Warsuicium de Optimo
Statu Libertatis pag: 40. Sigismun;
di Tertij Temporibus memorem, quo
Ludibrio et Cachinno finita. Quid
ruptiones seu dissolutiones Comitior
rum, Generalium et Bellum Civile
sub Regno Joannis Casimiri, nostrã
jam memoria. Quid scisiones illas
et scisiones, Partium in Electionibus
Regum presertim Stephani Sigismun;
di Sty. Michaelis Anni et in penultim;
ma quã inquam in memoriam re;
voluerimus fructus horum. In;
terim dum hanc luctuosissimam pe;
riodum sinivimus, quid ni melio:

ra nobis et Reipublica ominemur 13.
ac uoveamus. Presertim cum Divi
na Benignitas, nostras periodos
luctuosas hilarioribus Intercalare
soleat Teate historia. Ergo melio:
ra sperando presentibus mederi
non negligamus.

Discursus 3us.

De Statu presenti Reipub: Polona.

Reipublicam esse Polonam ex
309 Statibus compositam videlicet
Regio Senatorio et Equestri Lip:
pis et tonsoribus notum. Esse quoq;
partim Regnum, partim Rem:
publicam, et hinc ex male consti:
tuta forma fontem perpetuarum
differenciarum oriri, subsequentib;
Discursibus monstravimus. Nemo
vero miret male constitutam
Reipublicam, non enim hac ab
Origine sua, per Solonem aliquem
sicut Atheniensis, vel Lycurgum

14. prout Spartana fundata atq;
ad Normam exactam ordinata est:
sed sensim, ex absoluto Dominio
in libertatem sese aperuit. Nam
quicumq; anteriora tempora evoluet,
reperiet Colonie Statum Monar:
chicum fuisse et Successivum. Re:
gesq; nostros antiquitas absolute:
circa tamen aliquas leges: regnas:
se, et se. Heredes Regni nominape,
mout in Privilegio Ludovici Hun:
gari legimus. Regalia seu Jura Ma:
jertatis Omnia infra. specificanda
penes Reges erant. Jus creandi Ma:
gistratus Jus Belli vel pacis, Jus
tributorum imò nonnulla servitia
prout fuerunt Lodovico a castro,
Cpny ab Agris et Lanis, Censu pec:
cuniarum pro Festo S. Martini pen:
di Regibus solitus.

Posterorum Antecessorum Generosi:
tas et Virtus Bellica, ea Dominio et
Regno absoluto liberam Republi:
cam effecit, sensim non per ea pulsi:

ones et Cedes. Regum: prout hoc l. 5.
alijs gentibus commune fuit: sed po:
tius amore erga Reges suos eorumq;
Prolem, tum Therodis in Bellis ac
ctionibus Regum suorum amorem
mutuum adeo demerebat, ut de Jui:
ribus suis Reges demitterent, et
aut cum Equestri Ordine, hac Rega:
lia communi carent, aut ea in ma:
nus eius resignarent. Sicq; por di:
minutionem hanc potentatis Re:
gia jaciebant, Semina formanda
Reipublice libera, praesertim defi:
ciente Progenie Maesti, Masculina in
Casimiro Magno: Ludovicus ~~Merim~~
Hungaria Rex, et Sorore Casimiri
Magni Nepos Testamento. Avum:
culis: ut vult Bonifinius, Regni ho:
lonia Successor. designatus, Libertates
Equestris Ordinis audis, praecipue dum
deficiente ejus Mascula Prole, Uran:
e Filiabus ejus Successorem ac Ha:
redem Regni acceptarunt. Tunc e ^{Gramen} Librorum

ib. nim ab omnibus Contributionibus
Agrarijs, Horadine alias Prolewskie
Victis, tum et Siliginis, atq; avena.
de quovis lanco, modio seu Coreto
Uno libero, fecit duos tantum
grossos: de quoddecem pendi solitis
pro Festo S. Martini sibi reserva:
vit, In Signum Summi Dominijs
et Recognitionem Corona Regni Po:
lonia prout loquitur Privilegium
Cassovia datum.

Genes Ludovici Jagello ob navatam
in bellis operam, praesertim con:
tra cruciferos, praeter alia Privile:
gia, caet circa jus monetae ne sine
consensu Baronum Regni eudores,
Sigismundus vero Tertius, hoc
jus eudende monetae totaliter in
Manus Reipub. Poloniae resigna:
vit, re gratificando quod Filios ejus
super Throno Regio ad Latus Pa:
rensis collocari in Sedibus permi:
serunt, et Venetas post mortem

Constantia Austriaca Successoribus
eius ejus Casimiro, Alexandro et
Anna distribui consenserunt.

Ne Nobilis captives, nisi Jure in: Herb
ctus neve ejus bona recipiant, ^{ut} ^{Nobilis}
tequam Juidici aliter per competentes
Judices vel Barones Regios fue-
rit condemnatus, cavet Privilegio
suo Prefatus Jagello ad Jedlnam
Anno 1433.

Casimirus Tertius Jagellonis Filius ^{Cromer.}
^{lib 24.}
Jus tributa sapienter ad populum
transulit. Quippe ad invenien-
tum modum exoluentorum Mi-
pendiorum Luthenico Caeritui
permisit Nobilitati, ut Nuntios
Terrestres e medio sui ad susci-
pienda tributa eligerent. Hinc
Originem suam dicit Sarmorum
hactenus Conclave Nuntiorum,
quod vulgo Sacranium Libertatum
et Officina Legum audit.

Jocem Casimirus A. 1454 pollicet, Herb
^{ut}
Bellum

10. Bellam absq̄ Conuentione Communi non fore decernendum.

Herb
Pitt
Statuta
Nec auctor A. S. Q. cauet, ut deinceps futuris temporibus perpetuis Statuta nil noui constitui debeat sine communi Consiliorum et Nuntiorum Perrestrium Consensu.

In hunc modum Reges de Juribus suis demittendo, formanda ea Regno absoluto libera Reipublica occasionem Antecessoribus Nostris dederunt. Hanc uero beneuolentiam Regum suorum in conferendis uero Privilegijs ac Immunitatibus, communicandisq̄ Majestatis Juribus Majores Nostris, non iniquis licitationibus, non consuetudinibus licentiosis Comitibus Generalium, sed potius Heroicis in bello actionibus, et genti Polonia inuito olim erga Reges suos Corq̄ Lyolem Amore demerebant, testat hoc Ludericus in Privilegio suo

Herb Pitt
Liber
et
Nitt. Pioni

20. Sigismundi Anni Temporibus ad Le:
opolim incutandis et inflammandis,
Nobilitatis, Contra Senatores,
et sanè res in Scelus erupisset, ni:
gra Cælo tempestatas dispulisset fu:
rigundos.

Simile Privilegium est Jagellonis
propè Cervinæ. Co. in. Castris N. 1422.
in hac Verba significamus Duo:
modo ad Fidem certissimam et obse:
quia semper fidei continuata stã:
die attendentes, quibus Prelati, Da:
rones, Proceres, Nobilitat, Nri, nunc
suis nos dirigendo Consilijs, nunc
in Bellis, nunc in alijs casibus
infatigabili virtute nobis adheren:
do, quatos se nobis reddiderunt, vo:
lentes Ipsos gratiarum Nrarum
favorib; prævenire pollicemur.

Mihi revolvendi Casus alias
rerum publicarum, et consideran:
ti, quod in tanto vis ordine Regnũ

hoc tam diu stetit, Crede occultam Et.
Causam huius fuisse amorem
innatum Antecessoribus Nris et:
ga Reges Poloniam, Corum. C' contra
ea praesens horum, quae nos undiq;
premiunt mala inter Causas pri:
mas esse puto postpositionem, i:
mo Malignam exclusionem Re:
giae Polonae in perultima Electio:
ne, sic enim deficiente in nobis
Amore Regum Corumq; Polonae,
deficiunt etiam nobis Omnia, et lo:
co Amoris, quo olim Antecessores
Nri cum Regibus suis certabant,
nos contentionibus et mutuis
Oijs astuamus.

Discursus 4tus.

De Fonte genuino Diffidentiae
Inter Status Polonae.

Suspensionum atq; matium interno:
rum in Polonia Causam genui:
nam esse Diffidentiam inter Statq;

22. quidq̄ videt. Sed via quisquam al:
tius ab ipso Ponte scaturigine
harum Diffidentiarum investi:
gat, et quæ nam sit Origo ipsa, ex
qua hæc Diffidentia et motus con:
tinui interni exiunt inquirat.

Non eo inficias Rempublicam
Romam subesse ydem
quas ex alia Regna, Dominia, Res
publica experta sunt mutatio:
nibus, oriuntq̄ crescunt decrescunt.
Eadem nos quoq̄ premere fata
non inficiot. Et hoc certum est in
Iustitias oppressiones pauperum
penuria, potissimum vero priva:
ti lucri summam cupidinem,
ex aduerso Boni Publici nullum
amorem, nullam curam, nil ni:
si certam ruinam portendere.

Verum priora illa Divina Pro:
videntia; que prout alijs; nec con:
silio prudenti, nec remedio saga:
ci Divina Providentia fatalis di:

propositio subverti vel reformari po: 23.
tert: rebus ita et temporibus stata
tempora praesidijs committendo
hac vero alia differendo paulisper
ad ulteriorem correctionem, nunc
hoc unicum ad Latium Politica.

Prudentis appropinquamus et inqui:
ramus, quod nam sit genuina sca:
turigo ac fons verus continuas
in Repub: Romana inter Statg diffi:
dentiar: facile enim erit ex emulo
Prudentum Medicorum inuenta
Origine morbi remedia parare.

Mellus politicorum contrarietates
quod prout in humano corpore son:
distentionem bonam, sanitas malam
morbis sequunt, ita et in Romanijs
quibusvis modum Regiminijs, seu
Formam Repub: esse fundament:
tam curatioris vel ruinae illig.
Sic enim hic regendi modus sit
aptus ac genio gentis accommodatus.

24. Omnia ex voto fluent, sine cuius di:
cordia, Seditioes, Motus interni
ac tandem indubitata ruina. Reipub:
lica illi metuenda. Prout vero tres
modi rectè regendi, seu tres Formæ
sunt quibus omnes Status reguntur,
videlicet. Monarchicus, ubi unus
Aristocraticus ubi Optimates, De:
mocraticus ubi Populus regit. Ita
Respublica Polona exposita est has
omnes Regimini formas. Monar:
chicus quippè Status vigebat sub
primis Polonia Ducibus et post
hoc sub Regibus licet Privilegijs
Regum: edurgente sensim liberta:
te temperatus, usq; ad tempus
Sigismundi Ami, sub Duo Liber:
ta. Polona Summum culmen
adepta, post Regis Augusti decepsu
Perilem, qui ex titulis Regijs hinc
Verba, Dominus et Rex ea pun:
xit Legem, cavet in posterum,
ne Reges hoc titulo uterentur.

Secunda et Tertia Regiminis For. 25.
ma fuit apud nos post tempora
Lælii, dum Duodecem Latatinis
non excluso tamen à Regimine
populois gubernabant, et rursus
cum in Uanda Virgine et Heroe de:
fecisset linea ducim, iterum Du:
decem Latatinis demandatum est
Regimen.

Hæc Forma regendi usitata fuit Re:
bus Publicis quæ Reges et Dominos
querabant, solam Libertas sibi Re:
gimen uidebant. Hanc Formam
Summus Politicorum, Veram Poli:
tiam nominat, hac gubernabant,
pleraq; Republica Græcorum imo
et Romana pulsis Regibus, Nro
tempore Helveti et Unita Provin:
cia, eadem Formam retinere Mo:
narchicum Statum detestando,
Hæc præsens si modum regendi in
Colonia ad exactam trutinam si:
memus comperiemus compositum

26. esse ex tribus supradictis formis. Mo-
narchiam quippè representat Rex
Aristocratiam, Senatus Democrati-
am, Conclave Nuntior, seu latius
dicam Equestris Ordo suus, cernimus
Coloniam partim esse Regnum, par-
tim Rempublicam, Habet Rex Ju-
ra Majestatis, et si verum fateri-
dum est potissima ac præcipua ad
alliciendos, et in suas partes trahen-
dos animos. Civium duo Status
reliqui, habent civem Regalia seu
Jura Majestatis à Regibus ante-
cevanis crescente, prætentim li-
bertate sibi cepta et condescensa,
plura quidem sed longè minoris
pretij. Quod maximum hæc omnia
Rex ad arbitrium suum promissis
vel Beneficijs flectit, suis vero Jun-
ctis libere disponit.

In Regis manu est primum ac sum-
mum Majestatis Jus videlicet po-
tatis creati Magi-
stratus creati Magistratus, et equitum
absolutè tam absolutè tam liberè ut nemine

nisi in temporibus suis, quandoque 21.
alienigenis quandoque Paeminis, et
Consultis ad Supplicatas quasvis di-
gnitates et Potestates pro arbitrio
suo possit elevare, quem volet eti-
amsi quandoque per Leges Regni non
sit capax. Officia valida in hac
Republica Cancellarium, Ma-
reschalcatum, Ducum Exercituum,
Ulriusque tam Polona quam Lithva-
na Gentis, Præses Senatorias di-
gnitates Equitris Status pro suo
arbitrio distribuatur. Insuper in Epus ^{Jus di-}
Regis manu est Jurisdic^{tionis} Distribu^{tionis}
tiva Capitaneatum et Penitenti^{arius}
seu Honorum ita dictorum Regalium, ^{Capitaneatus}
adeo ut quem volet cum Colligatis et ^{et Pen-}
Clientibus Eius: ea pro Crasum: quod ^{tas.}
ajunt facere Honoribus et Lane hoc:
uti vocatur: Regio ad partiduum usq;
saturare, ea aduerso contrariis Au-
la suppressere nec emergendi fa-
cultatem dare possit. Luc Jure cre-
andi Magistratus distribuendiq; pro

libitu Beneficia via quod volet non
praestat. Rex et haec miscentur pu:
blica ac turbant, praesertim, his
temporibus ubi ambitio et cupiditas
habendi vires sumpserunt. In du:

Jus con: per in Regis manu est Jus conuo:
vocat popicandi populi per literas: uti vocantur
Restium vel prosopoliteru Kenie Jus
indicendorum Conuentuum et Comi:
Jus Judi: tionum Jus Judiciorum Comitatum
et Respub: Relatandam et aliorum Respublica:

ut eam singulariter sic nominentur
hoc est duo Status Reliqui, Senatoriq;
videlicet et Equestris, habent itidem
sua Regalia seu Jura Majestatis
de quibus anteriores Reges demitten:
do de Jure suo Regio summenti vi:
res Libertati partim benevoli
partim adacti ceperunt, seu poti:
us in Consortium eorundem admi:
serunt. Primum maximuq;
est Jus condendarum Legum quod
in condendy Tertius Ordo videlicet Equestris, adu:
in se sensim tradisse videt, et nul:

iam firmam esse velit Legem, ~~quae~~ ^{ergo}
quae non prius in Conclavi Min:
tior^{is} decisã sit, hæc tamen speciosa
magis quam Reipub: utiles sunt.
Plurimas enim paginas Consti:
tutionem implent, ea quæ odium,
gratia, invidia, habendi cupiditas, et
reliqui affectus dictant paucis vel
sterili fructu Boni publici, dum
sapientia executioneque est anima
Legum, ut plurimum carent. ^{his per Belli}
quos Belli et Pacis ad hoc status duos ^{licet ha-}
pertinere credimus. Sed aliud videm^{us}
dum Reges expugnantis Potentia:
ribus Spe Honorum vel Opum in
Sensum suum reliquos trahunt,
vel ne consultis quibus Bellum ordi:
unt. Ad hæc hi duo Ordines habent
particulam Juris creandi. Magi:
stratus, dum Succamerarios Ju:
dices, et alios Officiales Potre:
stres eligunt. Verum et hæc Gra:
tia Regis pollet. Unum enim ex quatuor

30. Candidatis Electis pro libitu suo con:
fert Privilegium Jus sancienti tri:
buta, primum inter alia. Majesta:
tis Jura circa hos duos Status esse
videt. Hanc tamen potestatem
in se tradit Tertius Ordo Equestris,
quippe per declarationes Alinti:
orum Terrestrium sanciant, tri:
buta. Ad id ut verissime hoc Jus ut
et omnia ad sua redire principia
sacendum sit. Sicut enim Alintij
Terrestres, primum sub Casimi:
ro IIIo attributa tantum sancien:
da Minoris cum Majori Polonia
à Rege Nobilitati concessi sunt,
ita hunc eorum Consilia ferè tribu:
tis solum finiunt nulla vel ste:
rili in reliquis Utilitate. Jus au:
tem vendæ monete, à Sigismundo IIIo
Patribus Regni resignatum. Jus
nobilitatis item nobilitandi et Indigena:
tus, maximum inter Regalia.
Jus Iudiciorum quod Stephanus

31.
Rex bellicosus fastidians litigan:
tem in Aula Turcā Statibus
Regni utro obtulit Parlamen:
tum seu Tribunal tam Regni
quam et Magni Ducatus Li:
thvania constitutum ad causas
disiudicandas. Interim hi duo
status promittendi virtutes nul:
lam facultatem habent ex pu:
blico, dum in Regis Manu Distri:
buctiva Justitia, tam Dignitatum
quam Honorum s: uti vocant: Re:
galium absolute haret, ad eo ut
apud hos qui Bono publico etiam
cum Odio Aula inserviunt, ut
plurimum virtus ipsa sit pra:
mium, qui vero Regibus velifi:
cant, hic Dignitatum et Opum
Copia abundent. Parca enim
sunt, que in commune ex postu:
lant privatam Gratiam, statim
meritare statim recipiunt.
Hinc abunde patet Formam Re:

32. giminis seu Statum Coloniae partim
sepe Regium partim Reipub: Cum au-
tem Regulae Politiae seu formae Gover-
nationis Aristocraticae cum Democrati-
tica e diametro contraria sint: ut
potè libertati stuentes a dogmati-
bus Monarchicis: Libertati popu-
li infensis: Hinc dum quovis hor-

Coloniae
partim ad suum commodum cuncta trahit
Regnum: continui motus, et sine fine turba-

partim Reipub: Haec est vera scaturigo genuina
Fons Diffidentiarum et Motuum Civilium,
Diffiden^{in Colo} quod nempe quo haec naturali An-
nia^{nia} tipathia laborantia in Statu Nro

et Regimine habeamus. Majesta-
tem Regiam, et libertatem popu-
li et quidem utramque validam ac
potentem, ut potè sua Regalia
seu Jura Majestatis habentem
Regibus innata est Cupido absoluti
Dominij et Supremendae caussa si-
bi Libertatis pro populi, e contra liber-
tati naturalis est Defensio sui et
Conservatio. cum autem de natura

timida sit et suspicax Libertas hinc 93.
Regibus etiam Optimis et nil tale
meditantibus diffidit, Aude addictos
suspectos habet. Si vero Potentias
quispiam ad denegatam Digni:
tatem vocantem seu Capitanea:
tum aliquem offensus gliscenti
huc perpetuo sub cinere igni
Aeumq: quod dicunt affundat ser:
rum deorsum omnia miscent sam:
mo quandoq: astu et fervore popu:
li prout Pignismundi smi Tem:
poribus Emulatione Parnoy
Castellani et Amitha Lalatini
Cracovien experta est ad Leopolim
suo damno Colonia, Nris Tempo:
ribus raptiones ut vocant, seu
annihilationes et dissolutiones
licentiosae, magis quam libera. Comi:
sior Gnathicm à quibus tota vis
Consilij et Boni publici dependet,
quod Boni attulerint. Ipsimet
Vires sumus, consurrectiones

34. verò populi Con^{tra} Regem vulgo No-
korie, quam ambigua sint et peri-
culi plena, Sigismundi Sty^{riae} Tem-
pora docent Sanè, si Historiam à
Sigismundi Ami Temporibus ubi
Libertas Civitas erigere cepit evol-
vamus. Non licuit ulli Regum Lo-
lonis tam felicem esse ut ~~pro~~ ipse o-
mni suspitione vacare Regimenq^{ue}
suum à Collisionibus, inter Ma-
jestatem et Libertatem immune
reddere potuisset, quae Collisiones et
Diffidentia inter Status, nisi ipsis
opportunitum remedium afferat
certo certius brevi Libertatis Re-
gniq^{ue} Ipsius ruinam causabunt.

Discursus Itus.

De Modo Sedandarum Diffidentiar^{um}
et Collisionum inter Status.

Omnes Respub: tam antiquae,
quam recentiores, obviando hujus
modi Diffidentijs et inde proina:

nantibus Collisionibus inter Majestatem 35.
statem et Libertatem, non tantum
Dominium sed et Nomen ipsam
Regum auerabant. Inter antiqui:
ores Respublicas Roma cunctis Re:
gibus, nomine etiam hoc suppress:
se per Consules regebat. Eodem mo:
do Carthago suos subiectos Corin:
thus Lacedaemones, Creta Corinos, The:
bae Boetarchos et Lolemarchos ha:
bebant, ut et alia Respub: Graecor:
His temporibus Helvetii, Canto:
nes seu Laci, et Confederati Bel:
gij Provincia Lolitia vera regunt
vel Principes habere placuit. Le:
gibus ac institutis, adeo Ipsorum
Potestatem limitarunt ut nihil
ab Ipsis periculi Libertati immi:
nere potuisse constet. Ita Sparta ^{Communis}
Lycurgus binos Reges reliquit, ^{et Regi}
^{Laconum}
Dignitate quidem et Honoribus
caimios sed potestate solita Domi

36. exutos. Praecipue verò hoc cavebat ne
Honor Dignitatum ac Officiorum
Dispositio in unius manu esset. Sed
ab Electione populi penderet. Ita
Theseus Rex Atheniensis Jure
Suffragij in creandis Magistratibus
idem in populum collato seipsum Regis
Jure eavit, Nomen modo Regis
præminentiam et Custodiam
Legum sibi reservavit. Teste Ulbo
Cim. in de Rebus publicis, spartana
na et Atheniensi Lacedæmone
duo Reges creabantur, qui in Electio-
ne Magistratum cum populo
binos tantum calculos inferebant.
Venetorum Hegomena seu Rex
sua qui Regem representat in sin-
gulis Magistratibus unum suff.
Suffragij Jure habet.

Præterea
in Frag. Notis sat bene constituta hæc
pag. 148. Res publica esse videbat dum
Majestas cum libertate æqua

Lancē librabat, ad eō ut nulla 37.
harum preponderaret, satisq;
in eum casum provisum esse
putabamus, si inter hos duos
Antipathia naturali laborantes
Status, intermediū Ordinem
Senatoriū locaremus, qui utranq;
q; hanc lancem moderaret ne al-
terutra preponderaret. Exemplo
Atheniensium ubi Areopagite
fuerunt, vel Spartanorum ubi
Lycurgus Senatum Regibus op-
posuit, ut medius esset inter
Reges et Populum et utrosq;
intra similes Officij, retineret ve-
rum ex pericentia que est rerum
Magistra monstravit, hoc ipsum
æquilibrium Majestatis cum li-
bertate fuisse occasionem, Con-
tinui motus interni, prout e-
nim in bilance. Si utraq; lancē
equalis sit ponderis faciliem mo-

30. tum recipit, si alterutram vel le-
viter saltem tangas, ita et in Nro
Repub: hoc aequilibrium Majesta-
tis et Libertatis facilem admittisse
motum experti sumus. Praeser-
tim dum his: Potentiores videlicet
quorum Officij erat aqua ac si lan-
ce. Majestatem cum libertate re-
tinere motumq; omnem impe-
dire, ex privata offensa concita-
runt. In mutuam luctam et pri-
vata Coia seu innata, et mox hac
mox altera commota lance per-
petuum ac si mobile hanc hemi-
publicam inter Diffidentias et
motus Civiles detinuerunt com-
modi vel indieto privata causa.

Modo tan-
Diffiden-
Coloniam
Prout ergo in vilazce, si mo-
tum facilem. et aequilibrio proce-
rie ntem sistere vis; Opus est ut
alterutra lana pponderet tota;
licet ita et in hoc Nro Statu, si mo-

tum hunc continuum internarum 39.
dissidentiarum immotum reddere
re volumus. Oportet ut alterutra
pars praeponderet. Verbo ut cum Apocali:
scriptura Apocalypica loquar. Et p. 15
Potestas Regia sit aut calida aut
frigida, hoc est aut tota vis Im:
perij cum omnibus Juribus Ma:
jestatis in Regem transferatur
per unum Regnum ea mixta ef:
ficiatur: prout in Dania ante
Quadragesima et aliquot Annos fa:
ctum est aut si hoc non ardeat ea
adverso, Respublica vera for:
metur et arcti limitibus Regia pote:
stas per circumscriptiorem,
in eo ademptionem Jurium Ma:
jestatis, Lacorum exemplo, ut
Libertati peritus omnis metus
à Majestate edimatur, tam Be:
neficijs delinendi, captandiq. Dif:
fidentia hac cessabit, Quod enim
non vereor huc confido.

40. Quod ad primum, si verum fateri li-
cet. Monarchica forma perfectissi-
ma est, praesertim his temporibus
apud Christianos, ubi antiquorum
Tyrannorum severitas, Legibus
Divinis et institutione Christia-
na, Subditorum vero licentia et
austeritas cultura pietatis mo-
derata est. Quippe in Monarchi-
co Regimine et Dispositio secre-
ta, et executio sanctorum veloe-
que duo maxime in quovis Regi-
mine requirunt. Ad haec si Rex
bonus bonis Prudentibusq; Consili-
arijs utitur, quid melius esse potest,
sub tali Regimine olim Princi-
pum Christianarum floruit Ro-
lonia, limites Regni dilatati,
Arces munitae, Urbes Oppida, opu-
lenta et populosa quorum nume-
riversa fere tantum restant. Glo-
ria Loloni Nominis, fame ple-
na totiq; Orbi nota fuit.

Quo vero ad alterum siquidem in 41.
quorvis Statu haec est Optima Re-
giminis forma quae ad Populum Gen-
tis accommodata est: ad felicitatem
enim gubernandi non tantum
Prudentia Imperantis, sed et Obse-
quium promptum parentium
requirit: proinde quorum Genti
Solentia innatus est Libertatis
Amor difficulter sibi persuaderi pa-
teret, ut se unius Imperio bene-
velle subiceret. Velle vero vi cogere:
re Libertati assuetam Gentes so-
ret, ruinam continentiam causa:
re. Fuerunt vestigia hujus
caempla, ubi in Rebus publicis
cum Libertate simul et Bellica
virtus extincta, nec nisi mutu-
is Caedibus et motibus internis
continuis, se ipsas perdidit.
Inter recentiora ante oculos versat
nobis vicina Hungaria quae In-
stina Libertatis allatenus obli-

42. visci nequit.

Decidat ergo de suis fatiis Polonia.
Et si Dominium unicus Monarchicum
Statum iubet. Ego manum de Pabli-
la satis enim Superis provisum est
aliorum Preceptis Monarchice Re-
gimini, si vero Subsidentia fluida-
menta vacillantibus libertatis repa-
rare, et Rempublicam veram ex
mixto Regno formare ac ordina-
re stat certa voluntas. Ad dam-
aliquid de meo utpotè qui per Qua-
draginta et aliquot Annorum Spa-
tium publicis munis immixto
nosse me hanc Rempublicam
confido.

Quod in Pragæ ad Consuetudine
Repub: Caput est nosse Rempubli:

Discursus Octus.

De precipuis ea orbitantibus: uti vo-
catis in Statu Poloniae corrigendis.
Nemo hic queso, putet, me nova
quidam, et quasi nunc ab ovonata

vel caotica ac peregrina in corrigend. 43.
do Polono Statu aduocaturum. No:
ua enim licet non sint quandoq̄ pe:
riculosa ast tamen timide ac su:
spicaci Libertati semper sunt su:
specta, Caotica verò licet speciosa,
sed non iudicium maturum adit
poua. Hinc et novitates omnes
vitandæ, et caotica cum grano sa:
lis admittenda, præsertim ubi Co:
mertica non desunt. Scio utiq̄ pro:
ut in Architectonica ita in Poli:
tica arte diuersa esse ingenia, sunt
qui ad primam structuræ formam
qua oculis eorum apta præter occu:
rret sua alienare ædificia reforma:
ri cupiunt nulla habita ratione,
num situs loci vel alia id permit:
tant circumstantia, sunt huius
alij ad eò inueterati Domus sua Ho:
spites ut licet per putridum te:
ctum undiq̄ pluuat, licet Ipsa stru:
ctura ruinam minetur, in vitis
tamen ac remuentibus auribus de

44. reparatione & edificij Consilia audi-
unt et solutio hæc inonita referunt
Victorio. Cieski cancellarius. Agni.
apud Varsecicium pag. 26. id quod
an jam à longo tempore de hæc
rerum mutatione non multi mul-
ta viuunt. et tamen nil minus, quæ
illa eueniunt. Quæ tam diu stete-
runt adhuc stabunt non memo-
res, quod ingentes Structura quan-
to diutius sine debita reparatione
subsistunt, tanto postea velocius
irreparabili mole ruunt. Quæ
Magnorum & edificiorum eadem
ferè et Statuum conditio, et Pa-
tum præsertim Rerum publicarum.
Ubi Summa Libertas etiam per-
rire uolentibus. Licet enim se-
pius in Summo disordine sat diu
subsistunt, subito tamen vel in
absolutum Dominium degene-
rant vel vicinis Potentiss in de-
ceptionem et prædam cedunt. Ita

ut ergo non laude novatorum in: 45.
gentia qui ad caeterarum Monar:
chiarum que absolutis Dominijs
requint regulas liberam Rem:
publicam aptari volunt absq; mi:
nima reflectione, an haec talia
cum genio Gentes Libertati innu:
trita concordent. Ita nec illos ex ad:
uerso in ueteratos Politicos laude
Cognos puto, qui licet tali disordine
praesertim internis inter. Maje:
statem Regiam et Libertatem
populi Continuis collisionibus la:
befactari, eam remq; ruinam
Reipub: accelerari uideant. Ipsi
nihilominus necessaria correctio:
ni absistunt. Quid queso uetat, ut
exemplo Reipub: publicarum ali:
arum qua Libertate florebant uel
ad praesens florent, Ordinem inea:
mus et ad Normam illarum etiam
corriganur nostra. Quid enim ali:
orum exempla secuti sunt, hos
alij sequantur. Hinc nec caonica

46. contemnemus Persona enim tan:
tum differunt, Scena eadem est. Et
Caotica mihi quae jam in matura &
tate spectari laudabilia, sunt att:
men domestica, ubi adsunt magis
plausibilia, adeoq. ad corrigendum
Statum Res pub. has praecipue
Adorbitantias proponam, quae aut pa:
ctis Conuentibus jam sunt promissa,
aut per Constitutiones ad corrigendum,
proposita, injuria vero temporis vel
in cura nocturna postposita, seu hactenus
intermissa agemus ergo.

Anno De Consilio Publico ubi de Conuentibus
particularibus, de libera voce, de Jur:
bus distinctis verandi, et pluralita:
tis, de Comitibus Generalibus eorum inq.
ruptione seu dissolutione deniq. de
modo perpetui Consilij ac stabiliis for:
mandi quod rumpi non possit. De

edc. modo Justitiis Distributivis Lactis
Conuentis cauto et hic de Lane bene
meritorum ut vocat: id est Capitane:
a libu, set Penuris: ordinando, tum
et de Jure creatorum Magistratum

De Oeconomia Bellica in Polonia for. 47.
manda stabilieruq. 310.

De Correctura Jurisdicm et Judiciorum yto
De Interregio et Methodo Electio: Sto
nis Regum.

Articulus seu punctum ea Lactis
Conuentis Electionis Sessimi Vadi:
stai yti 1633.

Je dla nawałtowski Kzeptey Synaw Pacti Con
do namowy wżyskich Cōmitan; ^{geni} Pładisi:
cui na tēraznieyszym Sejmie Elei ^{yti}
ctionis prāyze nie mogto. De modo ^{Punct:}
Justitiā Distribucioe o porzōdku
pōdezas Interregnum Lc. Lt. Waro;
waty to u nas Pany Coron: y W.
N. Litt: aby to w ktube wymanic. L.

Idem in omnibus pactis Conuen
tis sequentium Regum Nrorum
reperit. Quae omniinstans ad effectum
reducenda essent, praesertim si ex
praesentibus angustiis elucari pro
petijs satis licebit Reipub: et in li
bera Electione s: de cujus Methodo
infra dicemus: aliquid em ea Civitas

40. Virum Veteranum, bene gestis in
Repub: munis clarum et amabi-
lem constituere Regem, et quasi
Praesidem ac Custodem Legum pul-
cebit. Haec itaq; tempestive cuiusvis
Iudicio ventlanda, Ipse jam se-
nio confectus committo. Memor
moniti prudentis conservari Res-
publicas, obviando periculis, quae
interitum eis afferunt, non tan-
tum his, quae propè sunt, sed quae
et procul. Haec dum ego scribo Te
Lectorem benevolam tria roga-
tum esse.

Primo ut haec non perfunctorie le-
gas uti potè per me cum frequenti-
lima scripta, nullas dubito obvia-
turas tibi in legendo difficultates,
sed puto eas jam tum dum haec scri-
bendam in Arenam descendisse, quae
tamen validioribus rationibus cess-
sere loco, quam rationum Iudicij
luctam, si hic exponerem malitias
fierem, tuis itaq; Iudicij Patere.

potius hoc librandum committo. 49.

Secundo ne calculum ante exponas
quam omnia perlegas, hæc enim
neca coherent.

Tertio prout mihi scribenti sola
boni publici cura versat præ oculis,
sic et tibi legenti sit idem affectus
ut Uzerig, extermus Censuram cui:
jurisdam Politici, qui dicit, Quosq:
omnia sunt nemo sua esse pu:
tati. Hinc quisq; rerum suarum,
sat agit alienus à publicis tanq;
non suis, nec nisi privato lucro
publicas utilitates metit.

Liber 2us.

De Consilijs Politorum.

Discursus 1us.

De Consilio in genere.

Frustra esse arma foris, si desit
consilium domi, experientia nos
docet. Consilium vero quodvis tri:
bus præcipue fudoris nitit, Celeni:
tate secreto et executione sancii:

Sc. torum, hæc tria in nostris Consi-
lijs desiderari videmus, nam quan-
tum ad Celeritatem, dum deliberati-
onis seu circulares literæ ad Sena-
tores perveniunt, dum tempus
quatuor hebdomadarum ab edi-
tione uniuersalium Lite-
rarum ad Conuentus particula-
res expectat, dum rursus sex
Septimanæ inter Conuentus parti-
culares et Comitia Generalia Legi
definita sumunt, dum ipsa Comi-
tia ordinaria sex Septimanas
spatio limitata per duodecem et
amplius quandoq; hebdomadas tra-
hant, si mediūm anni est. Quod
si vero post tot hæc labores nullo
effectu dissoluant, alia Ordinaria
Comitia, sic iubente Rege per bi-
ennium extraordinaria per ali-
quot Menses expectanda, Cæ his
de Celeritate Consiliorum Nostrorū
cum civis iudicare planum est.

Quantum ad secretum, si via se-
 cretum dicendum quod tribus
 constat, quo secreti spes inter
 centum Quadraginta Senatores
 et centum Sexaginta Nuntios,
 Quorum vult quisq; Consilium esse
 Secreti. Nec ulla Remotis arbitris
 consultationes Nrae, nec per seri-
 pta, ad Archivum portata sani-
 cita secreta esse possunt. Deniq; si
 executionem sancitorum specta-
 mus, haec ut plurimum a Conuen-
 tibus Relationum; uti vocantur
 dependent. Istorum vero eventus
 qm ambiguis, ab unig; malevoli
 contradictione pendens praeser-
 tim his temporibus, ubi plerima
 sancita Comitialia Conventus par-
 ticulares protestationibus suis
 irrita reddunt. Efficiat itaq; Consi-
 lii modus adinveniendus est, qui
 est celerior secretior, et executione

52. Debita munus sit.

Quoniam autem apud nos duplicia
sunt Consilia Particularia, in Con-
uentibus particularibus Latinita-
tum et Terrestrium, Generalia
in Comitibus hinc de usibus seorsum.

Discursus IV.

De Conuentibus particularibus tam
de Jure vetandi et Jure pluralitatis.

Vox libera et Jus vetandi seu
intercedendi est principum Nobi-
litate Lolone Ornamentum, si-
mulque Libertatis ejus fulcrum quo
sublatio facile rui et Libertas i-
psa nobilitas aliarum Gentium
Nobilibus, qui sub absolutis Domi-
nis vivunt equalitate Juribus, sed
prout Optimi pessima Corruptio
esse solet, ita et vocis libera abu-
sus, perniciem Libertatis et Re-
ipublicae attrahere distinguendum,
tamen probe inter vocem et Liber-

tatem sentiendi ac dicendi Nobi:
lis cujusvis in particularibus Uni:
uentibus et Vocem Nuntij Ter:
restris in Comitijs Generalibus.

Nobilis enim ad conuentum par:
ticularem comparens, nullis
alienis mandatis seu Instru:
ctione onustus proprium suum
liberum sensum affert, extq; liber:
rimum sentiens et loquens.

Nuntius Terrestris Instructio:
ne et mandatis La Latinatus
oneratus, suis Fide, Honore, Con:
scientia, imò jam et Juramento
Corporali obstrictus, Sensum Tu:
um et Libertatem proponendi
vel vetandi mancipatam, Sen:
sibus Nobilitatis, ad Comitia De:
gni secum ducit, Quod si probe
Nuntij considerarent, liberarent,
profecto multis difficultatibus

St. Consilia Generalia. Conventus i-
git̃ particulares, cum sint genu-
inus libera vocis Campus hinc
Jus vetandi Civis Nobili in ta-
ctum relinquendum est in Con-
uentibus particularibus.

Interim tamen siquidem ad bo-
num ordinem servandum, nonnulla
Legē nonnulla consuetudine
quae Legis est supplementum
introducenda sunt apud nos lauda-
biliter, hinc ut omnibus pateant
Legē perpetua cavenda sunt. Et
quidē primo quō ad Personas,
quae voce libera gaudere et Jure
vetandi uti facultatem habeat
quae non, secundo quō ad negotia
publica in quibus Jus vetandi
locum habet, in quibus non.

• Non nova nec exotica afferam, ad
ea Fontibus, partim Legum par-
tiam Consuetudinum nostrarum

laudabilem, deniq; ex natura di. 55.
minutorum Jurium vetandi et plu-
ralitatis desumpta. Primum igitur
quantum ad Personas satis hoc
ex parte provisum esse Legibus
et Consuetudinibus videt. Qui vi-
delicet libera voce gaudere in Con-
ventibus particularibus debent
qui non. Nec enim quivis licet
sit Nobilis natus, activitatem et
vocem liberam habet. Nam mi-
mo impobrescioniati licet Nobiles
activitate careant, et non solum
vetare quid, sed ne nominare qui-
dem: quod est minus. Nuntios
pro Comitibus, vel Deputatos pro Tri-
bunali Regni possunt. Sicut hoc
sibi Palatinatus Sivadensis, et
Terra Vigelunensis Constitutione
1611. Quam Constitutionem ibi-
dem Palatinatus Cracoviensis et
Terra Helmensis acceptarunt
A. postea 1613. Palatinatus Sijo.

56. viensis et Terra Mielnicensis,
Eandem Constitutionem Latrum
habuit, subsequenter Palatinatus
Nocensis. Eodem t^o Palatinatus
Prutenici Idem sibi caverunt,
Idem approbavit Palatinatus Lo:
B. 1631. Polahis. W. 1631. Deniq^{ue} Palatina:
tus Rauenensis 1669. Eandem
acceptaverunt Constitutionem, Re:
liqui Palatinatus per tacitum
Consensum hanc Legem appro:
barunt, et quidem rationaliter.
Quo enim affectu poterit hic Do:
no Palatinatus consulere, qui
nulla ibidem D^{omi}na habet. Secun:
do Banniti debent carere activi:
tate et Lege prohibentur à pu:
blicis Consilijs rectè utiq^{ue}. Quo:
modo enim hic libertatè in con:
sulando usi poterit, qui Servus est
pene et Jure vincens partis
Mancipium, vel qua Justitia. Le:
ges sanciet hic, qui contempto:

rem esse Legum pertinacia sua 54.
monstrat. Utinam haec Lex de
Bannitis in Executione foret vi:
vidiori. Quippe Potentiores sepi:
us contemnunt, huiusmodi Pro:
cessus Jure vincuntis Partis, qui
multo labore et expensis inju:
riatis constant, Tertio famulan:
tis seu in Servitijs degentes licet
Nobiles Natos et quondam posse:
sionatos, arcemus à Consilijs Ju:
diciali ac libera voce seu Jure ve:
tandi, hinc sepius Mareschalcos
Conventuum monemus, ne fa:
mulantibus Copiam loquendi
concedant justissime sane. Si ete:
nim milites stipendia meren:
tes licet Nobiles et bene Possessio:
nati quousq; in Reipublica Ser:
vitijs sub Potestate Ducum Cer:
cituum degunt, arcent person:
stitutionem 1591 de disciplina
Militaris: quod etiam rigide in

50. quibusdam Palatinatibus mea
memoria observabat. Quanto
magis arcendi sunt sed in prio:
tis. Hinc enim ut proverbium
Nostrum fert, Qui servit Liber:
tatem amittit, scilicet qm̄ diū
tam diū servit. Quippe alieno
jussu regit, hinc et ad Tribunal
Regni Lublinen Deputati La:
latinatus Voithynia ultra Jurp:
mentum Judicium aliorum hoc
specialiter jurat se non esse ulli
ea Magnatibus honestiori Ser:
vitio obtrictum neq; pensionari:
um alicujus, prout hoc Constitu:
tione 1509 cautum legit. De
niq; Nuntiorum Territorum pro
Comitibus: licet hic precipui ea No:
bilitate eligunt. Cum primum
post Suffragiorum computatio:
nem declarati sunt pro Nuntijs
Activitas cessat, et non nisi passi:

ut dicitur: loqui possunt. Idem
 prudentissimè per hoc enim abino-
 nent, quod dum Servitio publico
 Latinitas inmodant, privatum
 sensum et Libertatem dicendi et
 sua privata mente amittere, et
 suos sensus publico Latinitas
 comisso ac Instructio manci-
 pare debent. Utinam hoc memo-
 ria Cordis Nuntiorum Nostrorum
 haberet, semper utiq; nec privata
 commoda preponderent publico
 Latinitas et Reipub. Bono, nec
 tantas sapius in Inalibus comiti-
 is difficultates Publicis negotijs
 privata utilitatis respectu fa-
 cesserent.

Quo ad Causas seu negotia pu-
 blica facillimè absq; ulla Libe-
 ra vocis lesione enucleari po-
 test. In quibus negotijs publicis
 Jus vetandi locum habet, in qui-
 bus non omnia enim Negotia
 Publica, tam in Conventibus par-

60. ticularibus, quam et Generalibus Comitibus terminantur, aut nemine contradicente aut pluralitate, nemine contradicente scribuntur in Conuentibus particularibus Instructiones pro Comitibus Generalibus Lauda Palatinatus, nullus enim articulus, nullum punctum nisi Communi Consensu, praevalidum in Generalibus Comitibus Constitutiones omnes, et idem nemine contradicente sanciunt. Per pluralitatem vero terminantur omnes Electiones: nisi quod in quibusdam Palatinatibus nonnullae Electiones per Verbum placet, ut dicitur, fiunt utpotè in Conuentibus particularibus Electiones Nuntiorum Terrestrium ad Comitatus Generalia, deputatorum pro Tribusali Regni Directorum, quorundam Conuentus Candidatorum ad Succamerariatus, ad Officia Iudicum Subiudicum, Notariorum,

61.

Terrestrium. Imò in Magno
Ducatu Lithuanis ad Latina:
tum Lotocensem, Capitaneatum
Sarnogitio: qui in Senatu lo:
cum habent: in Comitibus Genera:
libus Electio Mareschalci, Judi:
cia Controversorum. Nuntiorum
quibus scilicet indebita Electio
obijcet, in Tribunali Gnali oia
Decreta per pluralitatem Suffra:
giorum terminantur.

Hic ergo prudenti opus est distin:
ctiohe Nam in his negotijs que
nemine contradicente termi:
nari debent, Jus vetandi locum
habet, quippe hoc est natura
hujusmodi Negotiorum, ut ne:
mine contradicente finiuntur,
alias si vel unus contradicat ter:
minari et sanciri hoc non potest.
In his vero negotijs que plurali:
tate et per Suffragia finiuntur.
Jus vetandi non currit nec con:

62. traditioni locus relinquatur, veluti
in Judicijs Tribunalitjs, sed hoc
acceptandum est quod major pars
pro Rato et grato habere vult.
Sicut ergo in his negotijs quae sine
contradictione omnium Con:
sensu terminari debent, reliquum
dum est, Intactum Jus vetandi
ita in his vicissim, quae suffragijs
et pluralitate de Jure decidenda
sunt, Intactum itiq; Jus plurali:
tatis relinquens, alias si haec
negotia quae nemine contradi:
cente terminari debent, plurali:
tate finiemus amittemus Jus
vetandi viceversa, si in haec quae
pluralitate decidenda sunt in:
ducemus, contradictionem libe:
ram amittemus, Jus plurali:
tatis atq; sic confundemus mo:
dum terminandorum negotio:
rum, dum alterum in alterius
Jura involabit.

Quantum attinet Conuentus 63.
particulares ante Comitiales. Primo
Relationum sciendorum Tri-
butorum, Ubi Materia Status
tractantur Instructiones Nun-
tiorum Terrestribus Lauda Parti-
cularia scribunt in his si quidem
haec talia absq[ue] ulla contradictio-
ne scribi debent oportet Intactum
Jus vetandi Nobili cuius serua-
re non disquirendo an debite
nec ne unico tantum medio
persuadendi et rogandi ut à con-
tradictione desistat relicto, alias
si à contradictione non desistat
à connotatione hujus articuli
vel puncti desistendum.

Edo.

Quantum ad Conuentus Electio-
rum deputatorum pro Tribu-
nali Nuntiorum pro Comitibus
Inualibus Candidatorum ad Ma-
gistratus. In hujusmodi Conuen-
tibus, si quidem nulla Mate-
ria Actus tractant ante fini-

64. ta Suffragia Electionis, idcirco
nullum Jus vetandi nulla con-
tradictiones quo ad Actum Ele-
ctionis et Suffragia locum ha-
bere debent. Ut autem circa
pafatas Electiones eò melius
hujusmodi contradictionibus
que ut plurimum ea Occasione
Personarum, que inter Candi-
datos censeri volunt emergunt
obvietur, optarem omnes Ele-
ctiones per tacita Suffragia per-
agi. Quomodo autem hoc fini-
ri deberet sequenti discursu
videbimus.

Discursus gnus.

De Modo et Methodo conclu-
dendorum Conuentuum Electio-
nis Deputatorum aliorumq;
his similium.

Conuentus Particulares Electio-
num de Jure et Justitia nun-
quam deberent rumpi seu dis

solvi. Quippe primo ut supra
 dictum actus hi per suffragia
 et pluralitatem terminantur.
 Ergo jus vetandi contradicendi
 ibidem locum non habent. Se:
 cundo. Quoniam nulla Mate:
 ria Status tractant, hinc nul:
 la occasio contradicendi. Inte:
 rim tamen Invidia, Odium, &
 mulatio inter candidatos in:
 venit modum dissolventi hu:
 jus actus, et cum nulla contra:
 dictio ea occasione negotiorum
 que non tractant circa actum
 talem, possit esse hinc ex oca:
 sione Personarum, ut pluri:
 mum orit. Ut itaq; in Conuen:
 tis omnibus, que ea dissolu:
 tione hujusmodi Actuum se:
 quunt occurrat, et hi actus cir:
 ca factum Pluralitatis con:
 serventur, omnesq; occasiones
 contradictionum tollantur.

66. Haec necessaria esse puto, quae ea:
iuxta Legem in Comitibus extraor:
dinarijs caonstantiarum nobis
Lactis Conuentis appromissis
cauenda sunt.

Primo. Ut Directores seu Mareschal:
ci Horum Conuentium neq; per
Uerbum: ut dicitur placet; neq;
per Suffragia elegantur, sed ut
sub Directione primi, qui tunc
erit in Conuentu illo praesens,
Palatinatus Officialis: *Bulgo*
Ukrainik Wojowodtwas in:
piendo à Succamerarijs usq;
ad ultimum gradum, et loco hi
Conuentus peragantur, eademi:
s ab hac directione tam Se:
natorij Ordinis Viris, quam et
Dignitarijs seu Officialibus Se:
gni, ut ita et occasiones certa:
minum evitentur, et Honor
Officialibus Palatinatus, hoc

in passu eis debitus conservetur. 67.
Hoc cautus: Exemplo Palatinatus
Sandomiriensis: ut Director Con:
uentus incapda sit huius Ma:
gistratus ad quem Candidati sub
Directione Eius nominantur nec
Ipse nominari possit.

In Magno Ducatu Lithoaniae
sunt Mareschalcii in Palatina:
tibus seu districtibus perpetui,
sub quorum Directione Conuen:
tus peraguntur.

Ad Evitandas contradictiones edo.
his qui se Candidatos, ad hoc my:
nus vel Magistratum profiten:
tur Cuperem. Ut Electiones oes
per tacita seu occulta suffragia
peragerentur hoc modo (1) No:
ta Nobilitas Palatinatus seu
Terre Illius summo mane:
praesertim hyemali tempore

68. ubi dies brevioris et Nomina sua
per Districtus in his Palatinatibus,
68. qui ampliores ac majores
sunt, sicq. conscribant Regestra
per Officiales Terrestres seu fa:
stren. hoc attentò, ne famulan:
tes in possessionati, Banniti, in:
trent Catalogum Nobilitatis.
Hac conscripctio Regestrorum,
non trahat ultra Decimam
horam antemeridianam, sub
Carentia Activitatis illius Distri:
ctus pro hac vice, ad facilitan:
dam autem Regestrorum hui:
jusmodi conscripctionem, res
multum contribuere posse, si
Regestra anterioris Conventus
hujus generis assumantur, et
his qui vel absunt vel deceperunt,
vel gradum mutarunt
Connotatis, reliqui connotent.

qui accesserunt. Sic enim Cathabo:
 que hic commodissime complicari
 poterit (2). Inscriptis Regestris
 Director Conuentus Illius ordine
 nominabit ad Suffragia danica No:
 bilitatem. Primum ergo qui tunc
 erit vocatus surget, et schedulam
 in qua Nomen vel Nomina horu:
 quos ad Magistratum seu Officiu:
 illud Candidatos habere vellet, con:
 notata iuxta suum beneplacitum
 eatant confortari: ne legi illa No:
 mina possint porrigere in iuen:
 dam precistulam seu scripium
 quod adhuc usum in mensa, cui
 Director assidet stabit apertum,
 ad evitandam autem omnem su:
 spicionem monstrabit intra
 duos digitos se unam tantum
 habere schedulam. Hoc insup:
 Cautio, quod si dua vel plures

70.

Schedulae insimul convolute circa
computationem inveniuntur, ta:
les nullius valoris esse nec con:
notari debebunt, sic enim dolus
quisq; vitabit ne suffragium suum
apertat (3) Finitis hoc in die suf:
fragijs tacitis ad Computationem
Suffragiorum, accedet Director Con:
ventus et quavis Scheda seorsim
ve revoluta seu aperta connota:
bit, seu calculabit suffragia, ac de:
niq; hos qui pluralitatem habe:
bunt Suffragiorum Nuntios ad
Comitia Deputatos, ad Tribunal
aliaq; munia declarabit.

710

Assesores Directori ex Districtib;
addant, utpotè in Palatinatu Sar:
domiriensi, Sunt districtus Se:
ptem cum Terra Steyrensi, er:
gò Septem Assesores sint ex of:
ficialibus Terrestribus seu Ca:
strensibus, hi videlicet Regestra

per Districtus conscribant, ne 91.
tempus Electione aliorum con:
sumatur inutiliter. Non solum
hi Assessores laborem leuiorem
reddent Directori. Sed et fidem eius
apud omnes erincent, praesertim
circa recipienda et calculanda
Suffragia tum facilius famulan:
tes Impossessionatos Bannitos
agnoscent, Interim ne impostu:
ra aliqua circa objectiones Ban: 440.
nitio num inveniuntur, et in no:
cui saepius videntur, et altera ve:
ro parte ne Jure vincens Ipse
cum Objectione compareat, et qui:
dem cum omnibus documentis
Authenticis sub nullitate Obje:
ctionis, Ibidem per Judices Terre:
stres seu Castren Disjudicent. Hoc
enim modo. Hoc enim modo et
Imposituris obijcientium, obvia:
bitur potentiores non contempnent

72. Processus Iure vincens Partis,
sed ante Actus Electionum hujus:
modi, tempestivè component cum
adversario cum adversario suo

Sto. Ad faciendos tanto melius ta:
les Actus et remouendas oēs oc:
casiones difficultatum, Lege cave:
at, ne Director ullas Literas ad Con:
uentum scriptas, quales sicut
nullos supplices Libellos, aliq;
hujusmodi legat, nisi post firmu:
tum Actum.

Oto. Si malevolus aliquis, non atten:
tis his omnibus Actus tales dis:
soluere rumpere Jus pluralita:
tis conuellere vellet hujusmodi
protestationem, non solum Direc:
tor non debet pro Rato habere
et acceptare, sed potius si licen:

Herbitt. id. urgeat, iuxta Sigismun:
Comitia
pag. 92. di. dno Statutum, talis pro Dur:
batore Conuentus haberi et ju:

Dicari post finitum Actum per 93.
Terrestres et Castrenses Iudices
Debet Sessione Turis puniri. Po:
ut in Tribunali Regni, si quis plu:
ralitatem Suffragiorum Prote:
statione annihilare vellet puni:
retur. Cum Potentioribus sit Po:
rum in Comitibus Generalibus vel
Tribu Regni atq; sic licentia ma:
levolentiam occurreret et Liberta:
tis; que tunc demum vera est dum
obedi Legibus consulatur.

Commoda Nominacionis
Per tacita Suffragia
Hec erunt.

Quisq; pro Conscientia quem C. Anno.
ptimum et dignissimum pu:
tabit, poterit, siq; invidia nomi:
nare. Imo ut fallat curiosos,
poterit aliam Schadulam mon:
strare, aliam vero circa Suffragi:

94. um suum Cistula injicere, Nunc enim cogimur sepius hos nominare quos minimè optamus.

Ado. Orationes illas et Sermones inutiles ad Cathedras relegabimus, si multo temporis dispendium evitabimus.

310. Factiones nocivas suppressimus Cursores illi et Susurriones, qui aperta Suffragia computant Schedulas nominantibus obtrudunt in Aures nomina quos electos esse cupiunt insusurrant, hoc Officio et Labore liberabunt.

4to. Omnes occasiones difficultatiorum Actuum hinc inde et Odio vel amore Candidatorum pullulantes amovebunt. Cum enim ignotum erit omnibus, qui nam ex Candidatis praevaleret pluralitate Suffragiorum, quisq; a:

mico suo meliora pollicendo non 75.
turbabit Conuentum ignarus,
quid in confortis Schedulis extet,
rei potius quivis patienter fata
sua expectabit.

Discursus Romus.
De Conuentibus ^{ante} Comitibus
et methodo concludendorum
horum Actuum.
Conventus ante Comitiales, licet
et ipsi sint Actus Electionum,
quippe Nuntij Terrestres pro
Comitijs in his eligunt, attamen
differunt ab alijs Actibus pure
Electionum, quippe hic non
solum nominantur Nuntij, sed
idem Instructiones scribunt,
Littera compillant, Materiam, Sta-
tus tradantur in illis Jus plu-
ralitatis obtinet, in his Jus ve-
tandi intactum relinquendum

76. Quae Juras: uti dictum discurs:
su Octavo: toto fere Caelo distant.
Ut itaq; utriq; huic Actui Jus
suum relinquat, velleam, disjun:
gi et separari hos Actus, qui
ad praesens conjuncti seu potius
mixti sunt, hoc est Actum Ele:
ctionis Nuntiorum, ab Actu
combinanda Instructionis et
Laudis.

Et quidem suaderem ante oia
Actum Electionis Nuntiorum
per tacita Suffragia: ut superi:
ori discursu diximus: pera:
gi Director sit primus, qui tunc
erit praesens Palatinatus Of:
ficialis Regestra conscribent,
et Regestris Ordine vocet Nobi:
litas ad danda Suffragia seha:
vula convocata singulatim li:
stula ad hoc destinata injiciant.

Hoc solum observato ut fini: 11.
tis Suffragijs cistula illa clau:
dat et Sigillo Directoris atq; si
placebit. Apsorum etiam si:
gillis obstruata, tradat asperuen:
do in Sacratio Temp^{ti} illius
ubi Conuentus celebrat, idq; pri:
mo die peragi debet.

Alterā die, vel si tantum tem:
poris versabit post finita suffra:
gia eaq; die eligat. Director ad se:
cundum Actum nempe Dire:
ctor scribenda Instructionis,
tum et Laudi vel si placebit.
Dem Director retineri poterit,
etiam ad hunc Secundum Actum,
qui sive finiet, sive rumpetur
seu dissoluet. Nihilominus C:
istula illa cum Suffragijs as:
servata. Eodem die post fini:
tum vel dissolutum Actum

18. Si sat erit temporis si non altera
die: offerretur in presentia omnium
reserabit Suffragia computabunt
et deniq; hi qui pluralitate Suffra-
giarum gaudebunt pro Nun-
tijs declarabunt. Si euentum
sortietur Conuentus hic dabitur
Ipsis Instructio, si non tunc ore
Directoris recommendabitur. I-
psis Bonum Publicum et Pala-
tinatus commoda.

Utilitates huius haerent.

1mo. Licet Actus scribenda Instru-
ctionis et Laudi dissolvatur nul-
lo effectu Nuntios tamen ad Co-
mitia habeat Palatinatus, cuius
rem etiam absq; Instructioe a-
gere poterunt, Bonumq; Publi-
cum procurare. Nam quanto
damno steterit. his Palatina-
tibus, qui Nuntios non habe-

Cant experti sumus, nunc tan: 79.
to magis si annua Comititia erunt
de quibus infra.

Dum finientur Suffragia mul: edo:
ti. Nobilium qui propter sola
Suffragia ut plurimum iniri:
tantur ac conducuntur redibunt
domum ad rem familiarem
tractandam, atq; sic sequens
Actus compillanda Instructio:
nis et Laudi in pauciori Numere:
ro facilius absolvet.

Sumptus, et Impensa Ma: Biv.
que quas Candidati per Septem
imo quatuordecem quorundam di:
es: Dum trahitur Conuentus:
aocupandis Suffragijs insui:
munt eritabuntur. Dum enim
rivi: ut ita dicam: Suffragio:
rum cum Cistula claudens
etiam rivi vini et computatio:

80. num belluonibus illis, qui non
nisi ad satiandam gulam et
inutilem uentrem huiusmodi
conuentus frequentant clauden-
tur, Sicq; alia multa in conue-
nientia qua ea com portationi-
bus emergunt vitaluntur.

Quod autem computationem
suffragiorum differimus post
finitum vel dissolutum Actum
hae sunt rationes.

1ma. Ut ad secundum Actum hoc
est combinationem Instructio-
nis et Laadi retineamus Oes
Candidatos eorumq; colligatos.
Si enim mox relaxarentur
Nuntij hi, qui se frustratos vi-
derent agre hoc ferentes aut
discerent, aut ira perciti dif-
ficultarent Actum scribenda
Instructionis Ipsimet vel per

subordinatas Personas Articuli. Ol.
los in barbam Electis Nuntijs
promoverent vel necessaria vel
et optima vetarent, solum mo-
do egre faciendo Nuntijs Electis.

Nuntiorum declaratorum, eadē.
Activitas cessaret. Qui ut pluri-
mum Viri Judiciosi et pruden-
tes requirunt ad conscribendas
Instructiones et Lauda. Cum
autem Electio Ipsorum ignota
erit, omnes equaliter Activitatem
habebunt, et multum Consilio
ac Sensu suo prodesse Rebus
Palatinatus et Reipublica po-
terunt.

Discursus I. A. M. U. S.
De Comitibus Generalibus et Primo
de Ruptione seu dissolutione
Comitiorum.
A Conventibus particularibus
veniamus ad Generalem hoc

De. Comitibus Regni à quibus tota
viro Consilij et Salutis Publicae
propendit. Haec apud nos aut
sunt Ordinaria Sep Hebdoma:
darum Spatio definita, quae
à Rege iudici non debent, nisi
biennio adimpleto, vel extraor:
dinaria duarum Triumve Se:
ptimanarum tempore circum:
scripta, quae pro necessitate et
exigentia non expectato bier:
nio iudici populit. Interim
quam tarda, quam Secreti non:
teracia, quam Caecutione ne:
cessaria, carentia haec utraq; lon:
silia sint dicimus, supra di:
scursu Septimo. Quam vero
adhuc ~~instabile~~ instabilia sint
dum opus tantae molis post
ea antlatos duarum et pluri:
um Septimanarum Labores

ac sumptus, ut plurimum in
portu naufragium patit, Uniq[ue]
malevoli Contradicientis ictu eni:
nihilat[ur] damno suo experta
est Respublica.

Unde hic nocivus mos rumpen:
di Comitia Originem suam du:
cat Cuius patere poteat ea. Hi:
storicis Nris praeipue Cromer:
ro Episcopo et Historico Lolono,
qui Historia Libro vigesimo Sei:
ptimo sub Casimiro Dij Regis
Originem Conclavis Nuptiorum
describendo, ipsorumq[ue] licentiam
tacando monet, ne in finita illa
Liberitas et in licentiam dege:
nerans Libertas, summam Rei:
publicae confusionem et barba:
ram quandam exitialemq[ue] Anar:
chiam; ut Graeci vocant; / Lolo:
nis aliquando pariat, aut certe

Cromer
lib: 27.

gravi et acerba Tyranni desir-
 it. Mihi equidem qui Saage:
 Amum Saatum aetatis Annum
 agens à Juventute functis illis
 Inter Majestatem et Libertatem
 Collisionibus sub Regina Johannis
 Casimiri interfui tuum et Micha:
 elis Primi temporibus lasuicri:
 tis Libertatis actus spectari videt
 alterutrum horum ea licentiosâ
 Comitiorum rapture metuendum
 esse Colonia: ne videlicet aut in
 Summo disordine consilio et o-
 mni ope destituta Respublica,
 Direptioni Viuarum Potentia:
 rum exponat, aut ne tota vis Con:
 siliij ad Senatus Consilia trans:
 ferat, et sensim absoluto Domi:
 nio terminet. Quicquid rerum
 interiora inspiciet, penitus
 videat, Crone videbit omne Studium Regum
 nus loco allega anteriorum circa deducenda
 ad finem Comitia Generalia fuisse

et plurimum Studium releuari:
 di privati vel Publici fisci, aut amo:
 re euicendi belli. Jam si modus exi:
 gendorum contributionum absq;
 Generalibus Conuentibus inveni:
 etur: prout malitia jam hujus
 ea perimur per Schedulas bulgo
 Lalety: omnis Comitiorum usus
 cessabit: nec nisi qd speciem mo:
 rienti Libertati hanc indicentur.

Falluntur ergo qui per Dissolutio:
 nem Comitiorum Generalium pu:
 tant se agre facere. Regibus liber:
 tati epim plus nocent, et etiam
 absoluto Dominio sternunt, dum
 omnis Consiliorum vis ad Sena:
 tus Consilia id est placitum Regis
 transfertur.

Uerbo dicam plus Libertatis in:
 teresse quam Majestatis ut Comi:
 tia suum effectum sortiunt. Hinc
 omnis lapis mouendus est ut

Ob. firma stabilitaq; Comiticia Inaliam
habere possit Respublica qua ma:
levolorum ruptioni non subsint.

Restitutum ad primo A. 1659.
post Suedicum Bellum ubi per con:
stitutionem designati fuerunt
qui modum concludendorum Con:
siliorum adinvenire debebant, verum
hoc ut alia plurima, oratato eveni:
tu caruit. Restitutum rursus idem
tempore Michaelis Regis Nri.
Nunc in Comitibus Satisfactionis
A. 1673. Cuius jam tedium inter:
norum motuum et Collisionum,
inter Status nos cepisset, reducen:
do ad Orbitam formam Reipubl:
sicut Constitutio praedicta legitur
et antiquum Statum Conventus,
tam Generales quam particula:
res tum et Conclave Nuntiorum
firmamodo cavimus. Libertatem
sentendi et Jus vetandi, sed cum

hac clausula ibidem opposita,
circa Legem opinabamur, satis
esse probisum a Bono Publico, et
frenum quasi injectum Ma:
gestati per hanc clausulam
oppositam, tempus subsequens
monstrabit nil nos profecisse hac
clausula, non solum enim quisq;
Nuntiorum ad Libertum suum
interpretis vult esse Legis, cuius
Conditorum se putat esse. Sed
insuper dum et Lea et Articulus
Instructionis illi deest, con:
fugis quasi ad ultimum Ma:
litia sua Asylum, de torto a:
diomate illo Salus populi sui
prema Lea mihi esto. Hinc
unicum se Libertatis et Boni
Publici assertorem uendicans,
hanc Libertatem, hanc Salu:
tem Reipublicas: Cuius se so:
lum Defensorem uerbis specio:

88. sic dicitur perdit, et ad Extremam
ruinam impellit. Sicq; protesta-
tione inposita clam et secreto
modo saepius primo ex Consilij
loco, deinde et ex hospitio suo sub-
dit se, totam Rempublicam, con-
silio et ope destitutam quibusvis
periculis exponens.

Cum ergo nullam certitudinem,
nullam celeritatem sperari pos-
se à Generalibus Comitibus ad-
suerit Respublica, arripuit
aliud medium, et primum sub
Sigismundo Pio Anno 1590 desi-
gnavit Deputatos, ex Ordine Equi-
tarij ad Latus Regium, quibus
data erat facultas consuleri et
concludendi cum Rege quavis
negotia securitatem Respublicae
tangentia. Insimul super Se-
cretum Juramento se hu Consu-
liarij obstringebant. Sed hoc

formatum Consilium mod. 89.
subsequenti A. 1591. in Comi:
tis Sublatum. Timebant enim
ne Res Beneficij et Honoribus:
quorum Utrumq; in Manu
Regis est. in alium sensum
hos Consiliarios polliceret, atq;
sic in utili bello Suecico: quip:
pe totus in eo erat. Rempublici:
cam involveret. Interim ta:
men et subsequentib; tempo:
rib; hęc Consilij forma usitata
fuit Nobis, Nominatis tam ad
Regium Latus, qm et Ducum
Cæcitus nonnullis deputa:
tis, prout id Constitutiones Annor:
1620. 1634. 1649. 1673. 1676.
1678 textant. Et novissima Con:
stitutio 1783. Sed est hæc forma
Consilij imperfecti. Quippe ad
Bellica tantum et externa ne:
gotia, dum interim Cura intrin:

secorum seponit. Aliud ergo re:
 medium, alius modus perfecti:
 or querendus est. Mihi oia revol:
 uenti, nullus aptior magisq; p:
 ficuus Bono Publico esse non
 videt, quam hic qui sequit. Mem:
 pe ut Comitia Inalia prodes Ju:
 dicia Tribunalia sint Annuaria,
 seu Annua cum Libera dimissio:
 ne et reassumptione eorum pro
 necessitate, et exigentia rerum.
 Sic enim habebimus Consilium
 perpetuum, et in oēs casus velox,
 quod primum est requisitum
 quorvis Consilior. Secundo non
 solum modo, velocia erint hujus:
 modi Consilia, quippe etiam si li:
 mitata fuerint in urgente ne:
 cessitate in eab; Septimanis
 conocari poterunt, sed erunt
 perfecta. Nam oēs Materias
 Statūs tractare domestica, et in:
 terina curare desideria, La Latina:

tuum: quæ ut plurimum per recessum ad alia remittunt, so: 91.
metia: ea pedire poterunt. Sicet
Nobilitas atachrior erit ad oia,
cum non solas contributiones
sibi per Nuntios Terrestres af:
feri videbit, sed etiam in deside:
rijs suis acquirabit. Tertio, e:
runt hæc Consilia pura ac secu:
ra. Senatus enim Consilia Nobi:
ligatis sapius suspecta esse so:
lent. Sic vero quævis Palatina:
tus suos Nuntios quasi Curo:
ros et Custodes habebit. Quar:
to quod maximum rumpi hæ:
jusmodi Actus non poterit. Nam
primo Populus proximis ad
quem Comititia ut plurimum
allidunt: videlicet prolonga:
nes seu prorogationes Actus: amo:
vebit, quippe hæc Comititia annua
prolongationem non requirunt.

92. Deinde si aliqui Nuntios parti-
naciter Consilia Publica impedi-
re, Activitatem sistere volent,
tunc instantanea Litera Uni-
versales extradant ad Palatinatū
et Districtū illig Provinciam, ea qua
hi Contradicentes, Munus Nun-
tios obviunt. Sic et voca libera il-
lesa manebit, dum nempe quo-
beat condere et eligere Nuntios.
hoc quoque erit interpretari et di-
gnoscere an ea sensu Palatina:
tus, imo totius Provincie hac e-
gerint, nec ne: et pana ad pau-
cos metus ad omnia erit.

Ad faciendam Comitiam Italiam
multum contribuere posset re-
assumptio Conventuum Italici:
Cum in Provincijs ubi Articuli
plurimi Instructionum discre-
pantes, possent combinari. Sic
postea Verus Comitios Italiam
facilius redderet.

Discursus de Memus.

93.

De modo et Methodo Comitio:
rum Generalium annuariorum.
Utilitates hujus Consilij perpe:
tui attingimus paucis Superiori
discursu didimus ut more

Tribunalitionum hac Comitia
per totum annum tractarentur
ita ut unius Consilij annuarij fi:
nis sit initium alterius, hoc ut suo
Ordine fiat hac necessaria esse puto.

Amo. Ut Conventus particu:
lares ante Comitiales habeant
suum Statum tempus. Quod
ergo Conventus Electionis Depu:
tatorum ad Tribunal habent
per Legem preficam diem vide:
licet Feriam secundam post Fe:
stum Nativitatis B. V. Mariae
ita et Conventus Electionis Men:
tiorum habeant lege assigna:
tam diem Ordinariam Verbi gra:
tia: Feriam eam ante Festum

94. S. Catharine proximam.

Edo. Drou Judicia Tribunali:
tia Regni tam Lerricvia quam
et Lubliny ordinariē die assi:
gnata inhoant, sic et Comitijis
Inalibz, sū stata dies ut potē fe:
ria eda p̄t Truim. Regum.

Dio Conuentibz Relatōnum p̄t
ca pirāonem Comitior̄ Annuor̄
assignet, itidem Feria eda p̄t Tr̄
Relatō: B. V. M. prodiua.

4to. Id quod posset necessitas di:
feret, p̄r hoc Consiliūm perpe:
tuūm Palatinatibus. Imō si quō
aruis accidet, poterit hoc Consili:
um annuarium indicere cum
Rege Palatinatibus, Conuentus
extraordinarios.

5to. Quem ad modū Judicia Tri:
bunalitia habent facultatem li:
mitandi Judicia ad certum tem:
pus ita et haec Comitia eandem
habeant potestatem, Imō et in

Sessiones haec Comititia dividi pos: 95.
sent, ut pro minori Polonia Gra:
covia per Quatuor Menses pro
Majori, Warszawa itidem per Qua:
tuor Menses, pro Magno Duca:
tu Lithuania per Quatuor Men:
ses, et quidem uno Anno Grodna
altero vero Brestia, idq; in locum
Tertior Comitior Ducatus Lithua:
nia Lege Grodno A. 1673. Cau:
torum. Haec vero Sessiones non
sunt Lege circumscripta ubi nam
primis, ubi medijs, ubi ultimis
quatuor Mensibus celebrari debe:
ant, sed pro necessitate, et quod
maximum securitate et occasio:
ne Pacis vel Belli sit in libero Ar:
bitrio Comitiorum Sessio nem su:
am transferre. Imo si nulla id
requirit necessitas, poterunt Co:
mitia haec annuatim peragi, ut
potè uno Anno Cracovia, altero
Warsavia Tertio Grodno v Brestia.

96. Ad haec experientia docti sumus,
quod haec duo maxime perire re-
tardent Comitia. Primo multitu-
do illa unam eandemq; rem in-
simul tractantium. Nuntij Ter-
restres; praeter Lutherianos, quo-
rum numerus non est definitus
quandoq; eliguntur. Sunt Cen-
tum Septuaginta duo ea Princi-
palium Senatores, cum Offici-
alibus Senatorij Ordinis Centum
quadraginta. Quosq; horum dum
Conclabe Nuntiarum jungitur
Curia Senatorum vult vivere, et aut
auram popularem, captando Co-
piam dicendi impetrat et dum
perorat tempusq; terit, omnibus
auscultantibus. Secundo Farrago
illa Materialis in Instructionibus
Nuntiorum contenta, illa Proposi-
tiones e diametro contraria dis-
ficultissima reddunt Comitia. Se-
xaginta et amplius Conventus

Particulares numerant. Ca. 97.
quovis. Nuntij cum Instructio:
ne aliquot foliorum Articali
alij ab alijs differentes. Ita vulgo,
ante omnia dum hic istud alter
illud vult decidi et concedi sibi
huic malo ut modo etiam offera:
mus, se jungamus hanc mal:
titudinem Personarum, et insi:
mul congeriem Materialium.
Dividamus inter ipsos, ut loco in:
utilis auscultationis unus pero:
rantis aliquid agat, ab alijs verbo
dispertiamur opus inter plures
manus. Novis hic inventionibz
non est opus. Nova enim suspe:
cta omnia sunt, Libertati ma:
num solum modo apponamus,
his quor' primam quae mate:
riam, nobis in formam redigen:
dam, subministrarunt. Jam
Comitia anteriora in alijs vero

98.

revochemus ad Usum qua vari
ante tempore variata vel inter
missa. Sunt nobis in usu Sessio
nes Provinciales ad disponen
da et faciendanda negotia Publica
Deputatos ex Conclavi Nuntiorum
et Senatu nominamus ad excipi
endum Calculum in re fisci. De
signamus Tribunal seu Judicium
Fiscate Radomiense reducamus
hac ad formam et loco Sessionis
que in Canobijs seu Monaste
rijs peragunt, loco Calculandi
Fiscalium quas in Latijs pro
vatorum minus auctoritative
excipimus constituamus in An
ce ubi Primitia celebrantur pro
ter duo Hippocauasta si que jam
sunt videlicet Senatorum et Au
ditorum constituamus Tertium
inquam Conclave Fisci ita ut una
Eodemque tempore in Tribz hisce
Curijs tractentur insimul Publica

negotia.

99.

• Sit ergo unum Conclave Nuntio:
rum prout est. Hic articuli et
Luncta Instructionum concor:
dantia connotentur, contraria si:
bi combinent, sensim sicq, Ma:
teria ad tractandum decibus re:
liquis Curijs, videlicet Senatoria
et Fiscali subministrant, jam
combinata jam concordet. Hinc
Desideria Nobilitatis, hinc pro
Publico Bona studia impnent.

• Alterum Conclave sit Senato:
rum prout est, Illic materia Sta:
tus de Pace et Bello, de Legationib;
ad ceteros mittendis, vel ab exteris
recipiendis et expediendis de La:
ctis et federibus, cum vicinis de
Commissionibus ad ceteros, et his
similibus tractent, atq; per vices
Iudicia Comitialia celebrent.

Tertium Conclave ut Fiscus, quod
 in eadem Arie assignandum est.
 His omnes res et negotia quae Fiscu
 sine veniunt tractent, illuc et
 Tribunal Radomien^s rursus trans-
 ferri vellem. Hic enim omnes
 rationes Fiscus antiquitus porage-
 bant in Comitibus Sigtis mundi. De-
 mum Sig^{is} temporibus: sub Cujus
 Regimine difficillime cohaerebant
 Comitibus: Tribunal Radomiense
 constitutum per Legem in Comi-
 tibus posterioribus Anno 1613. Quip-
 pro hoc Anno duo Comitibus fuerunt
 non oberit itaq; reuerti ad priorem
 Consuetudinem et transferre o-
 mnes rationes Fiscus ad hoc Concla-
 ve. Ibidem et Contractus respu-
 blicae mouentium Reipublica in-
 iuri possunt, per plus offerenti:
 am, ut vulgo dicitur. Hic et Judi-
 cia respectu Desolationis Honor^{is}

Legalium cum Penitantijs, et 101.
alia huius Parina negotia pera:
gentur.

Ut autem haec omnia suo Ordine
et secure fieri possint, haec ne:
cessaria esse puto.

Ut ad quodvis Conclave deputen-
tur, non solum Nuntij, sed eti:
am Senatores. Nam et in Concla:
vi, Nuntiorum quis alius tracta:
bit, nisi desideria Palatinatum,
ad quae non solum Equestris Ordo
in Commentibus Particularibus
sed et Senatores contribuant, Imo
et Instructiones Nuntijs cum
Nobilitate scribunt, et ad id per
Legem obligant, non sua Decore
vel damno Equestri Ordini in An:
teriori Generali Varsaviensi Con:
vocatione Anno 1697, dum et
Senatores in Conclavi Nuntiorum
comparuerunt et sua communi:

Herbert
titt: Comitua
Constitutiones
1565.

fol: 84
titt: Seymi
ki Lauriatq
we ut fol:
102.

carunt ac junxerunt Consilia, ergo nec in posterum nocebit, imò multum ad reuniendos animos contribuet. In Romana olim Repub. Alia quam periculosa fuerint ille Sessiones Plebis, et Consilia seorsiva exclusivo Senatu: Historie testant. Nostros Annales quisquis accuratius evoluet observabit, post Sessionem hanc Equestrìs Ordinis à Senatu dum nempe in Conclavi Nuntiorum à facsimili Itij Temporibus seorsiva Consilia formare Status Equestris cepit, maximas Diffidentias inter hos Ordines enatas esse, et quanto magis hi duo Status se jungebat, tanto majores Viros sumebat, Diffidentia inter ipsos nociva, que ut sopiat, rursus uniri debent omnimodè. Sic enim quasi post liminiv redibit antiqua

confidentia inter hos Ordines, tan- 103.
to facilius si placebit: de quo infra
ut more Palatinatus Polocen et Du-
catus Samogitie Senatores per Suf-
fragia eligant, sic enim uti Creatu-
ras suas Equestris Ordo amabit et
ipsi confidet.

Edo.

Ubi non sparsim ex Conclavi hoc
et ad libitum Mareschalcis: huius
in usu fuit, nominent deputati
ad predictas tres Curias, sed ex quo-
vis Palatinatu ad quodvis Conclavi
ve eligant, sic enim omni suspi-
cione et metu liberabit Nobilitas,
cum ex quovis Palatinatu erunt
Cephorii et Custodes in quovis Conclavi,
qui in quovis Conclavi, Relatio-
num qui in Conventibus, omni-
um sufficientem dabunt Ratio-
nem Nobilitati. Ubi ergo duodecim
sunt Nuntij procurator Palati-
natus Posnaniensi et Calisiensi,

104. illinc ad quodvis Conclave deputa-
buntur Quaterni, ubi eliguntur Sex
Nuntij, prout ea Pracoiviensi, San-
domiriensi, Hauensi, Lodlavia
Palatinatu, bini ad quodvis Con-
clave mittentur Terrarum vel Di-
strictuum Nuntij, insimul ad
Palatinatum pro Conuentibus Re-
lationum compareant, ibidemq; No-
tariatum de omnibus informant.
Et Ducatu Latoriensis Nuntium
Pracoiviensis Palatinus Nuntij Colla-
tis inter se Suffragijs deputabunt
ad Conclave illud, ubi maxime
proficuum fore putabunt. Et Lu-
blinensi Ptocensi ubi terni eligen-
tur singuli ad singulas Curias de-
signabunt, Sircadiensis cum Ter-
ra Vielunensi, ut et Brestensis
Palatinatus cum Terra Dobry-
nensi. Siquidem serios singuli
habent Nuntios, hinc binos quos

que eorum deputabunt. *Leipzig* ---
censis *Betzensis* *Palatinatus* cum
 habeant quatuor, hinc ad duo con-
 clavia singulos ad *Stium* binos
 pro libitu mittent. Eodem modo *La-*
latinatus *Russia* qui 24, et *Maso-*
vix qui *Uiginski* *Nuntios* habet,
 hos qui superant numerum
 aequalem pro libitu, ad *conclavia*
 haec designabit. *Prutheni* eorum
Nuntiorum Numerus, siquidem
 incertus est, hinc more et occasio-
 ne deputabunt *Nuntios*. In *Ma-*
gno Ducatu *Lithuanis*, *Con-*
junctis *Palatinatibus* *Distric-*
tibusq; nominabunt pro sui exigen-
 tia *Deputatis*.
 Ne vero per huiusmodi *Divisio-* *Stio.*
nem dissolvat, acsi *conclave* *Nun-*
tiorum idcirco captato tempore
 ubi praesertim tributa extraordinari

106. ria scienda erunt, vel alia ma:
joris Importance Negotia tra:
ctanda licebit. Mareschalco, seu
Directori Conclavis Nuntiorum
jungere hæc atria, quasi disjuncta
in Triba Senatorum seu Cu:
ria. Illis si aliqua difficultates
non sunt in aliquo Conclavi enoda:
ta, proponent, omnibus Nunti:
is. Illis et contradictiones Nunti:
torum, si qua intercedent non
resoluta in medium afferentur
et component. Quæ vero ullatenus
componi non poterunt, aut
per recessum ad aliam Sessionem
mittent, aut contradicentes, si
pertinaces erunt ad Provinciam
aut supradictum judicandi rele:
gabuntur.

4to Licetum sit Directori Equestris
Ordinis seu Mareschalco Nuntis

num pro necessitate Regi, una 107.
die huic, altera alteri Conclavi
praesse, ad sopiendas melius diffe-
silitates. Interim vero in al-
js Conclavis Directione Cque-
sris Status gaudebunt depu-
tati ad Constitutiones jurati ju-
rata Rotham Constitutione li-
1620 prescriptam.

Desideria Latinitatum Ejug ^{Sto.}
Natura una comprehendant
Constitutione, veluti vectigalia
à Consibus, Nobilitationes indige-
natus et his similia, ne Corpus
Juris seu Constitutionum in
immensum crescat.

Fructus hujus Dispartio-
nis hi erunt.

Quaevis Respublica. negotia ^{Amo}
velociori cursu progredientur

108. per honestam emulationem,
dum quodvis Conclave sibi aspi-
gnata negotia tractabit diligen-
tius.

2do Nuntij ipsi met rationem in-
ter se inibunt et Veteranos Statu
gnaros ad Collegio suo mittent
ad Conclave Senatorum. In rebus
Fisci et Computationibus versa-
tos deputabunt ad Curiam Fisci-
lem Juniores, et hi qui hanc La-
testram primum ingrediuntur,
dabunt Specimina Virtutis et
Activitatis sue in componendis
et coadunandis Latinitatum
articulis, tanto majori diligen-
tia et Cura, quanto paucioribus
humeris Onus hoc impositum
esse sentient. Nunc enim Juniores
ludioris sepius occupant, in Seni-
ores rejecta Cura publicorum.

Insuper ea hac lectione et com: 109.
binatione Instructionum, pate-
bunt sensus omnium Palatina-
tuum, simul et Astutia quorundam
Nuntiorum, Qui saepius
hec promouent, quae in suis
Instructionibus non habent sibi
à Nobilitate comissa, imò quan-
doq; contraria, prout id expertum
habuimus aliquoties, sic verò ac-
si per Indaginem capient.

Ambitus exitiales Boni Publici^{3tio.}
refrenabunt, quispi non quivis
cupiet hunc subire laborem, pra-
sertim, cum in Conuentibus Re-
lationum, quisq; tenebitur reddere
rationem ad Sparrham, quom
Nactus erat ornavit.

Translato Tribunali Radomien^{to.}
ad Comitata liberabunt, Palatina:
tus inutili sumptu quem im-

110.

pendunt pro Commissarijs. Ad hæc remissiones illæ Negotiorum quorundam, à Tribunali ad Comitia viceversa cessabunt. Sed quòd dicitur fidelia, duos dealbando parietes, quodvis suum sortietur effectum.

Sto. Proest multitudo Consulantium, ita et quæ consultantium dividetur per Conclavia nominata, quòd inter commoda nominari potest. Quispiam sepius in arbitrorum multitudine parit fastidium, et Nuntijs et Ipsismet Senatoribus præcipue in Stuba Senatorum uti Consilia tractabunt, facilius hoc modo excludet arbitros, dum scilicet in alijs Curijs fallere ipsis tempus licebit. Còg secretius Consilia in hac Stuba tractari poterunt, dum et Senatorum

et Nuntiorum et Arbitrorum l.l.l.

Minor erit Numerus.

Regibus magnum alleviamentum erit cum interstitia habebunt. lto.

Ille enim assidue Sessiones precipue circa Comitiorum finem, plus tediij Regibus parient, quam Castrorum incommoditates.

Quod in adimum caecutiones lma Secretorum Comitialium iurisdictionis res erunt tam in causis perductionis, quam in rebus Fisci alijsq; plurimis. Nunc enim qui caecutionem timet rumpit Comitiam post soluta vero vel finita Comitiam nulla Caecutio. At ubi continus nec interrupta caecutiones sancitorum Comitialium pendebunt super refractarios major

112. erit Observantia Legum et Revere-
rentia Decretorum Comitialium
vel Sanctorum.

Quantum vero spectat Ordi-
nem Comitiarum hunc re:
or optimum fore.

Anno. Prima mos die Comitibus prae-
senti quamprimum Nuntij Comi-
parebunt in Conclavi suis inha-
andus est Actus, à Judio con-
trouersorum Nuntiorum, quibus
videlicet indebita et contra Le-
ges et Electio obijcitur. Hocq[ue] Ju-
diciū sub veteri Scipione: ut
mos loquendi fertis hoc est, sub
directione Mareschali primor-
rum Comitiarum absoluat, ut
constet Nuntijs omnibus, qui
nam sint legitimè electi. Nun-
tj, qui non Constitutio 1698
proben, reijcitur hujusmodi Ju-

vicia post Electionem novi Ma: A.B.
reschaldi sed pro portore. Nam
inde injuriam pati debet aut
Nuntius Ipse et Illius Palati:
natus aut Nuntij omnes et
Ipsorum Conclavē. Si enim hic
gaudebit Suffragio in Electione
novi Marschalci, Cui postea per
Judicium abrogabitur Munus Nun:
tij, injuria erit Reliquorum Nun:
tiorum quod hic, qui non erat
Nuntius legitimus, calculeum
addidit Novo Marschalco. Si ve:
rō frustrabit, Calculeo, postea verō
legitimē esse electus declarabit,
tunc et Ipsi et Palatinatui Quis
injuriam ac Contumeliam quasi in:
uret, dum electus legitimē ex:
clusus est a Suffragij Jure. Ad
hac hujusmodi Nuntij contro:
versi, declinando Judicium,

114. quod sub Novo Directore insti-
tuti Ipsius deberet, impediunt. Et
electionem Cuius. Fuit huius exem-
plum Grodne in Comitibus 1687
ubi ea hac occasione Sex Septi-
manarum Spatium consum-
psimus sub Directione Mare-
schali Novissimorum Comitum
rum nec permisum est nobis
ad Novam accedere Electionem
Mareschali, sed irrito euentu
dissoluta Comititia. Nunc autem
cum huiusmodi obstacula, sub
Directione anterioris Marescha-
li amovebunt, Facilio Electio
Novi Mareschali reddet, Opti-
mum autem foret, si Ipsius
Palatinatus has difficultates
evacuarent, atq; tales objectio-
nes resolverent in Conventi-
bus Particularibus.

Caveatur Leges: prout hujus e. 1. 1. 1.
Templum est in Constitutione. 2do.
1693: ut Nuntij prima die somni-
tiorum compareant omnes obi-
jcientes, itaq; ut eadem de se si-
stant cum Objectionibus. Quia
etenim consuetudine hoc invalu-
it, ut Jure vincens Pars, tum
demum arcere Jure victus à vo-
ce libera possit. Cum ipse facul-
tatem Jicendi impetrat, J. vero
qui sibi conscius est, tacitus se-
det, captato demum tempore
cum obijciens abest, Ipse copi-
am loqueri dari petit sibi, atq;
sic eludit, non tam Jure vincen-
tem Partem, quam potius Ipsam
Legem et Justitiam præcipue
Potentioribus hoc est commune.
Præcludatur ergo hujusmodi

116. diffugijs Via fiat Iustitia cui:
vis etiam minimo. Sic Jure vi:
cti aut deponent ambitum Fun:
ctionum hujusmodi, aut cum
Jure vincente Parte tempesti:
vè component nec cessent
difficultates particularibus Con:
suetudinibus et Suba Nuntiorum.

Itio. Finitis Judicijs controversorum
Nuntiorum, si vè eodem si vè se:
quenti die accedatur ad mitten:
da Suffragia pro Electione Novi
Directoris seu Mareschali, quan:
titivem per occulta Suffragia me:
thodo quo supra dictum vellem
peragi ea multis rationibus. Ele:
cto Directori Nuntij ea quovis
La latinata porrigant Schadulas,
quosnam ex Collegio suo, ad Curi:
am Consilij seu Senatorum, quos

ad Fiscalem, Quos ad Nuntios Ad 4.
Conclave designarint, Si verò ipsi
inter se non convenient, tunc
Mareschaleus nominabit pro
libitu suo ad has Stubas. Hoc ta:
men vellem ut nemo Nuntios
ad Curiam Consilij seu Senatorum
designari possit, qui non attige:
rit Trigesimum, vel ad mi nimum
Trigesimum Quintum etatis
Annorum, et qui his non fuerit fun:
ctus Officio Nuntij. Si etenim
Lex salutariter providit, ne an:
te Trigesimum Quartum etatis
sue Annam Bona propria di:
sponere valeat, Quanto magis
cauendum, ne Junioribus comit:
tat, Bonis Publicis Cura licet enim
quandoq; et Junioribus adest Scien:
tia deest, tamen semper experi:

110. entia Magistra rerum.

4to. Designati hoc modo adibunt sua
Copelavia ibidemq; accipient in
formationem pensionariam, à Di-
rectore finiti Conuemptus, in quibz
Terminis et gradibus res steterint,
quid actum et quid agendum re-
stat. Sicq; prioris Conuentus Nun-
tij valedicent, hi vero Novi mu-
nus suum aggredientur.

5to. Ad evitandas difficultates que
ex occasione vacantiarum si uli
dicuntur oriri possint, inter Nun-
tios Concurrentes optarem lege
caveri, ne quisquam Nuntiorum
stante sua functione possit in-
ter Candidatos poni, alioquin va-
cantis munij post si hucam fun-
ctionem, in subsequensibus so-
mitijs Nuntij novissimi Conueni.

tus generalis censeantur et po: 119.
nabitur inter primos Candidatos
in recompensam bene geste Pro:
vincia.

Suaderem ea Senatorio Ordine Cetero
in locum residentium ad Regium
Latus designari pro quibus qua:
tuor Mensium Spatio Certos
Senatores per Turnum; uti di:
citur; ut ita per vices obsequio
hoc munus, Interstitia habe:
ant, tam ad valetudinem curan:
dam, quam et reparandas rã:
nes privati Fisci. Jam enim et
residentia ad Latus et Senatus
Consilia cepabunt per hujus:
modi perpetuum Consilium.

Jus vetandi relinquat, liber Imo:
rum Nuntijs, sed hoc duobus Ser:
vatis, Amo ut articulum express:

120 Sum Lalatinatus sui, in sua In-
structione producant. Quibus enim
Nuntius non proprium, sed Lala-
tinas sui sensum affert, Lala-
tinas concordēs sint in vetando
sua intercedendo, non enim sin-
guli Nuntij Lalatinatus sui
singulas et seorsuas Instructio-
nes habent sed omnes, unam
eandemq; Director hujusmodi pu-
nisa controuersa, non scribet in-
ter alias concordēs Constitutiones
sed seorsim illa connotabit, et p̄t
haec dum jungent, Omnes tres
iuria, ad decidendum ea proponet.

Deo. Si quis vero Nuntij pertinaces
inuenient, qui neq; Instructio-
ne docebant hanc esse mentem
Lalatinatus nec concordēs esse e-
runt, Hi ad iudicium Provincia
sua Lalatinatus vel Terra sua

ut supra dictum relegabunt. . . . . 122.
Non abire foret, si in Cujusvis. . . . . gno.
Palatinatus Laudo ante Comiti-
ali connotarent, Nomina (anvi-
datorum ad Nuntiaturam horum
qui Numerum Nuntiorum per
Legem assignatum prodiim eace:
Nunt. Si enim mors alicujus
Nuntij stante Eius functione
intercegat, possit sequens hanc
adire Provinciam, et vices Eius
subire non eligendo alios nec
multiplicando Actus Conuen-
tuum Particularium. Idem sen-
tendum, si forte aliquis per Ju-
dicium Nuntiorum hoc mane-
re abjudicatus fuerit uti illegiti-
mè et vetante Lege electus.

Salaria antehac Nuntijs Vi- . . . . . Anno
scus subministrabat subsequen: . . . . . Constiti:
ter Palatinatus ipsis providebant. 1563
1569
1590

122. Nil justius ut generali Lege con:
stituantur Satoria Nuntijs pro di:
stantia locorum majora vel mi:
nora minimi damni hic sum:
ptus pro Bono Publico erit, alias
Viri dignissimi Minoris fortune
non detrectarent hoc munus,
presertim cum annua erit desi:
gnatio et Lege arceant, ab omni
ambitu Honorum et Dignitatum
stante sua functione.

Admo. Alternationem ad hoc munus
necessariam esse puto, exemplo
Palatinatus Sandomirien, et
aliorum nonnullorum evitanda
perpetua dictatura gratia, ut
quemadmodum deputatus ad
Tribunal Regni eligi. Idem non
potest vetante Lege, nisi quarto
Anno ita Nuntius, ad Comitia.

hac Annua ut non possit nomi: ALB.
nari nisi idem isto Anno.

Commodissimum foret, si Nuntij ALMO.

Cujusvis Palatinatus haberent
Ordinaria, nec multum ab invicem
visita hospitia, quod facile
fieri possit. Si qui vis Palatinatus
ea Contributione Ducillari pro
origendis edificijs sumptum ps:
si ngret, sic enim secum facile
conferre possent, et alter alteri
ac si custos et Ledagogus foret.
Ad hac Civitates in quibus cele-
brantur Comitia edificijs hujus-
modi reddent venustiores. Si enim
privati homines amore commo-
ditatis propria, impensis non
pariant, quanto justius et lau-
dabilius ut Palatinatus hos
sumptus in laudem sui sine

124. aggravatione Civitatisium
impendant.

1310. Hoc deniq; subsequentibus tem:
poribus inducendum proponere
non negligo, ut videlicet Palati:
natus iuxta proportionem Con:
tributionum, quas pro Quitione
Patrie extradunt Numerum
Nuntiorum ad Comitata mittant.
Qua enim proportio: qua Justi:
tia: Palatinatus Galoviend in:
fert ad Fiscum Regni Contribu:
tionis agrariae Simplam El. vel
Sandomiriend 20 Millia circiter
Palatinatus vero Masovia to:
tidem contribuit, et tamen hic
Viginti Nuntios ad Comitata mit:
tit. Illi singulos Senos non ubi:
li nil contribuant, interim Nunt:
ty Ipsorum maximas difficult:
ates facessunt publicis Consilijs;

Sic vero et Numerus Nuntior. 125.
diminueret, et simul Instructio:
numi; si Terra imò et Palatina:
tus minores jungerent, et in uno
loco conuentus Particulares cele:
brarent; minor numerus esset.
Hic nonnullas difficultates
prosequendas esse noty.

Sunt quidam adeo infascinati,
Amore Juris vetandi ut susti:
neant necessarium esse, ut eti:
am unius Nuntij Contradictio
valida sit ponuntq, Casum. Si for:
te omnes Nuntij a tramite Ro:
ni Publici devian-do, quid nocui:
Reipublica constituere vellent,
Unus Patria et Libertatis amans
potest intercedere et vetare, cu:
jus Contradictio si non valebit
damnum Libertati et Republica
imminebit inevitabile. Mihi equi:

126. Dem videt, hic male ominari Pa-
tria sua, qui vel sola imaginatio-
ne tam lugubria tempora for-
mat, ubi inter tot tantosq; viros
e prima Nobilitate non nisi u-
nus bonus et Patria amans in-
veniet, reliqui Proditores Liber-
tatis et Reipub: Deus auertat!
actum de nobis et Patria esset, si
haec tempora inciderint. Non enim
tam bonis Legibus, quam bonis
et virtutis Civibus Regnum
quodvis fulcitur. Ad hoc dato non
concesso, quod non obstante unius
contradictione aliquid nocivum
Libertati in Volumen Legum in-
trabit, haec non sunt mortalia.
Quod enim praesentia Comitia
constituunt, id sequentia mu-
tare possunt. Caemplum hujus
in Comitijs 1648. Ubi constitu-

tum fuerat, quatenus Director. 127.
Deputatos ad remissas nomina:
ret nulla obstante Contradictio:
ne. Hæc clausula visa est noui:
va Juri vetandi, ergo in sequen:
tibus quæ finem sortita sunt
Comitijs A. 1683. Clausula hæc
sublata est per Constitutionem.
Etant horum et alia exempla,
nam quod calamo errat, cala:
mo corrigi potest. At si male:
volus Comitia pertinaciter dis:
soluit Infami pretio conductus,
vel privati sui alieniue com:
modi causa desertam Consilio
Reipublicam, Cærcitum sine
stipendijs inobedientem, fines Re:
gni sine præsidio relictos causa:
bit, si multa Millia Captiuos
in Tartaricam et Turciam ca:
ptiuitatem abducent, Provin:

128. via, aliqua auellet, Respublica
multitudine Carcerituum desola:
bitur, et mille damnis afficitur,
poterunt ne haec et talia in sub:
sequentibus Comitij Calamo et
per Constitutiones reparari ac
resarciri, Longa per Praecepta
via est brevis per exempla, Qui:
meremus nos unigenitos Libor:
tatis, quid Auxiliis Comit:
tiorum nobis Boni attulerint.
Etiam ecce nunc ea hac occasi:
one gemit, imò via iam spirat
Respublica, sub tanta Gentium
Colluvie. Caveamus itaq; ne
simus ille Canis Trojicus, qui
Umbram captando, rem ipsam
amisit.

Liber 3us.
De Modo Justitia Distribu:
tiva.

DISCURSUS 131us.

129.

Difficillimum ad resoluendum
 esse hoc Lunctum de modo Justi-
 tie distributiva, non ignoro et
 nisi in omnibus Electionibus
 Regum: in hoando à Vladislao
 Hois cautum. Rei pub: Lactis
 Conuentis inueniret, non masu-
 merem id in arenam producere.
 Delicatum enim esse hoc Jus fa-
 teor, et in quovis Imperij consi-
 stit. Poëg, intermi ma Caorbitan-
 tia in Statu Rei pub: libera di-
 co esse hanc absolutam Justi-
 tie distributiva dispositionem
 in Regio manu existentem. Glo-
 riamur habere nos Rem publi-
 cam liberam absolutum Domi-
 nium Cane pejus, et angre de-
 testamur. Interim non cerni-
 mus incauti hanc esse non Semi-

130. tam sed Regiam viam ad formam.
dum senem Absolutum Domi-
nium. Creare pro libitu Duces
Ipsiq; dispositionem Cæritu-
um committere, nominare Can-
cellarios, Mareschalcos, Supre-
mos, conferre Curules Senatori-
as, cui placet Omnesq; in gene-
re honores, Magistratus, Digni-
tates Supremas distribuere
pro libitu. Ad hæc posse Capita-
neatus et Tenutas optimas pro
beneplacito egentibus, ad eiq; ser-
vicio promptioribus conferre,
et ea pro: quod dicit; Crasum
ea quo temporis spatio reddere.
Illa nam aptior via ad formam.
ea sibi Domini subsidia esse
potest. Notat hoc historicus.

Diaseudi Noster: dum inquit; Subdia-
tilli pag: 59. Coruan quos Rea promouet

sibi mancipat, et alios qui illos. 131.
Honores appetunt ad obsequium
suum alligat ita non vi, sed leni-
to suaviq; flexu, animos omni-
um ad Partes suas inclinat. Et
quid em crescente indies cum lu-
di Gentis Nra Cupiditate Divi-
tiarum, ambituq; Honorum. Nul-
lus aptior modus esse potest ad
hanc rem perficiendam. Et nisi
emulatio inter Potentiores ac An-
tipatia hanc Libertatis Machi-
nam, ea opposito non tam amore
Ejus quam odio aduersariorum su-
stineret totalem jam sine dubio
ruinam passa fuisset Libertas
Quanti interim haec lucta dum
hi impellunt illi. sustinent, con-
stiterit Respublica exempla te-
stant. Quantum ad me citius

132. convenirem in hoc, ut et reliqua
Jura Majestatis rursus Regibus
restituamus, et ea Republica Dei;
quum formemus, prout substanti
quis Regibus fuit, quam ut in
hoc male mixto Regio et Repu;
blica Statu, inter perpetuas li;
bertatis cum Majestate luctas,
Statuum differentias Collisiones
internas sensim pereamus. Hoc
ant ~~idiotum~~ profiteor quousq; a;
pud nos Regimen mixtum
erit nec caldum nec frigidum.
Co usq; neq; Rex pacifice regnare,
neq; Respublica quiete uti pote;
rit. Hic enim vere est lapis of;
fensionis: Justitiam distributi
viam puto of hic Scopulus, ad quem
non solum Consilia Republica,
sed Regum Ipsorum met Luces

ac fama allidunt, (2) Ocieski (san. 193.
cellarius Regni apud Warszewici;
um pag: 156. Facultatum Regni
Distributio ut difficillima, sic se:
ditionum et turbarum procrea:
tria. Qui beneficio affectus est
non tam gratia quam injuria
vicem rependis. Qui caret gemit,
qui potest insolescit, nec licuit
ulli Regum etiam Optimo tam
felicem nullis etiam prudentis:
simis Consiliarijs Ejus, tam per:
spicaces esse, ut hunc scopulum
evitare potuissent, dum Uni gra:
tificant, Decem et plurimum O:
dia incurrunt. Hinc liberè dico
expedire Ipsismet Regibus Cordi
Ministris, ut hanc Distributi:
onem Justitiam Rea cum reliquis
Statibus communicet ad exemplo

134. Theseiote Regis Atheniensium,
C. M. inius. Qui Jure Suffragij in eligendis Ma:
re Repubi. gistratibus in Populum Collato
Athenien. re perie Regio Jure cauit, pae:
minentiam tantum Regis, et
Custodiam Legum sibi Reserva:
vit. Sic enim Rex solum conti:
nuarum Collisionum inter Sta:
tus Odiorum contra se Invidia
contra Ministros praedit, pac:
catum et tranquillum Regimen
suum reddet. Quante enim ea
hac occasione Turba, quanti
motus fuerint testantur Hi:
storie.

Sub Sigismundo 1mo Cancell:
Anonymus Variatus Regni prater spem
in Vita. Choinscio collatus spe frustra:
Lecri. to Jamrato Odium Regi, etiam
Lmithe apud Reginam Uxorem causa:

vit, que propterea per aliquot Spa: 135.
tuum temporis nec adire quid em & Marsuicij
Regem voluit. Capitaneatus Spa: de Opti: statu
corien ab Eoz datus. *Smitha La. Liber pag 149.*
latino Gacovien post habito Tur:
noio Castellano quantas Tur:
bas in Repub: dederit, et Vatini:
ano Odio inflammaverit, horum
Magnatum. Corda adeo ut non
nisi morte illorum extincta
sint inimicitia testant. Hi:
storia, praesertim Vita Leori. *Piazechi*
Smitha. Sub Stephano. Rege. Histo:
post accensum *Dembindij*
Cancellarij Regni ad Castellani:
am Gacovien. Cancellariatus
Letro Dunin, Vicecancellariatus
veros: ad quem & Borovij tunc po:
tentes, Joannem Borovij. & desu:
gnabant/ datus est preter omni:

136. um expectationem Joanni Ia:
* moysi. Quanta hinc offensa
Linscedi. qua eo magis aucta sunt, postquam
Hist. Niescedi. Supremus, Dux Cator:
pag 12. citus offensus insolentia Hun:
gariai Libertatis praefecturam
militarem resignasset. Haec
vero praefectura postpositis Ibo:
rovij. data est à Rege Samoy. suo.
In tantum enim haec Odra cre:
verunt, ut deniq. ad Conjuratio:
nem contra Regem ventum
sit.
Sigismundi Rjij Temporib;
ea occasione Justitia distributi:
va ingentia in commoda afflicte:
runt Rem publicam. Quam pri:
maria Capita Consurrectionis
contra Regem. Vulgo Rokozui:
hi fuerunt, qui vel Officia aliqua

vel Tenetas à Rege pretendentes 239.
tes spe decollati, nil nisi vindic-
tam contra Regem spirabant,
et alios in Consortium suum trahere
bant, praetense privati vindic- Lubien
tis suis, velo publica liberta- de Moru Ci
tis, Hebraydovij Palatini Craco: pag. 20.
viensis primos Conatus impu-
lit, Mathias Smogulecki, qui
licet à Rege hoc auctus Opibus, ac
praefectura Bydgosciensi orna-
tus fuit, Insuper quod in petiti-
one Referendariatus Regni se
postponitum vidit, in Poles La-
latini transiit; Adio gratus
Consiliarius, ut quo fideliorum
eum sibi redderet, deinceps Pala-
tinus Filiam illi suam despon- pag. 132
derit, Terte Lubienio de Moru Ci-
vili, quem etiam idem Author pag. 201.

178. Sicutum huius Belli nominat.
Quaerit hanc Consurrectionem
contra Regem, Januszus Radzi-
lius Dux Pincerna M. D. Lithua-
nia, ob praefecturam Dudensem
post Obitum Patris sui Christo-
phori Palatini Vilnen Chod-
kiewiczio datam sibi vero dene-
gatam. Horburtus Lartium de-
giarum acerrimus, primum
Defensor dum Spe concepta,
Praefectura Premysliensis post
cedem Avunculi sui frustratur
non solum ad Rokosianos tran-
sijt, sed etiam perniciosissima
Reipub: et Regi Consilia com-
municare cum Gabriele Bashe-
reo Stephani olim Regis ex
Fratre Nepote capit.
Longum foret huiusmodi Ovia

Lubienig
pag. 58.
Jtig p. 109.

contra Regem et Aulam Auptio: 199.
nes Comitatorum Notus Civiles
ea occasione distributiva Justi:
tia recensere. Verbo dicam, quid
quid horum, ea parte a Borovi:
ana contra Stephanum, La:
moysciana contra Sigismun:
dum, quid quid ea parte Lebrdy:
dovij et Radivilij, in publica
Nobilisatis Consurrectione A:
ctum est, si totum ferè Justitia
Distributiva debemus. Libertas
pro velo tantum Malignitatis
fuit, ut speciosius in causi Fab:
lerenz. Hinc notabiliter Liasec:
cius Observat hoc in Comitij
Anni 1616. dum inquit. Comi:
tia haec ea voto absolvi Rea
cum nulla tunc Beneficia

140. vel Officia vacarint, quibus ut so:
let, Studia Lartium distincta tur:
barent negotia publica. Deniq;
in Electionibus Regum, quid a:
liud causat, ut tanto estu tanto
feruore Lartes scissa, suos Can:
didatos promoucant. Nisi illa
vana spes, quod nempe sperat
futurum Regnantem, Ipsorum
Arbitrium in omnibus secutu:
rum, et ea Ipsorum Sententia oēs
Dignitates, Omnia Beneficia di:
tributurum. Quodquam fallax
sit viva exempla, in Bohemij
sub Stephano, in Lamoyso sub
Sigismundo Itio, si ut alios pre:
ter casus catant. Obseruat hoc
itig Liasocius in Rege Stephano
ubi collaudatā Ipsius aequabi:
litate, quod in bene meritos, e:

tiam nullo Ministrorum Aui. 141
la Commendante Dignitates et
Beneficia conferebat, addit notan:
ter. Sed breui incurrit, propterea
Oia graviora praesertim apud
Hobovios, Qui cum in Cui Ele:
ctione, Majorem praeteris Ope:
ram praestitissent, ex Voto suo
ad ministrandum Regnum et
maximè Beneficia Distribuenda
fore sperabant.

Quantum vero absoluta pote:
state hujus Justitia Distribu:
tione, abitant, sapius Reges, pro
firmendis suis et domus sua
rebus testant. Regna, maximè
Stephani et Sigismundi Sty.
Quorum prior acre ingenium
et solidum Lamoyseij conside:
rans postpositis Hobovijs, non

1412. solum Honoribus et Opibus cu:

Faceti
pag 24
et alijs

mulavit Cum, Data = Ipsi in
Sociam Vita Friselida Cognata
sua, sed etiam Ipsius Arbitrio
maxima in Republica munia
conferbat, meritis quoad di:
gnioribus prout in Boruchovio
et hoc moa extincto in Dara:

novio Amanuensy Lamoysey
Procancelariatus Honore red:
mitis exemplum extat. Cij,

jam sensim rem perduerat
pag 62. Stephanus: prout in semet Lia:
seccius alias virtutum. Regis hu:
jus magnus cultor fateruz. ut
Successionem in Regno Polonia
ad Chos Bathoreos haud dubie
tradidisset; sed dum Conitia ad
tantam rem perficiendam indi:
dit inopinato morbo extinctus

est Grodne.

149.

Agis mundus Itius, quam
indebitè hoc Jure Distributiva
Justitiæ pro Domo sua abutebat,
patuit eum præfecturam Lito:
vnicensem Annæ Sorori sue Re:
ginæ Sueciæ, et postea Ipsimet
Reginæ. Episcopatum vero War:
miensem Joanni Alberto Filio
suo contulit. Puribus itiq; dabat
Munia, qui minus apti ipsi er:
rant, modo Regi fauentes et
Obsequio prompti. Hinc etiam
affectatæ domini ut Secretari:
um cum Domo Austriacæ tran:
sactionum incusabat. Quis su:
spicionem affectatæ Successio:
nis Regni Tarnovius, qui factq;
à Rege Archiepiscopus Gnænen
hilarior et effusior in proficiendo

144. suo erga Regem studio gloriaba-
tur, quod esset coronaturus, bre-
vis Vladislauum tunc Nouen-
nem in Regem Poloniae; Unde
Origo turbarum, et deniq; Insur-
rectionis contra Regem vulgo
Robor. Insuper irritabat Ani-
mos plurimos hac Distributi-
one Vacantiarum Consulta, mo-
tus in Comitibus 1668 id aperte pa-
Liaserij. tuit. Ut enim egre faceret
pagi 368. Nuntijs Perretrisbus; Quorum
tunc antesignani fuerunt, Jero-
gimus et Christophorus Duces Ma-
rasij; urgentibus iuxta men-
tem Legis distributionem va-
cantiarum, contra omnium vo-
tum et expectationem, contulit
tunc Vacantem Archicancellari-
atum Stanislao Lotkiewski

Prefecto Militia, præter Ipsius. 145.
mēt Lotkiewij Cōtum, nil mi-
nūs quam hunc Magistratum
in ætate Septuagenaria et Pro-
fessione militari, Ambientis
in barbarn Lbarasij; qui à Lot-
kiewio inoeterato Oīo d'ysidebant.
Prefecturam Camera Regie, ad
quā Christophorus Lborowicki
maximè aspirabat, consulit Sta-
nislao Wolucki Castellano ha-
uensi, nec Aula nec alicui A-
ctioni humano ob paralis
morbum idoneo. Hæc omnia
Liasecij Verbis exprimo. In-
numera hujusmodi sub Regno
Ejus exempla, prout enim ami-
cis, etiam infra Majestatem,
Lex hic fuit familiaris, ita ini-

146.

micitiarum tenacior, nec nisi
ad speciem placabilis. His ir-
ritati plurimi Magnatum pu-
blica negotia remittebant. Ea
hac occasione Moravia Turcia
cepsa, Livoniã derelicta, Prussia
vix non amissa.

Tum demum capta tot mala,
tot pericula Acipubi, ea occasio-
ne Distributiva Justitia, caput
moa post fata hujusmodi Regi:
Smundi Stij de modo Justitie
distributive cogitare. Tractatum
hoc Negotium sub Interregno
Ad hunc qui freti gratia Vladislai
quem certo regnaturum spera-
bant, magis securi, quorum vis
officiorum erant, si in Regis ma-
nu absoluta horum dispositio

maneret, quam si à plurimum 147.
Calculo, nec expectanda forent
non permiserunt quidquam sta:
tui, quod Regi futuro displice:
ret, Cuius Potentiam coarcta:
ret. Sufficiebat ergo inter La:
cta Conuenta Regi hoc inseri:
inter alia potiora, Modum Ju:
stitiae distributioe ad invenien:
dum fore. Verum eaq. habebat
Scana. Quippe in primis mox
Comitijs Coronationis sua obti:
nuit à Statibus Regni, Consen:
sus Duc. Fratris sui Joan:
ni Alberto super Cracoviensem
Episcopatum, et Carolo Ferdi:
nando Episcopo Vratislaviensi
super Abbatiam Czerwinensem.
Nemo verò illud punctum, de

Vide Lact:
Cruendi:
1632.

Constitu:
1633
pag: 549

140.

modo distribuendi urgebat. Cre:
nimprut iterum Pasceij. uerbis
utar. non pauci, corrupti pro:
misus, tunc deserebant Rempu:
Clicam. Coq nonnulla qua ad Pa:
cta Electionis pertinebant Re:
i publica utilia fuerunt, inter:
missa populariori quouis, ne
spe gratia sibi injecta excideret
ab eis, qua displicerent Regi pro:
mouentis declinante. In somi:
tis posthac 1635. Coq Carolo
Fratri suo Consensum Super
Abbatiam Dynecensem, deniq;
Anno 1641 Super Episcopatum
Plocensem, Fratri uero Bertio
Joanni Casimiro Super duas
Vacantias, Unam in Regno,
alteram in Ducatu Lithua.

nia obtinuit.

149.

Atq; hoc modo Reges, ad stabilien-
das vires suas et paranda domi-
nandi subsidia abutebant, hac
distributiva iustitia. Tandem
in Monopolium uersa, apud hos
qui Regia gratia prepollebant.
Venum exponebant, Magnae
Dignitates et Officia compara-
bant, pretio quandoq; apud Ri-
nos pauciores vnus. Quod mirum
ergo Statum Equestrem odio
prosecutum esse Aula addictos
Senatoribus non fuisse. Dum
eodem non solum dato sed quan-
doq; promisso ita flecti vident
uti toti privatae Rei studeant,
missa cura Publici Boni. Ut er-
go hanc differentiarum et Oio:

150. rum Scaturiginem occludamus
agemus libro de Praefecturis
seu Capitaneatibus et Tenutis
que ad Mensam Regiam non
pertinent. Sed ad premiandos
bene meritos, in dispositionem
liberam Regi sunt data. Edo
de modo et eandorum tam Per
natorum quam Officialium
quorumvis Regni et Palatina.
tuum.

DISCURSUS ARTUS
De Bonis Regalibus seu Reipub.
Regalia seu potius Reipublice
bona ut pote Capitaneatus se-
u Tenute omnes vocant, solito
more Paris bene meritorum.
Sed quam male hic bene meri-
torum Paris insumatur, non ei

get probatione. Videmus et do: 151.
nemus in animas hujus Lanis
portiones possiderias feminis pu:
eris non meritis de Republica.
Videmus per communicativa ju:
ra et Cessiones continuas ferè
in hereditatem Potentiorum Sti:
miliarum, conuerti haec Bona
Reipublica, cum extrema inju:
ria horum qui ipso Actu Servi:
tio Reipub: vacant, propriaq;
impendunt. Sunt plurimi, qui
nullis meritis dari erga Rem:
publicam, solo favore Regio
pollentes Denas, quandoq; De:
natas Optimas habent. Con:
sensu ad cedendum obtento, hos
uendunt, alios impetrant Capi:
taneatus, Dum interim hi qui

.152.

pro Republica Sanguini et da:
trimonio suo non parant, tot
licatrices in Bellis numerant,
citius mortem appetunt, quam
quod appetunt, obtinent.

Quantum Commodi, et Utili:
tatis Ipsimet Reges. ea hac a:
bsoluta Dispositione Justitie,
Distributive reportent, Caperi:
entia tectat; cum sepiissime lo:
co debita gratitudinis ad eò civi:
lationibus prosiciunt, ab in:
gratis cucullis. Qui post recepta
Centum Beneficia, si tandem
unicum ipsi denegat, Obliti
preteritorum implacabili Odio
contra Reges et Aulam astu:
antes, Publica sursum deorsum
miserent. Ad hoc quomodo Rei:

na Regalia haec sic dicta per 153
huiusmodi Cessiones ad extrer
mam ruinam deveniant. Res
ipsa loquitur.

Mèdèri huic malo voluit Res:
publica, ergo per Legem Anni
1556 expectativas, et soltas:
ubi videlicet stante adhuc vi:
ta Possessoris, dabantur Privile:
gia sustulit, taliaq; vetavit.
Cavit subsequenter Constituti:
one ài 1667. Ne Namina cui
iuscunq; Status et Conditi:
o nis possit ultra duas Venetas
possidere post Mortem Mari:
ti. Providere voluit, ne Bona
huiusmodi desolarent, hinc
Legè 1641 injunxit, ut Fiscus
Bona talia, Novo Possessori

154.

Sub Inventario tradat. Quis horum omnium Fructus, qualia hic diffugia, et Legum explorationes, Civis notum. Dum itaque videmus, consumi hunc Latorem Meritorum ab his, qui nihil emolumenti, Reipublica afferentes, saginati hoc pane Civis nos Nobiles saepius opprimunt alius efficacior modus querendus est obviando huic malo.

Nisi voluenti et revoluenti cuncta, hoc in passu nullus melior modus esse videt, quam ut segregatis primo Capitaneatibus cum Jurisdictione deinde assignatis aliquot Optimis Tenentis pro Cancellariis, Mareschalis, Duobus Caerentium, ita ut quisque horum etiam

am Minoris Fortuna Munus 155.

suum, condigne obire possit. Reliquae omnes Tenentae inseruiant

Soluendis Stipendijs Caerentibus, comparandis bombardis Majoribus alijsq; omnibus requisitis.

Quantum ad Solutionem Stipendiiorum hoc duplici modo fieri posset. Primo; ut haec Summa dividantur inter Milites, et quisq; ad eis proportionaliter meritum bellicum praestet. Prout apud Turcas sunt Equites, Timari dicti, sed hic modus multas incommoditates, multas difficultates habet, posset initio succedere, Verum tractu temporis evanesceret Bellicum meritum. Quid aliud fuerint, olim Romana Nostra Terrestria, nisi a Du-

156. *cibus et Regibus assignata portio-
nes, ex quibus nobiles obliga-
bant, ad Bellica Servitia. Atque
Bona haec, quae nos Terrestria
vocamus, dicebant, Militaria,
et Nobilis vocabatur Miles.
Tractu temporis interijt hoc
Servitium Bellicum, Umbra
solum ejus, in Uniuersali ex-
peditio:ne. Vulgo prospolite Lui-
denies: restante. Hoc modo in-
terijt, sensim hoc quoq; Servi-
tium prout Ca: exemplum habe-
mus in scultetis, quorum pe-
destris Militia fore: euanuit.
Alter igit; modus videt; tutior
et stabilior nempe ut haec Bo-
na Regalia port; decessum pra:;
sentium Possessorum indilate
Nomen et titulum Ordinatio:*

nis Reipub: assumant: prout A. 57.
sint privata ordinationes, Cypri-
giana, Lamoydiana, Myss. Co-
viana: utq; indivulsa haec Bo-
na maneant in perpetuum
sub dispositione thesauri seu
potius Stubae Fiscalis cuius Of-
ficij erit, Bonis his attendere ne
desolentur, seu potius solvant,
ca us stipendia militibus. Quid
ut suo Ordine fieri posset haec
reor necessaria.

At haec bona, modo Cimpini: A.M.C.
teutico, seu Arendatorio com-
mittant, Oeconomis peritis, et
soli Oeconomia studentibus lo-
tentiores, praecipue. Servitio
bellico impediti arceant, per
Legem à Contractibus hujus.
modi. Primitivè enim si mi:

150. + *lis fuit horum Bonorum Dispo-
sitiō. Nam Capitanei et Penuta-
ri Omnes redditus ad Regium
Fiscum comportabant, certa
tantum portione pro laboribus
reservata sibi; Postquam vero
Potentiores, Administrationem
horum susceperunt, si preser-
tim vires sumente Libertate,
Omnes ad se redditus tradiderunt.
Idem hic foret melius ergo ut
hi qui soli Œconomia vacant
alijs munijs non distracti hanc
Bona Arendatoris modo ad-
ministrarent, et Summam de
qua convenient binis Rathis,
ut dicitur pro stipendijs edo-
uant.*

ada. *At haec pecunia ex redditibus
Bonorum, pro stipendijs assigna-
ta non inferat, in Thesaurorum*

Regni, sed ut cuius cohortitam 159.
gravioris, quam levioris armatu-
ra tum Regiminibus Leditum
et Desultatorum assignentur Cor-
ta Bona idq; in perpetuum, nisi
mutandi necessitas interveniat.
Sic enim quavis Cohors, non mul-
tiplicando itinera, recta ad pro-
pria ibit, et ut propria duebit.
Attendatq; propter suum Com-
modum, ne Bona huiusmodi
desolent, imo si quid per Emphiteu-
tam seu Arrendatorem dai-
mni patient, Bona deferent
ad iudicium Fiscale seu Stu-
bam Thesauri, in Comitibus Ge-
neralibus Minoris Momenti
Cause poterunt disjudicari in
Castrensibus iudicijs. Hoc mo-
do et injuriam passim habebunt

160.

certam evictionem et securita-
tem vindicandorum Damnorū
per Milites illatorum. Pro Sti-
tilleria itiq, alijsq, usibus belli
assignentur certi redditus.

3tio.

Ut caveat, perpetua Lege ne haec
Bona Juribus Laicis, Summis
quibusvis onerari, distrahi, vel
auelli ullatenus possint, sed per-
petuo sub Nōe Ordināōnis Re-
ipublica indivulsa maneant.
Nam dum haec Bona assigna-
bunt, certis Cohortibus Regie
gimbinibus Ipsimet Milites
attendant ut proprijs Bonis.

Commoda eandē haec sequentē
Anno Consilia Publica à turbis et mē-
tribus, qui ea concurrentia ad haec
Bona oriri solent, Regem ab im-
portunis petitionibus, et eandē e-
emergendis adjs Ministros Sti-

tus et Regios Consiliarios ab in: A. G. A.
ticia et Cavillationibus tacitis ac
apertis hoc modo liberalimus.

Quisq; etiam Potentiorum rem
domesticam Majori Studio cu-
rabit, dum Omnis spes, harum
obventionum praedictarum Convivia
et epulae in Conviviis Parti-
cularibus, quibus corrumpit No-
bilitas exhauriunt, opulentig-
res, et quae ut plurimum fi-
unt ad aucupandam Aulam po-
pulari, ad Contentationem Au-
lae Regiae, quantum apud popu-
lum valeat, quisq; cessabunt. Sum-
enim omnis spes reparandi
Patrimonij inutiliter saepius
in hunc modum insumpti
et Bonis Regalibus cessabit,
cessabit etiam et bona Ceteri

162. tatio.

2do. Absq̄ omni miserorum Colo-
norum aggravatione, erit Mi-
les stipendiatus, ad eòq̄ obseques
continens, debitoq̄ apparatu bel-
lico instructus. Civitates, Oppi-
da, Villa tam Nobiliùm quam
Ceclesiastica et Regia respiran-
tum à Contributionibus man-
discent. Neque militares pe-
riculosi et nocivi Reipublice,
tum et transitus Militares
catervatim per viscera Regni
Colonis graves, Libertati præju-
diciosi tollent.

3tio. Non solum Stipendia Militi-
ca prouentibus horum donos
solui, non solum ad bellicam
Oeconomiam comparari suo
tempore poterunt, sed insuper

sufficiant hi Proventus ad pre-
miandos paratâ pecuniâ s: juxta
laudabilem consuetudinem alio-
rum Nationum, nisi hos qui in bellis
mutilati sunt, vel aliqua singu-
lari actione bellica se notabiles
reddiderunt.

Verum quoniam, hi redditus Re- 470.
porum dictor, demum post ob-
itum Possessoris cujusvis moder-
ni, accedens sensim ad Dispositio-
nem Respublicæ, Stipendia au-
tem Exercitus soluenda sunt, hinc
de his fusius ubi ad Oeconomiam
Bellicam sequenti libro veniemus.

Discursus I. S. S.

De Modo distribuendi Senatori-
as Curules, Dignitates, et Officia
quævis Equestris Ordinis.
Vidimus Libri I. mi Discursu 310
Quomodo Antecessorum Nostrorum

164. generositate et virtute Bellica;
tum amore erga se et Prolem su-
am devincti Reges Nostrī, de su-
is Juribus Majestatis, dimitten-
do in Manus Reipub. Cā resigna-
bant. Quod autem hoc privilegium
ut maximum Jus Majestatis
videlicet Potestatem creando Se-
natores, et conferendi Equitres
Dignitates retinuerint. Reges
dec. Status Equitris communi-
cari secum Jus hoc petierit, cir-
cumscriptis modum Justitiæ
Distributive non curaverit, nisi
demum post Sigis mundi Bti
Regnum has fuisse potissimas
Causas opinor. Prima quod hoc
Jure non adeo abutebant. Anter-
iores Reges ad firmandas Domus
sua reservatas. Nam facta ini-
tio à Casimiro Bti Jagellonide
duo Filij Jpuius Albertus et Al-

¶ Tandem quorum, alter alterum
in Regno exceperit decesserunt ste-
riles, hinc Minor Ippis posteror
Cura fuit presertim cum tunc
Linea Regia à Regno non exclu-
debat. Tertius Puz Casimiri
Filius Sigismundus Amus vi-
dens Filium suum Augustum
stante vita sua in Throno collo-
catum à Polonia, nil amplius
cupiebat, Augustus deinceps
sterilem se esse videns et Ulri-
cum Jagellonica Familia, non
solum non meditabat, Domini-
um ad posteror suos, quos nullas
habebat transferendum. Sed
insuper Hereditario Jure M.
D. Lithuania se se abdicavit. Cui-
demq; per avertenam Unionem
junctis Regno Polonia prout Uer-
ba Ippis in receptu Comitiorum

165.

Attamen
leges præcedent
Lithonij
apud Rich
pag 150.

166. Anni 1564 Auro scribenda do:
cent post Augustum Henrico
Gallico Quing. Mensium Polonia
Regi post hac Gallicis negotijs
implicito non suppetebat tem-
pus ad hac talia cogitanda ne-
dum agenda. Stephanus demum
licet cum Anna Regina steri-
lis volvebat animo talia ut ani-
notavimus Discursu 13tio. Sed
Sigismundus 3tus tanto fer-
vidius, quanto multa prole Sex-
atus, magis horum Regna man-
strarunt, quam si periculosum
in absoluta potestate Regum
esse distributivam Justitiam.
Secundam causam esse puto,
summam Animerum moderati-
tionem in Nris Antecessoribus,
qui et extra ambitionem et extra
aviditatem proprio Patrimonio

Dissecus
pag. 528.

Contenti, nec dignitates nec Pen- 167.
tas has appetebant, imò hæc talia
Ipsis non petentibus Donum
mittebant, à Regibus, quandoq; à
Regibus missa sibi respuebant.
Pulchrum hujus Exemplum
apud Christophorum Warsewic pag: 204.
cium de Optimo Statu Libertatis
adducit, Ladniewicz Vicecancel-
arius Regni in discursu suo dum
inquit: Darnovius Palatinus
Cracovien Jagelloni suo Polonia
Regni Regi, nescio quid ab ipso
petenti, et Sandomiriensem
Prefecturam promittenti Ma-
gno Animo respondit: Habe tu
inquit o Rex Sandomiriam
tuam, cum ego meâ satis con-
tentus sim Darnoviâ, et me lo-
qui ac sentire de Repub: liberè
si libet patiari. Hoc ergo Gene-

roditas Prædecessorum Nostrorū
 quamvis adhuc sub dominis et
 Haridibus Regni, dum nec Honor
 ribus, nec Proventibus flecti à
 recto tramite potuerunt, sumi
 mam Ipsis apud Reges Aucto
 ritatem, apud populum confi
 dentiam paravit. Subsequentibus
 temporibus dum privata
 sua Commoda pallio Libertatis
 et Boni Publici velata, obruide
 re Nobilitati ceperunt, et hi qui
 paulò ante unici Libertatis Ar
 septores esse videbant, paulò post
 Beneficio Regis delinuti in par
 tes Regias transierunt Equestri
 Statu relicto, Quod mirum si
 levitatis sue luendo penas apud
 Reges estimationem apud popu
 lum amorem amiserunt. Per
 tiam causam reor fuisse metum

ne scilicet Senatoria Dignitates 169.
vacarent, dum Conuentus Electio-
num rumpantur. Prout ad presen-
vacabant Succamerariatus La-
tinarum, et Terrestria Judi-
cia Officialia ob dissolutionem
Conuentuum Electionis Ipsorum.
Nunc itaq; cum modus con-
dendorum huiusmodi Actuum.
Electioque proponitur per ocu-
ta Suffragia, quo seruato, nulla
Comitiola Electionum dissolui
poterunt; prout Discutitur in
Libri Secundi abunde dicitur.
Expedit ut hoc punctum in La-
tis Conuentis de modo Justitia
Distributiva ab omnibus Regi-
bus perat Sigismundum Illu-
stris nobis cautum, effectum suum
sortiat. Sic enim antiqua inter

Senatorium et Equestrem Statum confidentia reviviscet, cum Senatores Suffragijs Palatinis suis sui Nobilitatis stato tempore eligent, prout in M. d. di. thuanica eligit Palatinus Proconsulis et Capitaneus Samogitiae uterq; Curuli Senatoria genus.

Quantum igit primo Senator Electionem concernit vellem ut Palatini et Castellani in proprio Palatinatu eligantur per occulta Suffragia prout super hac de re tractavimus libro edo Discursu gno. Officiales idiq; Omnes Terrestres incipiendo à Succamerarijs Capitanei cum Jurisdictione Judices Terrestres optarem et fa:

strenue ne dependeant à libitu sa-
 pitaneor^{um} et reliqui. Si libet ut
 quatuor Candidati solito more
 Regi presententur, tam Senator
 quam Officialis quibus. Sic enim
 et Regem omni liberabimus
 invidia et nocivo ambitui præ-
 chidemus viam. His Electio-
 nibus sit præfixum tempus
 bis in Ao primo, in Februario
 post finitum vel ruptum
 Conuentum Relationum de
 quo supra libro edo Discursu
 12mo epimus. Secundo in Se-
 ptembri post rivi^o Electionis
 Deputatorum pro Tribunali
 Regni. Sic enim non multum
 multiplicabunt, Actus Conuentum
 particularium nec expecta-
 bunt, Universales libere pro

Conuentibus huiusmodi, se^o Sta:
 tum tempus expectabit, ubi
 ad Vacantes Magistratus: qui
 et quales vacabunt: eligent
 Viri digni. Quantum au:
 tem spectat Dignitarios et
 Officiales Regni et M. D. Li:
 quarias: prout sunt, Sancel:
 lary, Mareschali, Thesaur:
 ry: tum Praefecti Camere Sta:
 bili, Vegilliferi, Incisores, Ar:
 et alij horum Electio peragat
 in Comitibus Regni itiq; per occult:
 ta Suffragia tam Senat^o gr^o
 Nuntiorum Omnium. Ubi su:
 derem, ut Rea in quavis Ele:
 ctione, praecat exemplo (2) La:
 cedamone, duo Reges creabant,
 qui singuli binos calculos
 in Electioe Magistratum

inferabant, imò Tertium quan: 143.
Dōq̄ Balth: Bonifacius de Repub:
Veneta Laconica & publica
tria Suffragia inferre possit
qua Suffragia apud Athenien
in Ostracismo s; ubi Potentia
Opum et favore populi susce:
pti libertati s; ues indecenne
exilium mittebant; peragere
in oris erat per Testulas seu Cor:
tices, in quibus Nomina horum,
quos pelli Civitate in exilium
quis optabat, inscribebant. Apud
Syracusanos in Letalismo s; ubi
itig Potentiores in exilium quin:
quenne destinabant; capidier
bat, hic Actus Suffragiorum per
Proctas seu lamellas in quibus
itig Nomina pellendorum in
exilium inscribebant, atq; in illas

174. huic rei destinatum injiciant.
Veneti globulis utuntur, circa quibus
vrum injectionem propterea, comi-
putationem quantā diligentia,
quanta circumscriptio adhibeat
Ipsum et spectavimus. Quippe
siquidem gens est vindicta cupi-
da omnis vitae, possibilis di-
scernendi quis petenti candida-
to contrarius sit, quis faveat.
Apud nos res commodissime
prope Electiones quasvis etiam
in Comitibus Generalibus perfici-
per Schedulas convolutas, ubi
Nomina candidatorum connotata
cautabunt, prout de hoc fuse e-
gimus Libri ad Diversu quo
ut autem hoc debito Ordine fiat
haec observanda forent.

Anno. Quamprimum ad notitiam

perueniet vacans aliqua digni- 175.
tas tam in Regno quam et M.
d. Lithuania per Cancellarios de-
ferat, Comitibus simulq; Candidati
proponant.

Altera sic post denuntiationem ~~ad~~
Vacantis Dignitatis de Man-
quisq; Senatorum et Nuntiorum
Notum illius quem huic Ma-
neri destinat afferet Schedula
Contorta inscriptum ut à ne-
mine videri inscriptio illa pos-
sit. Hujusmodi Schedulas ad
id destinatus recipiet Ordine
ex Senatoribus unus, Alter à
Nuntijs Terribus receptasq;
singulas Cistula ad id prepara-
ta portatili injiciet, Sicq; com-
putabunt Suffragia ut jam
dictum Libro ad discursu
gno.

176. Si plures contingens vacare di-
gno. gnitates, vel Officia non una
die expediantur sed singulis sin-
gulis diebus seu Hora Matutina
assignentur expediendis ad evitar-
dam confusionem et errorem in
hujusmodi Suffragiis ferendis.
Utilitates eadem he
promanabunt.

1mo. Reges pacatum sibi reddent Im-
perium, cum hunc lapidem
Offensionis, quem evitare nuli
hactenus Regum Nostrorum
poterunt amovebunt a se, et simul
Consiliarios proximiores ab ini-
vidia inde emergenti liberos re-
dent, quibus tamen imputa-
culpa, si forte quis propositum
se in Ambitu suo senserit.
Quorsum enim Regna? quot.

sum Praeeminentia: si inter. 177.
miate Continuis motibus diffe-
rentijs, Collisionibus internis
praesertim nunc, dum latet
sub cinere ignis. Nec fidendum
his qui accerrimi ad praesens
sunt Defensores Majestatis,
breui enim accerrimi Oppugna-
tores fient, si vel minima in-
tercedet Occasio non captanda
Ipsorum Avaritia, vel non sapifar-
ciendi Ipsorum ambitus. Amoven-
dum ergo omnino hoc pacifi-
ti Regiminiis obstaculum.

Si forte quispiam putat Reges 2do.
Nostros fore ac si sanctos vel eae-
nimes statuas, ritibusq; Autho-
ritatis habituros. Hic fallitur
maxime, imò quo minus Dei
et Distributiva Justitia apud

170. Cives contrahet, tanto plus et
a moris et Auctoritatis habebit
Aca. Cō exemplum huius Venetij,
ubi Senator quidam ob pauca
uerba injuriose in Ducem Venetorum,
dicta non solum dignitate priuatus ad Carcerem condemnatus fuit, sed post et in
exilium missus. (a) Haec enim
questi anni passati il Doge detto
il suo parere in Consiglio et
Venendegli risposto da un Consigliere
Con queste parole, Si
gnior Principe Voi Cianciate
troppa u Consigliere non solamente
fu priuato della sua carica mas di piu per Sententia del
del Senato fu condannate in
prigione per qualche tempo
et poi bandito della Citta.

Compendio Historico A. 1665. Apud. 179.

nos quam leuibus probrosis ac contu-
mehiosis Uerbis Reges à Nuntijs
proscindant, Ipsam et Testes fui-
mus, impudice tamen hæc talia ce-
dunt. Quippe Malignitati falsa
Libertatis species præterdit, ab his
verò prouis Auribus percipiunt, hui-
jusmodi Regum Sigillationes, qui
se male contentos putant. Subla-
ta ergo odiorum Causa tollet et effe-
ctus eandem in publicam perni-
ciam emanans. Dumq; Libertas
ex Occasione Distributiva Justi-
tia liberabitur metu à Majestate
agnabit et venerabit. Reges, à qui-
bus nihil sibi metuendum uidebit.

Inter Senatorium quoq; et C. Titio,
quæ estrem Statum redintegrabit
mutua confidentia, quo omnia
Regna florent, dum non ad libitum
Culæ Susurronum feminarum

100. Sed ad placitum Palatinatum per
Suffragia eligentur Senatores, Quis itaque
Beneficia hac pensando non Aulæ
sed potius Bono Publico gratifica-
ri studebunt.

470. Officialibus Palatinatum suus
Honor manebit, dum enim non ab
Arbitrio Cancellariarum sed ab Ele-
ctione Nobilitatis pendebunt Offi-
cia, ea stirpabit illa pluralitas pri-
vilegiorum super unum idem Officium
Terrestre.

540. Ad Senatoriam Dignitatem non
facile proveniet hic, qui Crimi-
nis alicujus Reus fuerit, Indole-
bamus quandoque Regio favore pro-
motos fuisse hos, qui notati, sce-
lere inestis; dignitati huc magis
ad defendendam Senatoriam Digni-
tatem quam pro Bono Publico
Curulis à Rege donabantur.

Consilia publica pacatoria erunt. Ad.
sublato hoc fonte omnium motu. Edto.
um et Turbar^{um} Publicarum.

Allegari supra Discursu Edto. et Ymb.
novissimo inito facere inter Reges
Polonia et Suecia Articulus 27.
ubi obligat Respub: Regibus suis
fodus hoc violare volentibus, et
armis sese opponere. Quos sum
hac quæso Civilia arma Patria
perniciosa, Cur non potius hoc me-
dio liberare eo in passu Respub:
opni difficultate. Cum nempe
hoc illicitum quo Reges pderunt
perniciosorum Consilior^{um} perstra-
hant potentiores, o manibus est
tollet, et libera dispositionis Res
publica applicabit, non opus e-
rit armis coercere Reges suos quod
castiale utiq; Regne huius foret
et ultimam causaret perniciem.

Liber ^{III} 4us.

De Oeconomia Bellica in Polonia
formanda, et ordinanda.

Discursus ab Aetio.

Si cui Nationi expedit habere bene
ordinatam Stabilemque Militiam
certo Genti Poloniae non foret ne-
cessarium, quae undique diuersis et
parum studentibus paci gentibus
cincta est. Interim si rem usum tam-
quam patet nihilominus Cu-
ra nobis esse quam Belli rationem,
nec ultra nisi quatenus priva-
to cuiusvis lucri prodest, nullam
vel eamquam Boni publici Curam.
Antiquus etiam modus Bellandi
Uniuersali totius Nobilitatis ex-
peditio est. Vulgo *Postpolitum* Ru-
sdenis enim sic modum proficuum
fuit huic Regno. Hoc genere

bellandi limites Regni dilatati 109.
insensissimi Hortes Polonia (qui
ciferi Rutheniq; partim Sedibus
suis moti, partim in Provinciam
reducti. Nobilitas ob Heroica,
bellica facinora à Regibus suis
Privilegijs ac libertatibus ornata.
Sigismundus Augustusq; sub quo
Libertas Polonia summum cul-
men adepta lascivire cepit ac
Castrensibus laboribus et incom-
modis se se subtraherebat, ne pe-
nitus limites Regni ab incurpio-
nibus Tartaricis denudati forent
contulit Quartam Partem Reditu-
um ead Bonis suis Regalibus pro
Mercenario. Milite qui cacubaret
pro quiete Regni in Limitibus
Ejus. Quod dum placuit adeo ren-
sim desuescere ab illo cepit No-
bilitas ut non nisi Umbra capi-

104. Ditionis illius generalis restet ma-
gisq; Consultationibus turbulentis
sapius et nocivis quam armis
bellog; gerendo in hac multitudi-
ne lapsi sumus. Nec ulla fere
spes est reducendi ad pristinum
• Statum hunc belli gerendi modum.

Metus à Majestate ut alior;
plurimor; malor; apud nos ita
et hujus visordinis circa militi-
am Origo fuit. Caspeditur enim
saltim Stipendior; cursum or-
dinarium pro mercenario mi-
lite constituere, non remittendo
hac ad particulares sopuentus
neg; à Comitibus Generalibus tributo-
rum Sanctionem expectando.
• Sic enim exitassemus tot in comi-
nodis, quae ea detentis stipendijs
miserè Reipublicam afflicte-
runt. Nris temporibus dum cle-

185.
nōdia Regni dissipata, Urbes et
Provinciae invaditae deniq̄ ipsa li-
bera Electio pretios: hinc quī stipen-
dia Caeritū solvent: Venum expo-
sita. Sed dum exemplo Equi suspi-
catis Umbra periculorum esta-
mus nos Ipsos Libertatem et Rem-
publicam in praecipitia damus.
Suspense timentes ne Rex Caeritū
parato abutatur nolumus pati
Ordinariam Stipendiorum Soluti-
onem, per quod non solum usum
genūm Caeritū impedivimus
Sed insuper dedimus Occasionem
inveniendo alio modo Contributio-
num corradendarum per Schedulas
Vulgo Palety, sub quibus ad presens
genū Polonia libertasq̄ jam ser-
va fatiscit. Ut itaq̄ tandem malis
Nostris edocti saltem in posterum
Publico Bono provideamus. capēit

106. ut possemus habere formalem Cæer-
citum in Omnes Casus Reipublicæ
Jusq; Ordinatio ac dispositio sit sta-
bilis. Discursus 17mus.

De Cæeritu formali et Perfecto
Cæeritus omnibus numeris absolu-
tus consistit (1) in Pediatu, (2) in
Equitatu (3) in Artilleriâ uti vocat
id est omnib; requisitis et instrum-
entis quib; ad bellum necessa-
rijs. Nos dum nobis bellum cum
Tartaris alijsq; hujusmodi Hostib;
fuit, qui insequendo et fugiendo præ-
gnant, nec firma stabilisq; acie belli-
gerant, neglexim; Pediatum et
Bombardar; Major Usus. Nunc
autem dum cum ignito Cæeritu
et qui pedem figere didicit res nobis
est experimur sinè his duob; non
posse firmam stabilem; aciem
formari. Hinc ipsa Urgente ne:

cessitate oportet, ut nos quoque tempo. 107.
v. et Civis nationi Nostram Mili-
tiam aptemus, non crepando solum:
modo antiqua que suo quique tempo-
re Optima fuerunt, nunc dum
nova novis: Caperientia rerum
Magistra Duceis addunt, Caperit
et nobis eaq. methodo opponere fa-
learn Galca, Scelopetum Sclopeto,
prout recens Cæ exemplum in Mo-
schovitico Cæ exercitu videmus, et latidamg.

Quantum ergo attinet propor-
tionem Numericam Pedestris or-
ga Equestrem Militiam hæc in
ceterioribus nationibus variat pro
ratione temporis vel exigentia bel-
li Quintam, quartam, Tertiam
quandoque partem totius Cæ exercitus
constituit Equitatus, reliquam
Pedites, semper tamen plus Pede-
stris, quam Equestris Militia idque ex
ex rationibus sequentibus (a) ceteri madi-

108. me occupant in defendendis vel ea:
pugnandis fortalitijs ad qd utrumq;
magis Ledites qm Equites requirunt
(2) Minor sumptus requirunt pro
Ledestri Militia erigenda qm pro C:
questri. Quippe tres pedites non
stabant pluris quam unus Eques
juata morem illar Nationum bene
Armatus et oibz Instructz, (3) vi:
ctus et alimenta faciliora pro pe:
ditatu qm pro Equitibz praesertim
in fortalitijs et Castris occlusis (4)
in acie formata circa conflictum
melius firmiusq; Ordines servat
Ledestris Militia quam Equites. Imo
licet quandoq; Leditatz cogatz loco
cedere oblata favorabili cammodi:
tate loci, rursus pedem figit ac se
se defendit. Equitatz vero si semel
in fugam conijciatz raro: praeser:
tim Materis resumit Ordines. Pp
circo de Comite Carmignola scribit

Historicus Italus cum Octodecem
 Millia Helvetorū cecidisse hoc mo:
 do quod Equitatus desilire de equis
 et pedestrem cum alijs Cere pu:
 gniam iussit, ea his plurimūsq̄ rāo:
 nibz cetera Nationes Majori nu:
 mero, Pedites habent qm̄ Equites.

A pud nos aptando Exercitum
 Nrum̄ necessitati et tempori si
 quiq̄ sunt nobis hostes qui par:
 tim firma acie pugnant, par:
 tim velitatibz tantum nunc
 fugiendo nunc inseguendo cer:
 tant, hinc suaderem ut duas
 partes Exercitus constituant Pe:
 dites, tertiam Equites. Adempli
 gratia, si duo Millia fuerint Pe:
 ditum sint Mille Equitum. Peve:
 stris enim Militia si ut iam di:
 ctum est longe minori sumptu su:
 stentari potest quam Equitatus.

190.

Præsertim quod Equitatus Polonicus
ingentem turbam licet Caloniæ
Armeniam secum ducat, Cohors quæ
una Centum Milites habet ha-
betis quandoque sexcentos hominum
et equorum Ventres superfluos ac in-
utiles qui alimenta quæ Militibus
pro pluribus mensibus sufficiunt
paucis Septimanis depascuntur.
Sic et Regiones devastant, et famem
denique in Castris causant prout
hujus Exemplum: præter alia
plurima recenset Liaseccig Ab
1601 sub Sigismundo Istio in
Livonia, adeo ut Rex cum Aulico
Comitatu coactus fuerit redire in
Lithuaniam eam haustis Provinciis
ac duriori fame multis hominum
Millibus absumptis.
Insuper disciplina et Obedientiâ
in qua tota vis consistit, exactius

in Militia pedestri servat. Nam in 191.
Quaestri Nostra Militia Commilitos; Vul-
go Powar dycis generis cui Opinione
quandòq; etiã amplius h' opes nobis
inflatu, Latrem se Officialibus suis
imò et Ducibus gerens, frigidò iussa
Superior' caegit. In Regim'ntis
verò strictius servant Officiali-
um iura. Expedi itaq; parceret sumi.
p'obus plures habere in hac egesta-
te publica Ledites quam Cogites
Quod ut debito ordine fieri possit oportet
adinvenero certam. stabiliemq;
Methodum erigende conservanda
et augenda in subitos casus omni-
tia. Nota enim vis Bellica Econo-
mie in his versatur.
Ainc agemus sequentibus di-
scursibus et quidem discurre
De Pedestri Militia formanda et 18.
Quaestri reformanda.

192. De Conservanda Militia Equestris et
 19. Pedestri manutenenda.
 20. De Augenda Militia tam Equestris
 quam Pedestri.
 21. De Armata Militia seu Armis Mi-
 litaribus et Vestitu.
 22. De Coercitando Milite.
 23. De Disciplina Militari.
 24. De Recompensa Heroicarum Actionum.
 25. De Ducibus Belli.
 26. De Artilleria.
 27. Vary de Extraordinarijs medijs Conser-
 uanda Militia.

DISCURSUS ADVERSUS.

De Pedestri Militia formanda et
 de Equestris reformanda.

In prateritis Generalibus Comitibus
 Lublinensibus Aprili 1703 constituit
 Respublica per scriptum ad Archi-
 eum Peditem quindecim Millia et
 ꝑ cecedit ea Regno verum hac Dispo-

sitio foret gravis Reipub: in hac pu: 193.
blica egestate. Idcirco potius nobis ac:
cipienda est Reductio Caerentus itiq per
scriptum ad Archivum facta Ao 1677
sub Regno Joannis 3^{ty} in som:
tis ubi Caerentus ad Numerum duo:
decem Millium reductus. Solutioq
Stipendior et Fiberna in hunc modum
constituta. Proportio contribuendi
sumpta iuxta Tariffam 1662 vel
1671 Anni Capitatio nis seu Census
Capitum in Regno Vulgo Logtowne
qua efficiebat Summam. 2209000
Annuatim. Ca haec Summa nume:
rabant; quotannis Stipendia Militi
Cataphrato flor: 204 Loricato 164.
et pro lanceis missilibus seorsim flor:
4: Levioris Militia Equiti flor: 124.
et pro lancea missili Vulgo danda
itiq 4. Florenos. Pedisi flor: 124 et
seorsim pro Vestitu et Armatura flor: 40.
Desultorio itiq Flor: 124. et seorsim
pro Equo Vestitu et Armatura flor: 20.

174. quod efficiebat summam superaspe-
cificatam nempe 2209000. Cata-
phractorum erant constituta 2150.
Loricatos 9000. Levioris Militie
800 Leditum 4500 Desultorios
1500. Dispositio autem Hiber-
narum talis fuit, Bona Spirituاليا de-
bebant conferre quotannis Florenor
300000, Regalia Bona 760000
ca Verere Quarta 114000. Cuius
Summa Cataphracto Militi toti-
dem Hybernae quod est stipendios nem-
pe 204 Flori Loricato Flori 164. Le-
viori Militi 124. Ad haec Ducibus
Bellii 100000. Legionum Praefectis
et Rotmagistris Cataphractor Flori
44200. Ad complementum vero
ipsi Legionum Praefectis ut continuis
adescent Legionibus suis debebant con-
tribuere Bona Spirituاليا, Ritus praesentis
Summam Flori 55800 ut officere
pro ipsa Summa Centum Milium

Retineamus hunc Numerum ut 195.
Respublica habeat continuo, et con. 116.
seruet Cærcitum duodecem Mills:
um, solum modo morem gerendo
Cæstati publica sint peditum, Septem
Millia Desultoriorum (ataphracti
Militis Mitte ducenti, Loricati duo
Millia Quadrigenti, ut ita iuxta
proportionem supradictam sint Octo
Millia Peditatus, quatuor Millia
Equitum.

Quantum igitur ad Equestrem Mi:
litiã, dolenda sanè res est hanc
Militiam corruptam esse, adeo: ut ab
cæteris contemnat. Hoc vero mul:
tudo Levioris Militiã et divisum
Imperium causat, nec aliter huic
malo consuli potest, nisi per Redu:
ctionem Cærcitus ad Minorem Nu:
merum, qui sub Ducum Imperium
redeant omnes utq; Militiã hæc iux:
ta Leges et Constitutiones Regni re:

196 formet, ac stricto in Officio contineat. Hinc vellemus ut Rotmagistri seu Ductores Cohortium huiusmodi, qui bellicis tantum rebus vacarent, et circa Cohortes suas assiduis essent. Prudentissime ab Antecessoribus Nris cautum est Licet a lege Anni 1591. De disciplina Militari, ne Senator cum et Capitaneus cum Jurisdictione habeat Cohortem Quartianam semper, ad sit Rotmagister sua Cohortis, quod cautum est Constitutione Anni 1613. Sub pena mille Marcarum. Quorsum enim mihi Rotmagister huiusmodi qui raso in Castris, nunquam in foras. Quod magis miscerent hoc modo, ac confunderent inter se diversa Munia Togata cum sagatis, et hinc Disordo nocuus in Republica inua-

huius, dum Comitia Sagata habemus 197.
et plures quāndōq; Milites in Con:
uentibus particularibus et ge:
neralibus Comitij; quam in Ca:
stris. Reciproco in Castris Toq:
tos Patres, qui mātunt Consilia
Sapientius. Reipublica nociva for:
mare, quam belligerare Opti:
mum ergo foret breuocare anti:
guas bellicas Leges, et aptare
cas temporis ac utilitati publica
novisq; Statutis firmare, ut distin:
cta sint Munia Consultantium
de Reipublica Statu et Militanti:
um pro publica qui etc. Quāndū
quis stipendia meret vacet Ali
Bello, nec se Consilio Toqatis immi:
sceat. Desinet esse Nullis tunc con:
sulat de Reipublica Statu. Prout
enim a Consilijs Sagatis arcent, do:
mū commemorantes, nullis Militari;

198. bus munijis obstricti, si vicissim
à Consilio Rogatis arceudi sunt
Milites, prout in Constitutione su-
pra dicta An. 1591. de Disciplina
Militari cautum legimus, nec
opus augere numerum Officia;
quoniam hoc propositum fuit.
Sint modo hi apud et attendant
rebus bellicis. (2) Ad conserva-
dam veteranam Militiam plu-
rimum contribuet, si Postmagi-
stri non titulis vanis, sed potius
Heroicis bellicis Actionibus clari-
erunt. Plus enim hinc Gloria et
apud ipsos Comites redunda-
bit, quam ex maximis quibusvis
Titulis. Per hoc autem conserva-
bit veterana Militia, dum nullo
Respectu Titulorum habito, Chori-
tes locum obtinebunt iuxta prio-
ritatem temporis, Quae Chors an-

tiguior eris et plura meruit Sti. 199.
pendia hac prius Stallum haberi
at. Illa transmigrationses commi:
litonum ab una cohorte ad aliam
dum nempe inferioris titulo Lot:
magistro dat, tollent, sed societas
inveterata inter similitones: qua
plurimum in praelijs valet, pe:
rennabit. Ad hac non turbabit,
nec immutabit Ordo assignatorum
Honorum ad praesens Regalium
pro excolendis stipendijs Cuius
Cohorti. Quod autem Cohortes Quar:
tiana Senatoribus non solum Se:
cularibus sed etiam spiritualibus
dabant, contra praescriptum de:
gis causabat hoc defectus Ca solu:
tionis stipendiorum quem supplen:
do Opulentiores tam pro Vicema:
gisterio quam pro similitonibus
Ipsis ea privato arrario conferbant
certam pecunia summam. Sed

200. ha obventiones non sunt tanti
ut Legem latam atrogemus, ear
Causam praesertim dum consti-
tuet Ordinarius (ursus estipen-
dior Militarium. 3).

Uo virtuti ascensus etiam in
bellicis pateat non negligentur
post mortem. Rot magistrorum
locum tenentes seu Vice. Rotma-
gistri Cuius. Phortis iuxta eader.
na Militia praesim, sed ante oes
promoveant in locum Rotmagi-
stror. Sic enim ut dictum vetera.
na Militia conservabil. Dolendum
sane in conferendis Phorsibus, ma-
gis Opulentia quam virtutis et
Experientia Bellica rationem
haberi. Huiusmodi enim Rotma-
gistri, qui nullis proprijs meritis
sed solummodo Antecessor suor
Opibus tumescant consiliando fa-
vori Opulis et Computationibus

allicunt Commilitones. Discipuli: 201.
nam Militarem suando magis
Convivijs quam bellicis Actibus
clarescentes. Huic ergo malo ali-
ter consuli non potest, nisi ut
tales Rothmagistri sint, qui Au-
thoritatem meritis proprijs sibi
parant apud Commilitones, ut
eos frugalitati, potius et sobrieta-
ti quam Opulenti et Comestatio-
nibus asuefaciant (4). Hoc quoque
vellem ut nemo Militiam casta
phractam servire possit, nisi pri-
us inter Loricatorum aliquot Spi-
pendia inieuerit, nec ad Officium
Rothmagistri promoveat, nisi
prius Commilitonem legat. Non
absq; ratione apud Caeteros hi gra-
dus observant, adeo ut etiam ea
Sanguine Principum teneatur
per gradus ad Officia Majora pro-
moveri. Sic enim experientia
propria: qua est absq; rerum Magi-

202. Straß edoctus majori cum Auctori-
tate monebit alios numeros quod
Ipsemet obiit. Habemus huius
Exemplum in Ipsemet Caro. No.
schovitio ad presens Regnante,
qui Ipsemet per hos gradus pro-
moveri precando alijs exemplo
non ducit sibi Ignominia (39)
Ad reformandam presentem No-
stram Militiam Cquestrem hoc
maxime requirit, ut non Romi-
ne tenus sint hastati vel loricati
Milites, sed iuxta antiquas Le-
ges et Consuetudines omnibus ne-
cessarijs Armis instructi, prae-
sertim Hastati Oblongis. Vulgo lo-
pisi loricati in piliibus hastis.
Vulgo diddy ad hoc equo vino et
armatura Militari sibi competen-
ti ferrea potius quam argentea ut
caellant. Et rudentissime cautum
est Constitutione An 1620 dum

Bellum cum Ottomanis Turca inl 209.
staret, ne ullus Militum in suo
apparatu militari quicquam inde
Auro et Argento haberet, sed so-
lummodo Lora et ferrum, idq.
sub pena amissionis Stipendiij,
Sua omnia faciliè in Ordinem re-
digenti. B. iuxta Constitutiones
Regni et Articulos Militares
Nos magistri tales eligenti, qui
assidui circa Chortas suas erunt
quod omnino necessarium est. Ad
hec dum stipendia Ordinaria re-
cipi et Miles obediens in Omni-
bus erit (B.) Insuper caperet ut
famuli Stipendia merente, si
Vulgo Koertow Lacholoyi farent
instructi sclopetis longiori bus, imo
et Ipsi in militationes prout hoc
cautum in Convocatione Genera-
li post Decepum Stephani Regis
A^o 1504. Cum enim in bellis

204. quia Stephanus & cetera cum Mo:
schis et Suecis gerebat edocti es:
sunt Capientia plus prodesse
Sclopeta quam Arcus, Constitutum
est ut Arcigeri habeat Sclopeta
oblonga, ut illo nominant Lut:
ha qd, et breviora Vulgo Pistoli:
dy. Sed haec omnia dependent à
Dispositione Ducum Caerentis, tum
et Rotenagistorum, qui dum ju:
cta Leges Regni et Articulos Mi:
litares assidue erunt, poterunt
haec omnia ordinari iuxta neces:
sitate et Caigentiam Belli (si) fat:
rigo illa ingens Curquum, tum
et turba inutilis Calorum ~~Calor~~
et hujusmodi facis hominum,
perpetuum Castrorum Coloniarum
malum implorat omnino reme:
dium aliquod. Hinc in discipli:
na Militari disordo maximus,
hi fruges consumere nati Com:

meatum, qui pro maximo sup. 205.
ficeret Coercitu brevi depascunt,
et se ipsissime posthac famem
causant in castris. Huius malo
obviari aliter non potest, nisi ut
more aliarum Nationum abundan-
tia victualium procuret in ca-
stris, nunc enim coguntur Com-
militones plures quam easpe-
dires famulos, Liberos Aurigas
vestire, alere, providere, maxime
ad acquirendum pabulum pro
Equis et alimentis pro se. Si ve-
ro haec in castris justo pretio nu-
beri possent, quisquam mallet hunc
sumptum quem pro alendis tot
famulis coernendis, tot Equis con-
parandis Curribus insumit. Quae
omnia se ipsissime injurijs Belli
vel incommoditate temporis praer-
sertim Autumnalis magno damno
lisat. pro emendo in castris pabu-

206. lo, et alimentis impedere minori
longe damno constituendi, ergo
essent Troviant Magistri seu Prae-
fecti, qui Curam haberent omnium
Alimentorum, tum pro hominibus
quam Equis in Castris convectendis
justoque pretio dividendis, quod a
populo nos in tanta abundantia
frugum, facili negotio procura-
ri posset, praecipue si omnes
Securisas cujusvis generis et Con-
ditionis hominibus caeret, se-
verissime convectendi ad Castra,
et dividendi quavis necessaria, pro-
ut id apud Caeteros Caeritibus rari-
ssime observari et puniri vidimus
in Turcicis Castris non solum ad
Vicum necessaria, sed etiam praeci-
tiose in caeteris in Castris plena se-
curitate dividuntur.

De Pedestri Militia erigenda
et formanda.

Circa Crectionem et Formationem 207.

Deestris Militia multum etiam
anterioribus temporibus desudabat.
Quam alij ex Lancis, alij ex fumali-
bus expeditionem hanc fieri vole-
bant. Lanci apud nos incerti, et
summo opere variantes sunt, si-
quidem et Provincia sunt varia.
Lancus Germanicus continet ulnas
quadratas 729000. Franconicus
habet similes ulnas quadratas
650250 Sulmensis mansus.
Vulgo Wotoka (hetminskai) Ci-
bitas 506250. Imo Ipsius Lanci
Lolonicales differunt inter se, est
enim Lancus Lolonicalis, qui
120960 Cubitorum Quadratorum
continet, et est altor, qui tantum
Cubitorum habet 64000. Est Per-
tius Conjecturalis iuxta Statutum
Alexandri Regis Lolonia, in

quo Duodecem Preti Siliginis se.
 minant, quoniam ergo apud nos
 diuersitas sanctorum et in Men:
 sura et in gleba fertilitate variat,
 hinc equari unus alteri non po:
 test.

In Summa contributione itiq;
 Summa diuersitas reperit nam
 succusq; Pheaurus Regni sequit;
 Tariffam ut vocat Summaliu;
 quae post Sueticum Bellum
 A. 1661. Constituta est, ubi per
 Juramenta decessit de Tariffa
 An 1649 Furnorum numerus no:
 tabilis nempe Trecenta et amplius
 Millia ades ut medietas fere tantum
 remanserit. Nunc quanta mutatio
 per 40 et aliquos Annos praesertim
 durante bello intercepit, cuius iudi:
 care facile est. Itaq; moderando Ta:
 riffam tam Furnorum quam Lani:
 orum curiositatis causa apposui

Tabellam, coequantia hanc utramq; 209.

Tariffam ut satis fieri possit tam
his qui Lanecorum quae sunt qui su:
morum Tariffam sibi fore gravem
querunt. Et primo quidem ju:
ssa Lanecorum Computum assignari:
Do in his Palatinatibus ubi forti:
lior gleba esse praesumit Septem
Lanceos cum dimidio pro erigendo
cum vestitu et debita armatura
uno pedite in Palatinatu Poodahia
et Prussia mansos decem: Vulgo
Cotakis in Ducatu Masovia. 15 Man:
sos proveniret Numerus Peditorum,
ca Regno iuxta Tariffam Lanecorum
1639. Millia. Si autem iuxta summa:
lium Tariffam numerando Virgin:
ti duos sumos pro erigendo uno pe:
dite: pro quo 20 flori: impendit:
Militia hac formanda foret efficeret
Numerus Militum 15. Millia cir:
citer has duas Tariffas, Coequavi

210.

hoc modo Cæmpli gratia Palatinatus
natus Sacroviens habet Fumorum
50104. Si ea 22 fumis mittet
Miles provenient 2201 Levites,
Item Palatinatus habet Lanens
10222. Si ea septem Lanens et
medio expediri debet pedestris
Miles, provenient Milites mittendi
1962. Sicq; iuxta Pariffam Lanens
necurum parum iuxta fumali-
um multum ut ergo hunc eadem
sum cum defectu coaquemus, iun-
gamus Summam Milium iuxta
Pariffam Fumalium provenien-
tem nempe 2201 cum Summa ju-
cta Lanens expedienda nempe
1962. Officium Summa simul iun-
cta 2693. Quam per duo dividam
proveniet Numerus Levitum ea
prefato Palatinatu mittendum
1824.
Hoc modo appositæ Prioritatis

Causa Tabellam ubi prima Columna. 211.
Sub N° 1mo continet Nomina Pala-
tinatum

2do Tariffam Summarum An^o 1629
sine abjuratis exhibet.

3to. Tariffam Summarum 1661 cum
abjuratis.

4to. Numerus Leditum quod nempe
Quivis Palatinatus iuxta hanc An^o
1661 Tariffam mittere deberet Ledites.

5to. Tariffa Lancon^o Cujusvis Palatinat^o.

6to. Numerus Leditum ea coequatione
preteritarum Tariffarum proveniens.

7mo. Numerus Leditum quot mittere
deberent Ledites iuxta hanc Tariffam
Lancon^o.

Sub N° 8vo. Abjurati sumi seu Decensus
Summarum per Juramenta An^o 1661. a
Tariffa An^o 1629.

Notandum has Tabellas calculatas
esse ad proportionem 25 Millium Le-
ditum iuxta Constitutionem Publi-

212. nensem N° 1703. Si minor vel Mai-
or Leditum Numerus erigendus erit
facile per Regulam Societatis Calcu-
lus horum Institui poterit ut Infra

No. 1mo.	No. 2do.	No. 3tio	No. 4to	No. 5to.	No. 6to.	No. 7ma	No. 8to
Palatinatus et Terra	Numeri Anni 1629.	Numeri Anni 1661.	Expositio	Lanei	Expositio	Coagnatio	Deceperus Numeri
Palatinatus Racoviensis	65116.	50104.	2281.	2222.	1362.	1021½	14932.
Ducatus Latorien et Cracovien.	7049.	7049.	320.	947.	126.	223.	
Palatinatus Legnaniensis.	42384.	24020.	1091.	2861.	1048.	1069½	18363.
Sandomiriensis.	76336.	43381.	2062.	2021.	1602.	1832.	30955.
Cielickensis.	73900.	37900.	971.	6182.	824.	897½	16526.
Terra Siedziensis.	25148	12000.	545.	4409.	587.	566	15148.
Terra Bielunensis.	7800.	4162.	189.	1905.	254.	224½	3638.
Palatinatus Lancisciensis.	11264.	6600.	300.	1157.	154.	227	4664.
Brestensis	7160.	2990.	155.	5168.	422.	278½	4110.
Inowladislavienensis.	5328.	1961.	89.	1768.	235.	162.	3868.
Terra Dobrinensis	4179.	1300.	59.	1253.	167.	113.	2880.
Palatinatus Rupsia Terra Leopoldien	42502.	19503.	880.				22999.
Lemischensis	40050.	23500.	1068.	4430.	1924.	2110½	16559.
Janocensis.	13483.	7550.	343.				5953.
Chelmensis.	20745.	9837.	447.				10917.
Halicensis.	28474.	7949.	360.	2359.	311.	260½	20539.
Palatinatus Volhynia.		12000.	545.	2986.	398.	471½	
Podolia.							
Lublinensis.	31885.	12071.	548.	5500.	737.	642½	19814.
Belzensis.	25995.	5984.	272.	2560.	341.	306½	2011.
Llocensis.	11664.	5305.	241.	3615.	482.	361½	6359.
Palatinatus Masovia Terra Sernensis	11336.	6155.	272.				6934.
Warsaviensis	10482.	4957.	225.				5822.
Vinsensis.	2291.	600.	57.				1751.
Wyszogrodensis	2219.	807.	36.				1412.
Lubomirskensis.	1184.	324.	14.	27496.	1833.		3860.
Ciechanoviensis	6200.	3491.	158.				2719.
Lomnensis.	5489.	2004.	91.				3485.
Loranensis.	2224.	1257.	54.				967.
Liuensis.	3298.	1080.	45.				2298.
Purpensis.	7822.	2080.	64.				2742.
Palatinatus Podolia.	11156.	4981.	226.				6175.
Terra Drohicensis.							
Mielnicensis	7232.	1644.	74.	5975.		527.	5588.
Bielscensis.	16016.	3474.	157.		597½		12542.
Palatinatus Rauenensis.	6442.	3446.	156.				2996.
Terra Sochaczoviensis	5909.	2874.	130.	2282.			3035
Partinensis	3800.	1000.	45.			429½	2800
Palatinatus Prussia.	9585.	9585.	435.	24000.	2400	1417½	

214. Sed ut verum fatear hac Dispositione mihi
quidem ipsi satisfit qua non vacat varijs
sicutratibus, itaq; alium modum sequens
discursu proponemus conservanda Militia

Discursus Ignus.

De Conservanda Militia Equestri et Pedestri
manuteneda.

Diximus supra libro Etio Discursu de
Ito. Quod si quidem videmus et dolemus
panem benemeritorum hoc est Capitani-
atus aliaq; Bona Regalia dicta male in-
sumi dum femina Infantes nullis pro-
prijs meritis hanc hanc ad fastidium
saturant, alijs bene meritis esurientibus
et nemi ea quidem hujus hanc gaudenti-
bus. Ad haec dum videmus Bona haec de-
solari et subsequenter Onera Militaria
in Bona Terrestria devolvi insuper ea oc-
casionem Distributionis eorum Publica sin-
silia turbari, Conventus rumpi, Regis
Ministri ejus Odium parari, hinc Opti-
mum fore ut Bona haec Omnia indilate
post decepsum modernorum Lopezorum

sub Nomine Ordinationis Reipublica 215.
adiciant formanda Oeconomiae Bellicae,
Hoc est Soluendis stipendijs, Comparan-
dis Armis. Militariibus Bombardis Majo-
ribus, alijsq; requisitis bellicis tum et
praesentandis parata pecunia, his qui
se notabiles bellicis Actionibus reddi-
derunt in partibus mutilati sunt pro:
ut haec de re praedicti Libri 3ty; Discur-
su ad fassius didimus. Praesent lau-
dabili exemplo hoc in passu Sigismun-
dus Augustus Rex cum pro mili-
tate tuendis Regni finibus Quartam
partem reddituum ea Bonis suis Rega-
libus assignavit. Nunc cum videmus
restantes Tres partes inutiliter quan-
doq; insumi totos pro Exercitu assigne-
mus Proventus ea dictis Bonis. Verum
quoniam haec Ordinatio non nisi post
fata praesentium Possessorum insti-
tuti potest, interea Stipendia Caerentis
solvere oportet. Hinc antequam Ord-
inatio haec ad effectum deducet, constitu-

216. endus est modus soluendos Pispendi-
rum in praesentis Comitatus Sublimen
Constitutata est contributio Tertij Solidi
tum et triplex Capitatio. Quantum
ad Contributionem Solidam ex hac
operabat Magna Summa Vigiinti et
aliquot Millionum in falsa supposito
calculata. Numerabant enim Centum
Septuaginta Millia Villarum et Op-
pidiorum in Regno, cum tamen hoc fal-
sum esse vnde Tariffa Pumanum
nempe et Lanconum doceat. Sunt
in Regno: id est duobus Provincijs
Majoris et Minoris Poloniae Decem-
ta Triginta Millia Pumanum, si so-
rent Centum Septuaginta Millia
Villarum, tum ne duos quidem fumos
haberet Villa Lanconum, reperiunt
Centum Quadraginta Millia, si eode-
rum Septuaginta sunt Millia Villarum,
ergo nulla Villa vel Oppidum ha-
betis unum Lanconum, que nullatenus
subsistere possunt. Ad hac habemus
Tariffam ut dicit Solidariam An 1697

temporibus pacatis ea hac Contributio: 217.
ne Annua percepit Thesaurus 420000.
Millium circiter Florenorum triplice:
mus hanc Quotam si si quidem illis de:
cipus hic tertius Solidus inferri de:
bet/ efficit Summa Myrias una et
Precenta Circiter. Millia Florenorum
quam longè hic Numerus distat à sal:
culo de erroneo Viginti aliquot My:
riadum ad hæc conferant tempora
illa pacata An 1643. cum presenti
Statu Regni desolati, ubi tot Oppida,
tot Villa in cineres redactæ, Brada:
toria et Propriationes plurimis in
locis cepant.

Capitationes itiq; incerte sunt, et sum:
mopere diminuit, hæc per se Infamis,
ut ita dicam in libera gente Contribu:
tio Anno 1662. efficit Summam Flo:
renorum 2775000. Anno vero 1646.
nè mediocritatem quidem nam tan:
tum Flor. 1373000. Quod autem
in liberum Arbitrium dat, Salatina:
tipus ut pro Commoditate sua alias
Contributionum genere Summas

proportionatam easoluant hoc nil ali:
 id est quam multiplicare Contra sine
 necessitate nullam fortitudinem habere
 Stipendiorum totatum publica negotia
 miscere furtis publicis et privato
 nonnullorum huero iniquo Occasionem
 suppeditare. Si per has Inventiones ali:
 quid allevamenti affere miseris Colonis
 putamus hoc nullo fructu, vel casuquo,
 tentatum et res tanq ad hac principia
 regit, ut Castrati: ipse Crus detentorum
 Stipendiorum cum favore easolvendum
 ut Ordinarijs agrarijs et Summum (honi:
 bitionibus. Pectius itaq; sequi hoc soli:
 tum genus Contributionum, praesertim
 cum pro erigendo et stipendiando duode:
 cem Millium Caeritum, Colonis seu Rme:
 tho quotannis junctam cum Larochio qui
 eaddecimat, dabit Contributionis agrarijs
 Florenos quinq; Sumatis vero Florenos
 duos propeos quidecem. Hortulanus
 Vulgo Lagrodni. Utriusq; Contributio:
 nis dabit Annuatim Florenos Tres propeos
 Viginii. Quae Contributio si grauis deest ali:
 ali pro publica quiesse conseruanda, vide:
 at ne rursus per Quadragesima Quinquai

ginta vel plures Tirones de quovis fu: 219.
mo solvere cogat, quod pejus est Anno. Mi:
litibus. Ut ergo Militia pedestris possit
formari stipulis necessario constituen:
dum est. Quantum nonnulli Palatina:
tus Militum mittere debebunt pro for:
manda pedestri Militia. In Palatina:
tibus rursus fiat dispositio hujus per
Oppida et Villas seu Districtus et Ca:
rochias, ut iuxta proportionem mili:
tem vel plures mittant qui Armis vo:
nei sint ferendis, hic habebimus pri:
mo Levitatum Certum. Si enim aliquis
horum desereret Stationem suam
Carochia illa seu Villa vel Oppidum
tenebit, ad respondendum, imò obligatur
alium in ejus locum suppeditare. Se:
cundo erit talis Levitatus selectus pote:
rit enim Officialis delatum inter pre:
sentatos facere, et qui minus apti vide:
bunt, segregare, Oppidisq; ac Villis injun:
gere quatenus alios statuunt, & Subul:
cones illis: quos in defectu aliorum condu:
cere solent, si qui militem legunt, si
exulabunt, ideoq; Levitatus hic selectus

erit Tertioq; absq; omni fastidio Colonel:
lorum aliorumq; Officialium breviterni:
pore eriget Redistri Militia per Palati:
natus absq; aggravatione Consongum ac
Incolarum, cum Officiales huc illuc
per totum Regnum colligendo Militi:
tes meant ac remeant plurimamq; In:
mpra causant.

Circa stationem Militum tenebit
quicvis Palatinatus numerare certe
tam portionem pecunie Colonello,
Regiminiis pro Sex Mensibus tum
et pro stipendio seu pensione Offi:
cialium Regiminiis illius proest huc
infra elucidabit. Qui Officiales huc
exinde commodi habebunt Absq; de:
bitam mercedem percipient non ex:
pectando eandem, neq; per multas
ambages requirendo a Palatinatio:
seu Republica. Eade pro Victu, Vesti:
tu alijsq; requisitis Militi necessa:
rijs comparandis paratam habebunt
pecuniam, nec obligabunt hos sum:
ptus de proprio exogare et quod est.

garunt expectare Aestivationem Julii 22.
Ius quandoq; irritu euentu constitui;
mus discursum Antecedenti sequendam
esse potius Reductionem Exercitus
Anni 1647. sub Regno Joannis III.
per scriptum ad Archivum factam.
Nunc ergo retineamus nonnullis
protemporis hujus et Publicae Ge:
statis ratione immutatis. Ut nem:
pe sit Peditum Millia Septem, de:
sultoriorum Mille Equitatus aut
quatuor Millia, inter hos Catastru:
torum Mille Ducenti, Aricatoru
Duo, Millia Quadringenti, Levioru
Militia vel Vatachorum Quadrin:
genti pro usibus Ducum Exercitus
utita, totus Exercitus habeat Duo:
decem Millia Militum effective
Militantium exclusis portioribus
tam Equestribus si Quarum Mille
Ducenta erunt: quam et Pedestri:
bus si quarum 2400: cum quibus
numerabit Exercitus 15600. iuxta

222. hanc itaq; dispositionem prae nomi-
natam Reipublica proveniet annua-
tium pro Suspendijs Cataphractis
Milisibus 1200 per. flor. 204

facit flor. 244800.
Loricatis 2400 per. flo. 168
Cum hastis missilib; 403200.

Valachis 400 per. florei
Cum hastis missilib; 52200.

Summa pro Suspendijs
Equitatus. 699200.

Hyberna pro eodem Equitatu ut
ibi; A. 1677 constitutum

Cataphractis Milisibus
1200 p 204 flor. facit 244800.

Loricatis 2400 p 164
flor. facit 393600.

Valachis 400 p 124.
flor. facit 49600.

Summa p Hyberna Equitatus. 688000.

Pro Levitate Stipendiorum Annor²²³.
iuxta eandem Reductionem,
Peditibus 7000 p²²⁴ facit flo: 1288000.
Desultorijs 1000 p²²⁴ facit flo: 224000.

Summa pro Stipendijs et Hyber
nia Peditibus et Desultorijs. 1512000.

Insuper ut tam Equitatus plerum
numerum Quatuor Millium Equi:
tum quam et Levitatus Septem Mil:
lium Desultorijs mille habeant
nunc in locum tam imaginarior²
Militum; Vulgo Stepe Learty; in
Equitatu quatuor et Portionum in Le:
vitatu constituit Pensio annua
pro Officialibus utpotè in quavis
Chorte Equestri pro Rotmagistro
Vice Rotmagistro, Vexillifero, Chi:
rurgo et alijs assignat² portiones
30 et quidem.

(1) Cataphractorum Chortis of:
ficialibus pro 30 Equis seu Por:
tionibus assignat² per Ducenti

224. Quatuor Floreni Stipendiorum
tidem Hybernae Floreni. 12240

sic quoniam 12 cohortes erunt reg
res p^o q^o Summa flor: 146000

Creata cohortis Officialibus ite
pro 30 Equis p^o 164. Florenos Stipen

diorum et totiq^o Hyberna proveni
9040 Floreni. Quoniam vero tri

ti Quatuor cohortes hujusmodi
erunt requirere Summa 236100

(3) Vata horum cohortis Official
libus pro 30 Equis per 164. Stipen

diorum et totidem Hyberna pro
veniet 7440, ergo pro Quatuor

cohortibus requirere Summa 29160

Summa pro Portionibus Equestrib^o
Vulgo Stipe Locaty^o quorum 1200

computant^o efficiet. 412800

Pro Peditatu itiq^o ut completus Nu
merus sit et q^o Peditum. Septem

Millia, Desultorum mille in
cum Portionum pro Stipendijs

Officialium tam sub quovis Vexillo 225.
Existentium quam et pro Officia:
libus totius Regiminis Vulgo
Statib constitutis Pensio annua
et ad summam Discursu antee:
venti circa Reductionem Caerui:
tus assignatam pro Ledite et de:
sultorio assignant 36 Floreni
atq hoc modo.

Pro Leditum 7000 per 36 effi:
citur Summa flor: 252000.

In Summa pra augen:
dis Portionibus Offici:
alium Pedestrium
requiritur . . . 288000.

His omnibus in unam Summam
Collectis utpotè.

Pro Stipendijs annuis Equitatu
flor: 699200.

Pro Hybernatis
Equitatu . . . 600000.

226. Pro Stipendijs annuis Peditatus
 et Desultorijs 1512000.
 Pro Portionibus Offi-
 cialium Equestriu 412800.
 Pro augendis Portio-
 nibus Offi. Pedestri. 288000.
 Offi. Summaque annuatim
 pro Exercitu duodecem Millia
 Militum numerari debet
 3600000.

Pro Resolutione hujus Summe
 conferenda est.

(1) Hybernae Regalibus et Spi-
 ritualibus Bonis sicut circa
 ductionem Exercitus saepe nomi-
 natam discursu antecedenti
 ctum; quae efficiunt cum veteri
 quarta 1951088.

Quinq; Simplicia Con-
 tributio Summa 808834

(2) Quae simul juncta efficiunt 3933922

Hoc est pro Exercitu 360000.
 Pro Artilleria - - - 333922. id
 et scorsimè Quarta.

Nova et ex Prussia Palatinatibus
 Contributio. Ut autem hac omnia re;
 bito Ordine fiant nec essent statuenda.

(A) Cohortes Equestres, quavis Centum
 Equites habeat effectivè.

(B) Regimina tam Peditorum quavis De;
 sultorum quodvis Mille Milites
 effectivè contineat, et non ea omnibus
 Palatinatibus sparsim mittant, sed
 ea certis tantum erigant, et adpeper;
 ent Vocent, à suis Palatinatibus
 Racoviensis, Losradziensis, Sandomi;
 riensis prout in Cæteris Nationib;
 mos est.

(C) Regimina dent talibus Colonellis
 qui nullis alijs publicis negotijs dis;
 tracti, sed bello vacant, qui ubiq;
 præsertim in prælijs adesse et præ;
 esse Regimigi suo possint. Quorum
 nemini in Colonelli, qui distracti alijs
 nec curant an in Regimine sibi

228. Comisso Regimen bonum sit, an de
stitutus Miles, an Exercitus et pre
lio aptus, an delitè Armis et Super
dijs instructus, si solummodo pro
Certum distinctum pro se locu eni
tum ex Regimibus his habeat, in
autem ad Bellum venit, neq; penes
Cohortes, neq; penes Regimen reper
unt titulati Militis.

(4). Repartitio Exercitus constituat
Galatinatus, hæc contributiones pro
Spendijs tum ex Hyberna Annis. Re
this soluant, utpote in Martio
ma, in Octobri Secunda, ut leuor
Adjutio et extraditio pro Florenti
tho pro prima Ratha dabit cum
recho qui eadecimat junctim flo.
reos quinq; pro Secunda Ratha
Florentos duos grossos decem pro
cunda Florentum unum grossos de

(5). Potandum equis dum pax sit Super
dijs et Hyberna Leuibus atq; de
Sultoris extraditio contributiones
presatas Licet Terrestria per ho

Onus etiam Hyberna in ea Deuolu' cui 229.
nullatenus subsunt. Sed ferendum est
quod mutari non potest, donec ordina-
tione Reipublica supra dicta ad effi-
ctum Reducta. Bonam Terrastria ad
hoc more liberabunt, nunc Tabellam
de quo paulo ante Cappono est demon-
strandum. Quantum quisq. Pala-
tizatus iuxta proportionem Decem
Simpliarum Contributionis aggrariae
et quisq. Fumalium erigende ac su-
sultare. Milicium debebit, tum
quantum pro Artilleria et preci-
satis Contributionibus restabit.

(1) Prima Columna sub N° 1° conti-
net Nomina Palatinatum cum
Terris suis.

(2) Summam quae ex simpli¹⁰ Contri-
butionis aggrariae provenit.

(3) Summam ex Contributionibus
Fumalium emergentem.

(4) Summam utriusq. huius Contri-
butionis proveniente.

(5) Cataphractorum Numerum quibus

200. ille Palatinatus Suspendia soluet.

(6) Agricolarum.

(7) Valachorum

(8) Leditum

9 Desubtoriorum

10 Quantum pro Arvillena hic
Palatinatus solvere tenebit.

N ^o 1mo.	N ^o 2do	N ^o 3tio	N ^o 4to	N ^o 5to	N ^o 6to	N ^o 7mo	N ^o 8vo	N ^o 9no	N ^o 10mo
Palatinatus et Terra.	Aggaria	S. Simplicis Fumales	Summum Horreum tributivum	Catapanon Militum	Præfatus	Valachi	Levites	Deputati	In Artilleria.
Palatti: Graecor.	21422	125460.	399600.	---	---	---	1500.	---	9685.
Ducath. Nat. Crui.	19028	17022½	36650.	---	---	---	100.	---	14649½.
Palatti: Sandom.	206104	113482½	319386½	---	---	---	1400.	---	11555½.
Palatti: Sarnari. et Calissensis	301152.	113487½	414635½	---	---	---	700.	1000.	620½.
Sivaliensis	81794.	40405.	122199.	---	300.	---	900.	---	5799
Palatti: Aupue	309908.	170827.	474738	---	200.	---	2000.	---	1131.
cum Terra Ma soria cum Terra Dostahua.	211030.	86680.	2267710½	200.	---	---	---	---	6909½
	149904.	25248.	175152.	---	---	---	1000.	---	7152½
Auensis	63879.	18250.	82129.	400.	---	---	---	---	529
Lanciciensis	59572.	16500.	76071.	---	400.	---	---	---	8872
Inovaladislavica	59285.	8152½	61587½	300.	---	---	---	---	186½
Pliscensis	50710.	19262½	63972½	300.	---	---	---	---	2771½.
Brechen (ujaci)	34720.	7475	42195	---	200.	---	---	---	8595
Vukinensis	83613.	30179½	113790½	---	300	---	---	---	69390½.
Betancus	48214.	14961.	63175.	---	---	---	---	---	11975.
Volhynia	60000.	30000.	90000.	---	---	400	---	---	90000.
Podolia	10000.	5375.	16875.	---	---	---	---	---	16875.
Summa	1951088.	808847½	2759975½	1200.	2000	400.	7000.	1000.	260704.

239. Notandum hic pro Militia Equestris uti
Cataphractis, Loricatis, Valachis, Siperi-
cia tantum cum hastis missilibus nu-
merari, Hyberna vero iuxta scriptum
ad Archivum, An 1647 de quo supra
ea solvenda sunt.

Palatinatus Pacoviensis cum Ducatu
Latoriensis. Siquidem 1600 Equites habet
Sandorniriensis vero 1400 Equites,
hinc tria Regimina erigent. Posnam-
ensis itiq; eam Calisiensis. Siquidem
700 Equites, mittet ergo ad Compa-
mentum Sirauiensis mittat 300,
ut componat integrum Regimen
Mille Equitum, Desultorium ve-
ro erigent et conservabunt integrum
Regimen nempe Mille, Russe. Pa-
latinatus cum omnibus Terris suis
videlicet Leopoliensi, Przemysliensi,
Sanocensi, Chetaniensi, Kaliciensi,
habebit duo Regimina, id est duo Mille
Equitum, ad hac duabus Partibus Con-

catis soluent stipendia Masovia h. 234.
 latinatus cum omnibus suis Ferris
 eriget et conservabit unum. Regionem
 idest. Mille Ledites, insuper soluet
 stipendia Ducentis Cataphractis seu
 Duabus Cohortibus et sic reliquis La-
 latinatus prout sunt connotati
 in Tabella per Columnas. Reliquum
 pro Artilleria soluent uti Colu-
 mna sub N. 10 monstrat. Sic
 ergo proveniet annuatim Stipen-
 diorum et. Hyberna.

Pro Cataphracto Milite quovis f. 400.
 Pro Loricato - - - - - 332.
 Pro Leviori seu Valacho - - - 352.
 Pro Ledite - - - - - 220.
 Pro Desultorio seu Dragone - - 260.

Et autem pateat quomodo hi flo:
 220 pro Ledite vel 260 pro Desul-
 torio assignati insumi debeant
 brevis enucleatur.

Pro vestitu integro pideo Calceis
 assignantur f. 53 p. d.

Pro Sclapetno et armatura alia

f. 22 et 5.

Pro Victu per 45 grossos hebdom
datim per Sr Septimanari.

f. 78.

In Summa pro Uno
Ledito vestiendo ar
mando atendo f. 154.

Reliquum in comp^{te} 66 floreni pro
Portionibus seu Stipendijs Officia
lium assignantur h^{oc} modo.

Regimentum quodvis constat de Cohor
tibus, quodvis Cohors habet Centum
Personas id est 50 Musqueteros seu
Sclapetarios Triginta p^{ri}ncipales
seu Lanciferos Granateros de Infe
riores Officiales Octo et duos Regi
mentarios, hoc modo totum Regimentum
habebit Mille Personas exceptis
Superioribus Officialibus. Sic enim
pro his Officialibus Stipendia erunt
ad equata prout infra patebit. Cum
ergo quodvis Cohors d^{ic}t^{ae} habeat

centum Personas, hinc ex hujusvis 236.

horum Capite de Summa supra no-
minata ducentorum Vigiñti Flo-
renorum assignari debent. Scda:
ginta Sex Floreni, hic videlicet qui
supra à vestiendo armario Alendo,
quovis Milite. Quot ex toto Re-
gimine effiat Sexaginta Sex Mil:
huan Florenorum quæ 66 Millia
sic distribuentur.

(1) Pro Capiteano seu Ductore (Chor-
dis ut possit habere annui Sai-
pendij 2000 Flor: numerabunt
à quovis Milite — — — 20

(2) Pro ipsius locum tentes (Lu-
trant) ut habeat annuatim
1200 Flor: dent. — — — 12

(3) Pro Vicealifero ut habeat 800.
dabunt à quovis Milite — — 8.

(4) Pro Inferioribus Officialibus:
Unterofficiis meliorando ipsis

234. Summam 45 grossorum pro Vie
hebdomadam pariter cum alijs
simplicibus Militibus supra cal
latam et addendo 30 grossos ut ita
45 grossos pro victu percipiat qui
vix provenient annuatim pro An
no 52 Floreni pro Octo vero illor
provenient 416 Floreni pro toto
Anno pro qua Summa ex Capite
de Alijsvis Militis: quorum quic
vis est hinc ut dictum Centum ha
debit Numero.

5. Jisdem Officialibus Octo pro Ve
victu in via meliorationis per
viginti florenos annuatim pro
venient ea Capite Militis.
6. Granatensis pro victu meliorand
hebdomadam per grossos 45 ut
habeat qui vis Flore duos efficit
Summa ea Capite Militis, &
In Summa pro expensis Alijs
vis Cohortis provenient nunc

vandi ea Capite Augustis Militis 230.

Floreni 48. gldo.

Secundum pro Capensis totius Regimi-
nis: Vulgo Sexta ea Capite Augustis
Militis dabit.

Anno Pro. Suspendijs Colonello Regi-
minis in quo 2000 Milites erunt
ut popit habere annuatim 8000 fl.
contribuet Miles - - - - - 6.

M. Mille Milites per Florenos
sea efficient Sex Millia Floreni.

Colonello vero Colonello Centum
Milites continens dabit prout sui
pra Capitano 2000 quibz officiet 8000.

2do. Pro Vice Colonello eoz modo cum
Cohorte ipsius ut habeat 6000 - - 4.

3tio. Pro Maggiore ut habeat 4000
annuatim dabit Miles quovis 2.

4to Pro Regimini nis Quartum Ma-
gistro Auditore Capitano Chi-
rurgo etc. - - - - - 5.

239. Summa pro Capensis Regiminis ad
Capite Militis ————— 17. 11.

Summa vero Summarum
pro Portionibus Officialium
ad Capite Militis efficitur que
supra restabat proveniunt flo:
reni 66, que omnia in una
Summam collecta, efficiunt fl: 220

Illam videlicet Summam que pro
Lute vestiendo armando alendo, tu
et pro Stipendijs Officialium supra
est assignata. Eadem modo pro Mi:
lite Desultorio destinant totum con:
260 Floreni, nisi quod pro Equo Sel:
Uafreno addunt fl: 40 ut efficiant
260. Floreni.

Hic nonnulla notanda
veniunt.

Anno Stipendia pro Officialibus Super:
rioribus non adeo optima assignantur
sed oportet ut ad presens rationem
Equitatis publice habeant optimio:
ra post hoc expectando. Interim

Magnates dum ex Regimini bus cui: 240
quibus luorum sentient admittent si:
cilius ad haec munia alios Minoris,
fortuna, Majoris vero Capientia
bellica qui proprio palmo Capensas
suas metiendo, possunt circa fragi:
litate necessariam his constanti,
esse praecipue cum apud nos longe
facilior victus sit quam in ceteris
Nationibus. Edo. In Regimine Re:
ditum ubi Mille Personae ad prae:
um erunt inveniendae iuxta dispo:
sitionem supra specificatam Re:
centi Re:linieri Cetruaginta Offici:
ales. Viginti Tympanista in Sum:
ma 400 Homines, qui Sclopeticis
non egeant ergo sumptus pro
qua dirigentis Sclopeticis comparan:
do per Flor: 22 / 15 restabit nem:
pe viginti Millia Florenorum
9000. Haec possunt impendi pro
armis brevioribus comparandis, qui:
bus Inferiores Officiales utantur,

24d. tum Tympanis Granatis manualibus et alijs requisitis ad Artilleriam Regiminis.

2to Pro Comparando Sclopeto et Latiori Securi Vulgo Berdyss quotannis calculantur f. el. q. 15. Jam autem circa curam et Diligentiam huiusmodi qui huic attendunt, potest fieri per aliquot Annorum spatium uti eodem Sclopeto ut ergo ad Diligentiam inveniatur Miles Venti Civis Sca Floreni quodannis, qui sclopetum suum debite manutenebit, idque pro reparatione illius restant f. 15 Floreni, quos insimul computando efficit Summa 9400. Florenorum. Hi possunt applicari pro Siquidem alterius eadem Curiam Praefecti illius Regiminis Vulgo Major seu Oberster Wachtmeister. Capediret enim in Militario Regimine habere duos

huiusmodi Officiales more aliarum
Nationum tum et pro alijs usibus
Regiminis quod in diligentia Colo:
nellorum tum et activitate Du:
cum Caerentis consistit.

De Desultorijs seu Draganis.

Hoc Genus Militum est Pars
Militie pedestris propter velocio:
rem tantum transitum Equis
utunt. Huius Militis Originem
referunt ad tempora Fabij Dicta:
toris Romani de quo polibius et li:
vius obsidionem Capuano tum de:
scribentes inquirunt. Ibi quod Equi:
tatu praevalebant obsequio in situ:
tum est primum ut velites essent
in Legionibus, qui leviter armati
et Vehi possent Equites et signo dato de:
silire, Pedestremq; inter Equites pui:
gnam liere possent. Apud nos in
hac Republica Egertate parcen:
do Sumptui Sufficiat tantisper

243. Mille hujusmodi recursorios habere ad subitos casus. Facile enim urgente necessitate Reditatus vel Curricus transire ex emplo Defuncti Bismelmi Frederici Electoris Brandenburgici ad Forberlinum vel exemplo ut supra Fabri post Equites ubi hi possent. Locus horum exempla hodie exstant plurima.

Discursus de Mus.

De Modo Augenda Militia.
Constitutio certo numero Coercituum
et proportione Equitatus erga Reditatum
facillime poscente in necessitate
augeri Coercitus poterit. Quippe per
Regulam proportionis Sociorum, uti
valeat, proveniet. Quantum quicquid
latinitatus Reditum erigere vel quot
Equitibus stipendiaolvere debebit, ser-
vata juxta Tabellam Palatinatum
supra appositam hac proportione.

Cæmpli gratia dum omnes Palati 244.
 tinatus Regni manentent quode:
 cum Millia Exercitus Palatinatus
 Cracoviensis dat 15000000 Leites quos
 ergo dabit si Octidocem. quos si 30000
 manentent Regnum: provenient
 pro Auctione Millium 22. 2250 Le:
 ites pro 3000000 3750 Leites ex
 Cracoviensi Palatinatu.

12000 — 15000 { 10000 Facit 2250.
 30000 3750.

Eodem modo pro alijs Palatinatibus
 Cæmpli gratia Palatinatus Masovie
 dum Exercitus duodecem Millia ma:
 nutentent in Regno solvit Suspendia
 ducentis Cataphractis, et quod pedibus
 solvet si Exercitus Triginta Milli:
 um erit. Provenient 500 Cataphra:
 cti et 2500 Leites quos manentent:
 re Palatinatus prefatus tene
 bitur.

248. 12000 { 200 - 30000 Facit { 500
 1000 (2500

Sicut autem Proportio in augendo
 Exercitu ita et in augendis Contri-
 butionibus servari debet eadem
 ipsi causa.

Pro Stipendijs Exercitus saluendis
 Duodecem Millium requirunt sim-
 ple contributionis agrariae Decem
 et Summaliu quibus quot requi-
 runt si Octodecem. Quot si Trigin-
 ta Millium Exercitus erit, proveni-
 ent pro Octodecem Millibus Exercitus
 Contributiones agrariae Quindecem
 Summales Semis Octo. Pro 30000 ve-
 ro Millium Exercitu requirunt sim-
 ple agrariae et Summales 12 1/2
 12000 { 10 - 18000 Facit { 15
 5 (7 1/2

12000 { 10 - 30000 Facit { 25
 5 (12 1/2

Similiter Summa pro Hibernatibus 246.
 eodem modo augeri debet. Pro 12. Mil-
 lium Exercitu iuxta Ordinationem
 Republicae Anni 1647 dabatur Hy-
 berno 1174000. quot dabitur pro 20
 quot pro 30. Millibus. Provenient
 pro 18. Millibus 1761000 Pro 20
 Millibus provenient 2935000.
 120000 } 1174000 } 180000 } 1761000.
 60000 ^{Fiat} 2935000.

Eodem modo calculandum si ad vel 20
 vel 25. Millia Ltt. habere valet Res.
 publica.

Sed notandum Hibernorum Actio-
 nem praegravem fore Spiritualibus
 et Regalibus Bonis Deoq; aliunde
 supplendus hic defectus est.

Discursus 21. mus.

De Armis et Vestitu Militari.
 Armatura Militaris alia est Cujus:

244. *seris alia Levestris Cquestris alia est
rursus Cataphractorum, alia Lorica-
torum Quam etiam antiquioribus
usita tam fuisse docet Ammianus
dum Cataphractus describens inquit.
Incedebat Ordo armatorum, clype-
atus atq; cristatus Corusco lumine
radians sparsiq; Cataphracti Cqui-
tes Thoracum muniti, Peguminibus
et Limbibus ferratis ancti. Loricator
vero describens, inquit; Quos Lem-
narium Circuli tegues apti Corporis
flexibus amplexant et quocumq; Ar-
tus necepsitas commovisset vestitus
congrueret junctura cohaerenter as-
serata. Atque nos armatura haec mi-
sertim hastata; qua olim Anteces-
sores Nostri formidabiles exteros e-
rant; neglecta expedirent itaq; ut ju-
ata antiquas Reges redigaret, rur-
sus in Ordinem prout discursum di-
dimus. Arcuum et Sagittarum usus*

in practico temporibus huicce exiguis. 240.
Nunc et Pharetta ille plus ornant qm
armant. Exemplum huius in Sithis
quorum licet ingens numerus par-
tus tamen effectus. Nec nisi quan-
doq; sauciat equos interim in acie
plus incommodi qm utilitatis pra-
stat, ab Caeteris vero Exercitiis pe-
nitius contemnit, ideoq; satius foret
si iuxta constitutiones antiquas. Le-
gum supra allegatas, etiam Commi-
ssiones Ipsi Rudgo Towarische loco
Pharetarum haberent Sclopetum
et Sellam qui sub fure suo appen-
sam in ultimum casum necessitatis
hoc etiam Ipsis etiam Tartaris magis
est formidabile quam Arcus et Primus
in acie incommodat.
Armatura d'westris nota est, alij e-
nim instructi esse debent Lanceis
ablongis: Vulgo kiki/ alij Sclopetis:

249. Vulgo Flintis uterq; horum aut fra-
mens Polonicis aut Securi bus velon-
gis: Vulgo Berdyz: quatum man-
ona sunt munita, Carnicis ferre-
hinc immolari his non oportet. ad
Sclopeta dent indumenta seu Pegu-
mina ex Lino confecta ita aptata
ut revoluta hoc vestimento ea hac
parte ubi ignitabulum esse possit
Miles exonerare Sclopeta absq;
mora. Quantum ad vestitutum
Pedestrem nec quisq; iudicio copimo:
dior foret si ad vestitutum Polonicum
accederet. Prout enim non Color trop-
het Curium sed Chinus, sic nec habitus
Catororum contribuit ad fortius
pugnandum, sed Ordo et Ceteritani
Vimodus aliamq; Nationumq; mor-
re. Sed si quis haec talia à Polonelli-
tum tum Et Ducum Ceterituum
Activitate dependent his paucis
haec dixisse sufficiat.

Discursus 22us.

250.

De Coercitijs Militaribus.

Militeri vestito armato omnibusq; ne-
cessarijs instructo nil amissius requi-
rit, quam ut sit Coercitatus. Erit
quanta enim volueris Sibi pendia in-
exoratus. Miles semper Tiro ut
Vegetius de Militia Romana scribit
hinc idem ibidem inquit. Scientia Rei
Bellicae Jimicandi nutrit, audaciam
nemò facere metuit, quod se bene di-
diçisse confidit, legimus in Annalibus
nostris plurali quandoq; Millia ho-
mium à paucioribus nostris caesa.
Unde hoc nempe unjè rebus belli-
cis attendebat. Miles seipsum et
quem aptando pugna hunc cum
Mileses Nostris seposito Sago. Rogata
plus curant dum Nuntium ad Co-
mitia ex Larticularibus convenitib;
vel in usq; Mareschalcum seu dire-
ctorem agere malunt, quam in pra-
lio præsepe vel adesse Chorti sue

254. bellicam curare. Jam plures. Statista
quam Milites, plures Rhetores qm
Bellatores, habemus hinc etiam
rationibus certare cum hoste ma-
ius quam armis. Hoc malum et
Reipublicam Atheniensem pe-
sum vedit, prout id Princeps Politia
notat. Quod nempe dum Philippo
Rege Sagacissimo armis certandum
erat Ipsi Demosthenicus orationi-
bus eum vincere satagebant. Sed
quam sterili sonatu euentus docuit,
nam dicendo interiti rebus agendis
Impares erant. Quoad Coercitia Mi-
litaria legimus in dactis Conuentu
approbata nosse esse a Regibus
Nostris pro bona Juventute Mi-
litares Scholas et primo quinq. Leopoldi
i. Austria per Constitutionem 1633.
Lortea in vicis ex Fundatione. Mici-
ronoviana qua per Constitutionem
Anni 1676. approbata est, sed hucus
nullus effectus. Sufficeret si inte-

252.
Tum saltim *Campestris Cæcilitia*
Equites remunerent, quæ *Lex* exco:
ribus nostris in usum fuerunt, ut Equos
et se ipsos pugne aptiores redderent,
atq; arma tractare apuererent, hoc:
ut cum piæ Defunctus *Rea* Jo an:
nes *Stilus* *Bractavia* in *Ulcra*
Hiberna cum *Cæcilita* ageret. Oc:
casionem multis dedisse *Commilito:*
ribus ad hujusmodi *Cæcilita* cum
Lanceis *Alinacibus*, et alijs armis *Qui:*
tatis congruis tractanda, quæ in lo:
cum *Computationum* inducere expe:
diret. Sic enim *Miles* et *Equus* habi:
lior pugna redderet. Quantum vero
attinet *Cæcilita* *Peditum* hic longè plu:
ræ requirunt, præsertim in *Officiale:*
bus. Sed si res ipsa dicenda nullum
fructum in *Cæcilitatione* *Peditu* p:
habeamus, quousq; *Germanicè* loque:
mur *Polonis*. Aliud enim erat dum
integra *Legimina* primitivè con:
stabant ea *Germanicis* *Suonicis*

Curlandias Militibus qui linguam Pol-
 onicam callent ipsiusq. Materna est
 illic Caerentia haec in lingua ipsis. Nes-
 macula peragebant. Nunc cum in
 Regimimbulo nulli sermone germani
 exceptis quapudq. Officialibus, seu
 ea. plus Polonis & editatus constat,
 Polonica ipsis impetandum est, ut
 intelligant. Sic Hispani Hispani-
 ca, Galli Gallica, Itali Italica lin-
 gua utuntur in Caerentibus sua Na-
 tionis. Militibus imò jam et Moschi
 Moschovitica (ut ergo non Poloni
 Polonica. Inscriptis igitur uocantur
 lingua Caerentia editum: ut pote
 galli haec stipendia meritis: ut autem
 facilius intelligi possint ab Officiali-
 bus externae Nationis additis Gallica
 et Germanica lingua eaq. Prae-
 pta, prout enim Liguoribus Natio-
 nis homines ubi stipendia faci-
 unt illius Nationis lingua aui-
 sciunt. In Caerentibus hujusmodi
 ita et apud nos haec pauca facite

ad discent Praesertim cum plurimi
 Officiales sint ex Prussia, Livonia,
 Curlandia, et alijs Unitis Orbis qui
 linguam Polonicam callent. Hoc
 autem modo aperiet Via Nobilitati
 Polonia ad hanc Militiam, tanto me-
 dius atq; accuratius tractandam, pra-
 sertim cum Poloni cum Equitatum
 reducemus ad Minorem Numerum
 ut ita qui volent possint in sedestri
 Militia Stipendia merere.

Discursus 23us Filius.

De Disciplina Militari.

Fundamentum disciplinae Militari-
 nis est exacta Stipendorum Solutio
 Non enim parerit Miles nisi Vestitus
 calceatus, et habens ad id quod in hono-
 re. Apud nos sadatam his temporibus
 disciplinae Militarem quom-
 lamur, quod non solum ex defectu
 solutionis Stipendorum, sed etiam ex
 multitudine ducum Coerctus prove-
 nit. Quibus enim suas Chalanges ha-
 bere vellet nemi nique subesse quod so-

295. Num Scipioni infausta in Republica
Rebernas. Si ergo sub legitimum Im-
perium redibunt oportet, ut duces
disciplinam post limine revocent.
Satis enim hac de re constitutionibus et
Legibus Regni et Articularibus Militaribus
provisum est. ad Executionem deducant.
Ad hanc enim disciplinam multitudo
contribuet, si tanta multitudo calor
et fervorem diminuet; prout jam
vidimus supra discursu ad id quod
facile fiet si Ordo; ut ibidem dictum
instituet, ut iusto pretio. Undeque
actualia longinqua, necessaria convectant
omnisque securitas tam convectandi
et dividendi severissimis panis caret
Cujus Exemplum recens in Suetio
aliisque Ceterorum Cadris Minor etiam
Victus requirit, dum inutilesque
et homines ut dictum amovebant.
Quod totum in Ducum et Officialium
Supremorum Activitate consistit.
Cessabunt et necesse Miliares Respu-
blica damna et periculosa, si stiperi.

via Ordinatio (ursu exoluent) exacte. 256.

DISCURSUS QVARTUS.

De Premijs Heroicarum in Bello A:
spontium, tum et Mutilatorum. Af:
litum in omnibus rebus publicis et
Dominij bene Ordinatis hoc in usu
fuit, ut praeter Stipendia solita fue:
ri recipere Merces seu praemium
pro his, qui se notabiles in Bello
aliqua Heroica Actione reddiderunt,
vel Mutilati sunt, ut ad alliciendos
et invitandos alios ad similes Actus
Antiquioribus temporibus, ubi plerum
estimabatur tam a Militibus quam
et Imperatoribus Ducibus fama et Nomini
bus gloria quam argentum et aurum,
pro maximo praemio recipiebant
Coronas ex Gramine folijs Lauri Querc:
cus, et alijs hinc fuerunt in usu Coro:
nae Triumphales, Obsequiales, Navali:
les, Murales (id est Caesareses, et alia
his temporibus cum Avaritia et Ca:
pulo pecunie vires sumpserunt, non
estimant amplius Graminea vel

257 quercea corona, alia ergo mediâ in be-
nè Ordinatis Regis adinuenta ad
remunerandos fortes ac Heroicos de-
ctus Militum. Nunc aut Promotio-
ne ad altiora Officia aut parata pe-
cunia remunerantur Milites, qui ad
strenuè certando mutilati sunt ali-
quo membro, aut notabilem operam
prestiterunt. Idem constituendum
est apud nos, nam de Bonis Regi-
libus, via aliquis ex Commilitonibus,
tanto minus ex Militibus gregariis
participat, dum Infantes quandoq;
ut dictum suo loco vel Femina possi-
dent potiorem Partem Bonorum ho-
rum, quæ pro Lane bene meritorum
assignata fuerunt. Idemq; optimam
vires prout superioris sed uidi mus. Et
et his Bonis Ordinatio Reipublicæ con-
suet. Spondeo quod suo tempore non
solum Stipendia Militibus ex his Bo-
nis sine omni & Bonis Terrestrium
gravamine solvi possent, non solum
pro comparandis Lombardis Majoribus

alijsq; requisitis bellicis sufficeret 250.
sumptus sed insuper pro remuneran:
dis parata pecunia Militibus his, quia:
ut in praedictis mutilati sunt, aut operam
strenuam navarunt restaret. Magis
autem acceptabiles Militi genti sectum
florens parata pecunia quam Nulle
in spe et pollicitationibus variis. In ca:
eteris Nationibus quid causa quod con:
ductus extraneus Miles tam fortiter
pugnat non pro suis Aris vel sociis
sed certe nisi quod singula ferè mem:
bra suam tadam seu pretium habi:
ant, si videlicet strenue pugnando
Miles ipsi mutilos resarciant hac
damna parata pecunia, quoadmodum
vite tempora ipsius Pensiones certe
assignant, seu pro illis Noscomia veluti *Larisq;
his p^{re}sentibus*
in Palatia Regia extruunt, ubi victus *his p^{re}sentibus*
et Amictus ipsis providet ad mortem.
Quae omnia facillime apud nos succede:
rent cum Dei Gratia non sit difficilis
victus, nec tam magno pretio con:
parat, prout apud ceteras Caesum

259. Hujus videmus, Tibericini et alibi ea
fundatione Herorum Colonorum
Laudabili, utinam non intermitteret.
Sed potius exemplo suo alijs. pro
ident efficaciter. Opulentiores vero
Regionum et Cohortium ductores re-
munerari possint Curulibus, Senato-
rijs Officijs Regni et alijs honoribus
juxta meritorum Proportionem. In Galia
Nobiles, Officia Militaria a Rege sibi
Legumina comparant, ut Regi suo gra-
tificari et Servitia Militaria presta-
re possent. Cur ergo apud nos in grate-
am Libertatis et Patria sua gravari
deberent, Opulentiores aliquid etiam
de proprio peculio impendere, pra-
sertim si in patrum in libera Reipub-
licae dispositione erunt Officia et Honores
quibus Mercicor Cujusvis Actus et in-
pensas recompensare Reipublica debet.

Discursus 2. Stus.
De Ducibus Belli seu Imperatoribus.
Postquam abunde satis de Exercitu
locuti sumus, loquamur etiam non

de his de Ducibus.

260.

Imperatoris Belli apud nos antiquis
temporibus non fuerant perpetui, nec
ad vite tempora, sed prout in Republi-
ca Romana Dictatura ad tempus su-
mebant, ita apud nos, temporarij erant
Duces. Cuiuslibet Regum, si bene finge-
bat, sua Officio conseruabat, a Rege si
non mouebat loco. De Hollesia, prout
ita Rege nostro Legimus. In sum
Quidam Galatino qui tunc Ducis Ceter-
atus munio fungebat, quod in praelio
cum Russis et Hungaris fugam ar-
ripuerat misisse domum pellem le-
porinam Colum et fusum ad eum ut
hac ignominia motus ille in ortem
suis laqueo consciverit. In antiquioribus
bene ordinatis rebus publicis: prout
de Carthaginensi scribit politicus:
non erant definiti temporis Imperia
Militaria, sed pendebant a volunta-
te Civitatis aut Senatus, continui-
ata tamen saepe in ampliores An-
nos si Imperatores bene rem gererent.
Apud nos Livius Joannes Jarnovius

Com. et
Historia
lib. 50
pag. 92.

261. sub Sigismundo anno proclaris
suis meritis perpetuus Dux Belli de-
claratus est. cum autem sub hoc Rege
Cusq; filio Augusto summum Celi-
meri adeptus esset Libertas. hinc con-
sultum videbatur ut Duces Belli per-
petuis forent nec arbitrio Regum mo-
uendi loco possent, hi enim putabant
posse resistere et modum quassu ho-
nere Potentia Regia, si forte Liber-
tati grauis esse vellet. Et sane specu-
sa haec erant, interim multis per-
mixta malis. Coacta enim Respubli-
ca Duces saepius deorepita etate ad eum
bello minus aptos infelices ac infir-
matorum cum summo suo et Perci-
tuum damno pati, usq; ad litem Ipsos
et tempora. Quod vero peius non su-
ficiēbat hoc munus in Personis con-
tinuari, sed etiam Domus nuptialia
ac si hereditarium munus hoc sibi
adsuscipiebant. Animaduertit hoc Res-
publica hinc sub Rege Michaelis

Regis ex Orio, quo tunc contra Duces
Belli laborabat, voluit hoc munus du- 262.
cale circumscripti Triennio sed cum pa-
nitius res euolueret. Si quidem (Matio
munij huius à Regum beneplacito
absolute dependeret periculorum vide-
bat mutationem hanc inducere. Si
enim sua ad Ausum Regis obedire
recusaret finito Triennio moerere
loco aliura Servitio promptior in Epus
loum sufficeret modo, si placebit ut
per occulta Suffragia Senatorum et
Nuntiorum Imperatorum in consilio
perpetuo sit somitijs Annis eligant
etiam Duces Belli: prout Palatinus
lus hijouensis, Bractariensis, Zernie-
choriensis caverunt sibi Electionem
liberam Quatuor Candidatorum Regi
presentandorum ab Pauam reuol-
fium Imperatoris Doritus, Lupia
seu Laporouensis: opus no hoc
circumscriptio necessaria erit Nam
si Regiam Lotoniam coactare
stat certa voluntas, projecto et

263. Ducum Potestas Limitibus certis
includi debebit. Custodius lib. 1mo
placuit ne Consules Imperium lon-
gius quam Unum Annum habe-
rent, ne per diuturnitatem Potesta-
tis insipientiores redderent. Sed vi-
les semper essent qui se post Annum
scirent futuros esse privatos, ne
dum Charibidem vitamus, incidamus
in Scyllam et verendo Potentiam
Regum foveamus Ducum aequè for-
midabilem libertati nimiam Po-
tatem. Prout in Roma in suo fi-
lio Cesare experta est suo damno.
Nunc autem nemo Ducum contra-
riari debet quicquam vel Scintillarum
amoris Boni publici habet videns quod
haec munia non sint apud nos certe
domus hereditaria, imò Ipsemet Pa-
milia etiam Potentissima non fi-
runt aetatem, sed postquam ad Sum-
mum pervenerunt una petunt.
Primo itaq; ut ad Circumscriptionem

nem et Crisinem Bonum circa mussia 264.
Ducis Cæcilius constituendum accep-
damus. Optatem prout in Cæcilian-
tis Annis 1699 Lege cautum est in
compatibilitas Præve Ducalis cum
munere (an cellariatus, Mareschali-
catus, et Thesaurariatus; quod post
hoc Anno 1697 in Lactis Conuentibus
approbatum est. Ita ut eadem in-
compatibilitas sit Ducalis Præve seu
munij hujus cum Curulibus Senato-
rij. Hoc est ut Cæcilius non sit
Senator Regni. Hæc ultimam apposi-
it manum rursus Libertatis Romæ-
ne, quod Senatores et Consules Imper-
ratoris munere fungebant. Hinc qui
lius Cæsar cum Consulatum ambiret
absens responsurum tulisset venisset
privatus et more Majorum pateret.
conduxit Cæcilius in viscera Patriæ
et Rubiconem postquam ipse primus
transisset. Rem armis agendam esse
professus est. Non vano metu callum
specialiter ab Antecessoribus Nostri

265. per Constitutionem d. 597 de Discipuli-
 na Militari ne Duces vel Rotmagister
 Commilitones conducant ad Conuentus
 Particulares An vero 1507. Sub Insep-
 regno in Rotha Juramenti quo Du-
 ces obstringebant hoc quoq; appositum
 est Tempore Electionis ibi finibus Mi-
 litem, et me ipsum continere. Si enim
 agitur de Auctoritate Ducis, sat hoc mi-
 nus ipsum Imperatoriam Civis Pu-
 ci Auctoritatis conciliat etiam absq;
 Senatoria Dignitate. Si agitur de infir-
 manda Republica in rebus bellicis o-
 ptimè hoc peragere vel in scripto, vel
 per aliquem inter Nuntium potest.
 Jam autem magis proficua est Ducis
 presentia in Castris quam in Conventibus
 Regni. Haec enim Dignitates Senatoria
 penes Imperatorium Officium hunc
 causant disordinem et pedisse qua
 Pro in mala Casu Imperator Exercitus gaudens
 Pragmaticis Senatoria Dignitate ducit multij sui es
 pag 249. Sicut omnia se ut in Conventibus Regni ea munere
 Jurisdictione Senatorio ad illi Ducis gratificando Mi-
 lites Assistentiam ei praebent tam

Officiales quam et Commilitones
 precipui adeo ut saepius in Comitibus
 potior sit Pars Exercitus quam in Ca-
 stris (2) Legionum et Cohortium Prae-
 fecti et quibus in Exercitu opulentior
 ad auccupandum Ducis gratiam et con-
 cipendam sibi Majorem Auctoritatem
 Conventus Particulares ante Comitiales
 frequentat munus Nuntiorum Per-
 vestriam in se assumunt miscentq; Po-
 gata Concessa Sagatis (3). Commilitones
 qui ad Latas Ducis pro Comitibus desti-
 nant possent parcendo sumptus par-
 vo sumptu in castris vel stativis sui-
 is commemorari. In Comitibus vero Majo-
 res longe impensas facere cogunt, adeo
 ut nebestinata Lortio pro libertu q; pro-
 vum sufficere possit (4) Leges publica-
 tum et Articuli Militares necessario
 violant, qui ut supra didimus argen-
 to uti ad Ornamentum Equorū vetant
 Militi sub Amissione Stipendiorum. Ni-
 enim putant hoc ad Majorem Ducem
 Lompam requiri ut praecuntes non so-
 lum Auro argentove compti, sed etiam

Deipub: Poli:
 possunt quam
 No Belli Cu
 ces Sage in:
 tenti. N. A. v. n. d.
 Gen. et. seche
 aut pro
 aut à Comi-
 tibus.

gemmis pretiosisq; lapidibus Ipsi et
 Equi Commi ornati in cedant vestes,
 Tibellinis Lanternicis alijsq; bellibus
 pretiosis ornatas postant, quod quod
 vero in his Superfluum Impensa-
 rum tam Ducis quam Milites faci-
 unt hoc sibi recompensari à Repu-
 blica deberi putant Legum prædica
 hoc in passu invalida sunt, nec hu-
 ic male mederi possunt. Et si enim
 Quia ibi est Exercitus, si Ducis in Com-
 mune ibidem et potior pars Exercitus
 si in finibus Regni quisq; Militum
 ibi Stationi sua attendent. Nunc
 patet hoc in passu Amor Boni pu-
 blici in Ducibus operari potest quia
 plurima Leges et nempe exemplo
 suo præcant toti Exercitus, per quos
 et Impensis superfluis tam suis
 quam et similibus eorum suos par-
 cent et invidiam et Obreccationes
 populi evitabunt. Nunc præsertim
 hoc in situendum, si Comitia annua
 habebimus, nullum enim tempus
 Operationibus bellis haberet plura

Milites si per totum Annuum Comitij 260.
adessent. Secundo ad limitandam Pru-
calem Potentiam expediret ut Supre-
ma Prava in dispositione Annuor-
Comitiorum esset nec conferretur, nisi
est urgente &q. necessitate ad tempus
prout olim Dictatura Romana ad
tempus sumebat. Sic legimus Tigris
Imundum Primum post Pravam
Sotkewij ad Pravam retinuisse pe-
nes se per Quodecimum Annos Supre-
mam Pravam et demum instante
jam morte sua contulisse eam Coniec-
polscio. Sicut ergo Prava Imper-
ratoris in Regno, Duo in M. D. Lithua-
nia (1). Sed utraq. sibi potestate pares
erat hujus Calumpniam recens apud
nos Antepimum Sueticum Bellum
ubi per Constitutionem 1653. Respub-
liquavit Potentiam Minoris cum Ma-
jori Prava et licet posteriori Anno
1654. ea certis rationibus principie
emulatione Quocumq. sublata est, in-
terim ex alia quoq. Parte plurima
sunt, que reflectionem merent. Et hec
enim qua noxia solet esse emulatio

269. Quicum non unquam proficua est

*(A) Ceteroq[ue] uno refragante et mali aliquo motu
Hiat: Romi ente altero particulari et rebus lapsis
libi. Amo p[ro]p[ri]o succurrere, Collegamq[ue] suum in Offi-
cio retinere posset. In Regno Gallie
ut si unus ma-
lus esse valuis ubi plurimi motus Civiles presertim
set, ab eo cum
habens pote-
statem simili concutiebant. Regnum Reges illi
sem coarctet. si Regimen totius Ceteris non comi-*

*mittant, sed plures. Mareschales Fran-
cia seu Ducez Ceterituum erant ut
ta omnes facilius in Officio retineri
possint. Hinc Ludovicus et Laerus
ab presens Regnantis Officiu[m] con-
nestabilis Gallie: quod Dux de Mont-
morence post pugnam cum Imper-
atore Romano Ottone et Anglis
feliciter Vade Ipsos simitum instan-
tum euecit, ut absolutam potestatem
Ceterituum, etiam supra Ipsos met
Sanguinis Principes obtinuerit. su-
stulit post mortem Ledigueri Ultri-
mi Cinnestabilis Gallie in Al. oer
1643. Lege cavet ne in posterum
ficiu[m] Cinnestabilis tum et Cinnestabilis*

Generalis Læstria Militia: Colonel 270.
General de L'Infanterie de France
In Gallia erigat Opilium Ipsi ad pte
seus Regnabit Lulovicus Mus. Confir:
mauit hoc Parentis institutum et post
mortem Ducis d'Cyber non Al' 1664 per
Julij per Publicum Edictum sustitit.
In Officium Generalis Læstria Gallia
quod periculum sibi putabat esse.

Apud nos si Potentiam Regiam
circumscribemus expediet ut Clava su:
prema potestatem circumscribamus
aut potius coquamus. Quod si bellum
totis viribus contra hostem aliquem
gerendum foret, tunc Comitibus annua
designent aliquem, cui summam po:
testatem et Regimen Generale Ceteris:
tibus committant ad tempus, protunc huius:
modi Cæditatem poterit etiam ea Senatu
eligi. Nam finito Bello redibit ad su:
am Præsignem, sic in Gallia in exigen:
te necessitate Rex creat Capitai in
Generalis seu huiusmodi Cæditatem
super totum Cæditum. Apud nos Cæditem:
plum late extat tempore Belli Sue:

272. tici ubi. Rex Joannes Casimirus
Privilegium super Generale Regimen
Exercitus M. D. Lithuania dedit K.
lo Sapiecha Palatino Vitepsceusi qui
per constitutionem Abb. D. approbatum
est. Post decessum G. Siewij Ducis
M. D. Lithuania Imperatoris datum
Regimen Generale Michaeli Lac.
storum protunc metatori M. S. D.
ria quod Privilegium approbatum
fuit per constitutionem Abb. 4. Quod
autem hujusmodi Privilegia per sub.
sequentes Leges sublata sunt, nemo
mirari debet, quippe dum hac de Ore
bitrium Legum conferebant timebant
Respublica natalibus Privilegijs abui.
terent Reges in Oppressionem Liber.
tatis, nunc autem cum hujusmodi
Munera non absoluta Regum Dispo.
sitione penderent, sed etiam a Senatu
et Quinctio Terrestrium Suffragijs
ni, timendum hac ex parte exta.
bit. Que tamen omnia salvis modis
nis Possessoribus instituenda cons.

tionem alicujus Jura involare videat. 242.
Tertio super Occulta Suffragia ad hoc
munus eligenti, Duces Offeri poterit.
At hic eligat, qui Belli quidem gra-
tus est, at Fortune minoris sit, nec
par Impensis quae de hujusmodi munia
requirunt. Ne itaq; hujusmodi Viri Bel-
latores, ad Gestas Camno sit, aspi-
ciantur: aut Capitaneatus Opi-
diores: ut supra jam attigimus, qui
huic Officio semper adhaereant nec
alio atellant. Cum enim paupertas
potestas pungit, aut iniqua est, aut
venalis, ut recte monet Plutarchus
in Aristotelem. Sic enim Duces ha-
bent necessarium Sumptuum, non
participando de Stipendijs, et Hyber-
nis et alijs Obventionibus Militum
proprijs per quod apud Dorcius in-
vidiam et Obreclationes incurunt
et quod sequitur minus obviemtem Ceter-
cium reddunt. Ad Pauam Russia
seu Lapronianam destinatus est Ca-
pitaneatus Pechrinensis per Commis-

Senem Hadriacensem A. 1659. Si
 mihi modo dextinent itiq. prof. laud
 seu munij Imperatoris Exercitus
 ni Capiteatatu. tam in Regno quam
 in M. D. Lithuanie. Quatto non
 abire foret, si more Carthaginen,
 dienam rei gesta redierent Reipubli
 Belli Aules. prout Justus ex Frogo
 Pompejo scribit: Carthagine cum
 Senatorum Judices dilectos fuisse, qui
 ab Imperatoribus domum et bello
 redeuntibus rerum gestarum rationes
 exigent, ut hoc in metu ita in bello
 Imperia agitant, ut Romi iustiti
 am Leges, respicerent (a) Venetis
 Reverentiam Principis demum Sui
 cesores Ipsius rationem geste Reipubli
 reddunt, et si quid deviatum per ipsum
 fuit penas Succores dant, quas Prin
 ceptis premeruerat. Sed hęc leni
 palpo attigisse sufficiat, ne dum
 nimiam emungimus, etiam
 mus Sanguinem.

Discursus 2us

274.

De Artilleria.

Loquitur de Exercitu tam pedestri
quam Equestri locuti sumus, restat
ut nonnihil etiam de Artilleria di-
camus. Artilleria. Nomine, non solum
Bombarda Majores cum pulvere glo-
bis et eo spectantibus comprehendunt,
sed omnia ad Bellum instrumenta,
maipue circa expugnationes vel de-
fensiones Fortitudinum. In Ceteris
Nationibus Magni Sumptus pro Ari-
tilleria manutenti insumunt, adeo
ut fere prodigales quandoq; videantur.
Sed haec prodigalitas inanimata sum-
rum est utilis parsimonia homi-
num seu Militum. Quis ppe circa
expugnationes Urbium ubi Decem
Millia hominum necesse destinanda
foret, via tria insumunt circa suf-
ficientem et prudentem Artilleria
Usum, nobis licet non sint tot for-
talia ut in Ceteris defendenda seu ex-

pugnanda, attamen bonum foret me-
 liori ordine majoriq; sumptu pro-
 videre Artilleria ad Sufficienciam
 habere possumus non solum Bombas
 car. Majorumq; qui presenti bello
 penitus amissimus. Verum etiam
 Sclopetorum, aliorumq; Armarum
 presertim pulveris Nitriati Granato
 Manualium, utq; preciosa in locis
 munitis locare possumus, arcendis
 incursionibus Barbaricis et tegendis
 Latinitatibus proximioribus Lodo-
 via, Volhynia alijsq; qui hactenus
 fere denudati et saepe expositi e-
 rant, sunt hac de re Constitutiones
 Regni ubi sub Nomine Oeconomica
 Bellica Artilleria providebat, espi-
 mo quoq; Rex ea suo erario Appen-
 dare sumptus pro his tenebat iud-
 ta Constitutionem a 546 subsequen-
 ter a. 1637. Dupla Quarta huius
 usui destinata, tandem Capitanea
 huius exprimis Vacantibus assigna-
 ri debebat. Qui reditus annuus ha-

erit 30000 Florenorum extant 246.
hac de re plurima Constitutiones
in Volumine Legum. Nunquam
tamen hi sumptus sufficiebant
tanta rei, idcirco supra in Tabella
Circæ Ordinationem pro Stipendijs
Cæseritui 12000 apponimus. Ulti-
ma Columna restantes Summas,
quæ Usibus Artilleriæ applicari pos-
sunt, præsertim si reductum ad 12000
Cæseritum, non urgebit necessitas
urgere. Interim si Ordinatio Rei:
Publicæ ex Bonis Regalibus; uni-
uersaliter tam Cæseritus Creationem
et Conservationem, quam et Artil-
leriæ manutentionem hoc Nomine
comprehendendi; subsequetur effectum
suum sortietur; prout id lib. Vltio di-
scursu 1470 monstravimus; pote-
rit ex redditibus horum Bonorum us-
que Stipendijs Militum impendi. Cum
sumptus pro Artilleriâ erigenda et con-
servanda, circa omnem Bonorum Per-
testium et Ecclesiasticorum aggra-

277. vationem, ad haec si somitia Annua
sua perpetua habebimus continua
um iudicium, tum et Caecutio contra
neghientes vel exorbitantes erit. Et
etiam unicam legibus nostris deest.
Quod uim optima sint nulla m. Caecutionem
Secretorum et Constitutio
tionum habent, nam dissolutis so
mitijs Inalibus Caecutionum
cessat, et tanto facilius omnia con
demnant, dum nullam bonis pre
mium, nulla malis pena sperant
vel timeat. Hinc in libri edi Dist
su sermo attingimus.

Discursus 27us in
De Causa Ordinarijs medijs Con
seruanda Militia.

Proposui Ordinaria et huiusq. pra
ctitata media. Conseruanda Militia
a pud nos, sed uia. Ipsemet mihi
persuaderi patior hunc esse in falli
tatem modum soluendi. Inprimis
Thesaurus Regni habet Parissam

Fumalium ut vocat Ai 1629 ubi in 240.
Regno reperiebantur 600. Millia, et quod
excedit Fumorum subrequebantur Ab. abba
post Bellum Sueticum per Juramen-
ta recesserunt 600. Millia Fumorum
ideo: ut prædicta Parissa & Balloni
non habeat nisi 300. Millia viri-
ter. Nunc post Gusta Oppidorum
et Lagorum, post devastatas Provin-
cias, quod sperandum aliud, nisi
maximus in Contributione Fuma-
li recessus per Juramenta que nec
Lex vetat nec ratio et æquitas inhibere
possit. Alia ergo extraordinaria me-
dia investiganda forent ad manute-
nendam Militiam nostram, cum
hec cetero certius sallore possint. Subi-
ministrari jam superius prædiximus,
quò nullum efficacius ad frenandum
ambitum factorum, recedens motus
in publicis consilijs nullum bono
publico utilior esse potest, videlicet
ut totales redditus ex Bonis Regalibus:
quorum quarta pars ad præsens mili-

liti numeratij. Destinarentq; conser-
 uanda Militia. s. prout hinc de re
 fusè Lib: 3tio Discursu 14to tracta-
 rimus. Verum siquidem. ut ibidem
 dictum. hi reuoluti nequeunt huic
 usui applicari nisi post decessum
 modernorum. Lope. Norum. s. ripen-
 dia vero ex munere solvi debent. ut
 circò alius modus investigandus
 eat. Non dubitò mobiliem motum
 his quos non puidet ea publico da-
 mno privatam rem augere. inte-
 rim cui cordi est publica quies bo-
 numq; arripiet seu Ipse proponet
 Media, quæ non prouatorum lucrum
 sed publicam afferant utilitatem.
 indolere necesse est. satis hujus Rei
 publica, quæ tam amplas Provin-
 cias complectens non est par con-
 seruando iustos: ad defensionem sal-
 tim. suis. Exercitui, et si aliquem
 alio Viscera sua corrodentem et ho-
 pulatorem potius quam Bellatorem
 caporiz. utq; sub præteatu Stipendiorum

detentorum. Apud ceteras nationes 200.
ex redditibus Satis ex Vectigalibus Peli-
ngis Myriades in Thesaurum in-
ferunt, apud nos horum aliquis in
publicum usus et hac talia maxi-
ma augende privatorum fortuna,
qui his adhibent munus inseruiant.
Sipendia vero Soluendi modus non
nisi cum lachrymis et gemitu mi-
serorum Platorum populi usitatus.
Cur ergo non potius horum redditus qui
maximam partem furibus et Fra-
udibus publici Cesaris cedunt, non
assignamus: sustentando bene ordi-
nato Caeritui, et primo quidem Sa-
lis spinas Thesaurum Divinitus
nobis datum quem si bene publico
non privatorum questus destinare
vellemus, sublevaremus gementes
Platores, et evitaremus Calvinam. De-
mesin, qua lachrymas pauperum
sequit. Non recolo memoria anti-
qua Statuta, ubi de intrare quidem

281. Lupam, Magnatibus Nobilibusq;
Heburq; licebat, sufficit Statutum Capituli
sibi. Sal. vi Magni allegasse, ubi exemplum
pagi 413. hujus fuit; juxta formalia Statuti
in Domino Neorta Palatino, qui
mandavit sibi dari praedicationem
Dominus, Rex resciens irascebatur
sibi plusquam ad duos Menses, ita
quod via illi venia per Dominos
fuit impetrata, et sic Dominus
Rex sub pana Culli et Bonatum
demandat, quod nullus Dominos
per amplius praesumat Luppa ab-
tentare, quid agat ad praesens et
quem ad modum Luppa ad ex-
tram ruinam deducta sint, ut nec
Rex nec Respublica commodum
adagatum percipere valeant. Sui-
vis praeculis est, Nobilitas suo Sale
frustrat, nec nisi qui Servitio pro-
ptiores hoc Sale cumulant. Lomen-
tus ergo esset huic rapina et praeda
publica modus, quapropter velle

omnem Reditum ex Salis fodinis de: 282.
stinari solvendis Militum Stipendijs,
alio: ut etiam Sal quod Nobilibus quatuor
præsa uendit quatuor florenis et alii
quot grossus clas unum cedat in hoc
usus ut ita nullum impedimentum
Salina habeant, supplendo uero de-
fectum tam quo ad Regias Capensas
suaderem ut Satellites Corporis Regij
uulgo Guardia sustentet ex publico
procur. Milites alij quatuor et Nobili-
um usum, ut gubris eod loco contribu-
tionum Agrariam si qua cessabunt
si modus solvendi Stipendia alium
de inueniet: Subditis suis imponat
certam Contributionem pro emenda
in suos usus pradiates sale, quod lon-
ge tollerabilius erit subditis quam
ha enormes Coactiones agrarie vel
Fumales. Loci hæc Depositoria hinc
Vectigalia Felonia præsertim in
Arupsa, de quibus abunde Casimirus
Cawadski Capidaneus Ruensis in

203. suo Tractatu super aduertentiam
defectuum in Capitibus Imperij Sa-
matis, tum et Adamus Lybourski
Justigator Regni in suo Manuscri-
pto Selectionum Controversiarum pro-
ctuarum et iudicarum. Sui omni-
reditus, si ab eis publico rite appli-
cent absq. omni dubio et validum
Cœterum gerendo bello alere et pro-
cis tempore erarium publicum in
Omnes usus erigere possemus (2) Qu-
hucusq. habere non licuit non expe-
diebat, ne Majestates in perniciem
Libertatis eò abutoret et Comitiorum
Cursus; qua maxime ad sancitudo-
Contributiones Regibus facta fructu-
ceparet, nunc autem sublatis omni-
mesu à Majestate licebit erigere
saurum. Ad hac dum placuit Con-
lium perpetuum Comitiorum annuam
pro ut iudicia Tribunalitia habe-
re sub attendentia hujus Consilij
tior erit erary publici Dispositio et

animaduersione, ac in delinquentes 204.

Continuae ac lividae Caecutiones quae
Breuibus attingisse de exaria sufficiat.

Libet Suis.

Discursus aduersus.

De correctione Legum et Iudiciorum.

Leges apud nos prolixa sunt, si enim
saltem volumina assumeremus, sa- Uocaz.
tis magna esse videmus. Interim Præ in
si essentialiam Legum præsertim ad Fragmentis
sals privatorem decidendas inquiremus ad Cui. pag. 279.
reperiemus defectiuas nec sufficientes Ciceroni
tis esse. Quantum Constitutiones Caricellarij
spectat harum Volumen plurima Regni apud
implent, quae specie Libertatis vel Warwickian
gratia vel lucri cupiditas dictat. Statu libertatis pag. 25.
Cum longis in utilibus Verborum
Phalensis. Quantum ad Statutum
Herbuti, hic est verè Cento ea vetu-
ris etiam etate ipsa Consumptis
pannis Consumptus, ubi multa Lo-
ges ex obiecta et quas præstis Iudicaria Joij.

285. penitus abolevit. Multa praesertim
in panis decernendis hunc temporis
improportionata nulla rediisse.

Herbertus titulo Palatinatus legimus, quos
negligens in pretijs et mensuris
Grandis fuerit pro pana sua huius
modi negligentie Equum am
rem. Alias Innochotnska) & C. p.
dare tenebat toties, quoties negli-
gentiam in praemissis commidisset.

Si nunc punirentur haec pana non
sufficerent Regia Statuta Equis huius
jursmodi ambulatores. Simile

Joy Statutum Diquo Castellanus, cum
aliquis arguit alias Nagani Senten-
tiam Castellani Pracoensis hoc est
mouet ab illius judicato tunc pelliceam
Hermelinam; alias Promostai-
ionj Koruchij Castellano autem Sani-
dominiensi pellices mustellinas.
vicibus autem Pracoensi et Sando-
miriensi pelliceas Mardurinas, Sando-
miriensi Vulpinas. Cuiuslibet Nota

ric Terrestri idig Vulpinas & antequam 206.
ad aliquam audentiam admittat care
tenebit. O ingentem pelliceatum Co-
piam! Si nunc in tanta litigantium
multitudine a quavis appellatione
huiusmodi pellicea darent, Senia
non sufficerent asseruandis. Sed dum
iam et Cassellanorum iudicia atq; Collo-
quia absorpta sunt per Tribunal Re-
gis et Palatinae circa iudicium ver-
sant, cui usui haec Statuta. Interim
dum video pelles Vulpinas litigan-
tibus summe necessarias fuisse non
miror illis temporibus tantam Curam
fuisse vulpium ut aequarent homi-
num precio. Legimus enim Statutum tituli vulpinae
titulo Vulpes ne Catulos Vulpium quisq;
ea Nidis tollere audeat, apud quem vero
reperiti fuerint pena Decem Marcarum
penaria, idemq; Catuli liberè in Sylvas
dimitti debeant, titulo vero homicidium
legimus in eodem Statuto Herburto. Si
quis piam Cinethonem occiderit Decem
Marcas solvere teneat, quatum Sic

Herburto
tituli vulpinae

pena

111

287.

Polig

Uxoribus seu pueris, residua quatuor Mar-
 cae Domino occisi exoluantur, eorum titulum
 homicidium reperit Statutum. Quam-
 vis occidens hominem secundum
 et Legum sanctiones esset Capitali po-
 na spectendus, nos tamen rigorem
 illum temperantes statuimus quod
 occidens Militem: hoc est Nobis semis.
 30. Marcas Parentibus pueris vel ami-
 cis. Mutilans autem in pede vel
 manu vel naso, quindecim Mar-
 cas, in pollice vero mutilans Octo
 Marcas, Digittum vero quemlibet ali-
 um amputans tres Marcas grossi-
 tum solvere teneat. Cuius quibus simi-
 plicitas illi aevi patet. Sed quod a-
 pud Ceteros nobis probro est, dum
 Statutum Polonicum Leges Divinas
 corrigit non ignoro 30. Marcarum
 valorem illius temporis equari posse
 nunc 5000 Florenorum. Legimus e-
 nim in Dispositionibus antiquis: cu-
 jus mihi etiam Domus sunt Caemph

ubi villa quae nunc Centum Millibus 200.
Florenorum videtur comparari potest *Reg. Act.*
Illo tempore Seacentis emebat. *huic Nominis*
cis. Interim haec Leges et Statuta re: *Pitt.*
policenda forent et aptanda temporibus
et Monetæ titulo. Iudex quam multa
in favorem eorum cum seculo
reperiuntur titulo Sigillum: ne viventi
te Latrel Filius Sigillum habere
presumat Titulo Actor: Si Citatus
non comparuerit pro contumacia
Quorum bonum pena mulctetur.
Quandoque Principate negotium u:
nius Bovis Valorem non aequat, con:
tumacia vero duobus Bovis eluen:
da est absque distinctione Majoris Pri:
norisve Negotij. Tum de colloquijs ali:
jsq; iudicijs quae penitus abolita sunt
est tamen haec tabula totas paginas Spi:
tuti implent. Haec ergo Statuta obso:
leta ita in Bibliothecis nostris asser:
vanda essent, prout illa Scutis anti:
qua et Machina bellica varia in re

positorijs seu Armamentarijs asser-
 vant. Visus non usus in quibus sin-
 plicitatem Antiquitatis mirari so-
 bet. Interim prout a ha longe uti-
 liora tempore huic Arma et Ma-
 china bellica parantur ad presens
 et novum Corpus Legum delectis
 nonnullis antiquis et temporis ac-
 usui aptatis formandum foret
 data presentem praxim quas Le-
 ges inviolabiliter sub alterna ju-
 dicia sequi et iuxta eas ferre
 Sententias tenerent. Hoc enim
 Statutum Herburti dum ob multas
 obsolescentias Leges contemnit. Quam bo-
 nae Leges Iuristis auribus audiuntur a
 Judicibus.

Tentatum hoc negotium repolien-
 dat Legum multo toties in adione
 tam est in Comitibus Electionis Vladis-
 slai Hti de quo eruditè ut alias scri-
 pto per Liaseleus, sed nullum effectum
 sortitus hic est labor, attamen in

M. D. Lithuania melius successit. 290.
Ibi enim Statutum Ducatus illius
primo sub Sigismundo IIIo colle-
ctum deinceps sub Wladislawo IVto
repositum ac demum A. 1645 Cy-
pis mandatum longe ampliores ac
sufficientiores, temporibus Noo aptio-
res Leges continet. Non est in Regno
tanquam aliquando ad effectum deduci-
endum foret, per hoc enim et liti-
um Filium praediret, et luoro pri-
vato tam iudicium quam et Advoc-
catorum modus poneret, si Lex ea:
pressa iuberet non disputaret pro:
utro nunc cum Summo litiganti-
um dispendio evenit. Assumamus
unicam Legem et consuetudinem
de votandis Filiabus quam ha. Mar-
ca defectiva. Statutum Casimiri
Magni Filia Palatini, si 2 possessiones
haverint multa assignat centum
Marcas pro Dotibus Pradis obtinuit
ut ea Bonis Laternis Filia quarta
pars assignet. Quod quam ambiguum

294. et Spinar^{um} Juridic^{ar} plenum sit quib^{us}
videbit. Nam ponamus Bonorum
Laternorum esse 400 Millia Flore.
nos^{que} Cui Latris sit Unus Filius, Decem
vero Filia, si quarta pars Filiabus
cedet ergo centum Millia parti sua
erunt in Decem Filias, atq^{ue} sic quic^{us}
uis ear^{um} accipiet Portio ead^{em} Bonis La.
ternis 40 Millia, Frater vero habet
300 Millia, quod quib^{us} Proportio
nem adquatam non habet preser
tim si bona Materna sunt exigua,
sed longè majus absurdum em^{er}get,
si incertamus numerum et pon^{amus}
Ciq^{ue} Latris esse unicam Filiam, et
cem autem Filios, sic enim Filia
quartam partem nempe centum
+ Millia Florenor^{um} accipiet Filij ve
ro Decem sortient^{ur} singuli Trigin
ta tantummodo Millia, quam
absurdum hoc quaso. Idcirco sic ex
nudeari hanc H^{er}edem partem de
bit^{am} puto. Ut si Latris non asigna
vit Portionem, nullaq^{ue} à viuent^e Latris

estotata sit, tunc per Amicos vel De: egr.
cretum iudicij ita dividantur Bona
Laterna, ut quivis Filiorum accipi:
at quatuor Partes, quavis vero Fili
unam tantum seu quartam partem
aut potius pretium quarta Partis.

Filius enim quod accipiat quatuor
Partes Ha sunt rationes, Primam
Partem accipiet respectu Potiori:
tatis Scaus quippe virilis Scaus po:
tior est feminio. Secundam ex quo
Filius conservat Familiam etc:
nim Filia elocante mutat Nomen
Ipsa cum liberis seu Progenie sua.
Tertiam quia non solum Fami:
liam conservat sed et Latnam tuq:
ac defensionem in bello quod non prestant
Filia. Quartam deniq: Partem
sortit aequaliter cum Filiabus Jure
naturae ex quo quicq: sit Parentis pro:
genies. Partiri vero hanc Substan:
tiam Laternam hoc modo facile
erit, si pro quovis Filio quaternari:
um numerum sumemus et per hunc

293. Collectum in Summam Numerum
 dividemus Massam Substantia La
 terna, ac deniq; pro quavis Pilia
 quotientem simplicem ex Divisione
 procedentem, pro quavis vero Fi
 lii quadruplam quotientis assigna
 vimus, Causa. Lomany
 ut supra Honor. Laternor esse
 Quadringenta Millia Floren. Cui
 tri sic unicus Filius, et Decem Fi
 erit, ergo Divisor 24: quatuordecim
 nam Decem Filia Decem Unita
 tes Plus 40r 24 constituit, jam
 si dividendus numerus, videlicet 400
 Floren. dividet p 24, proveniet quo
 tiens Floren. 28. Millia Quingenti
 Septuaginta et unus Floren. atq;
 grossi 20. Breiter scilicet pro dote
 uxoris Sororis, Lro Fratre vero qua
 druplum hujus quotientis, idest sen
 tum Quatuordecim Millia, Quingenti
 Octuaginta quinq; Floreni et grossi
 Viginti, Sic quoq; inverso ordine

et Numero ponamus Civem Latini 294.
esse Unicam Filiam, Decem vero Fi-
lios nam si ponemus pro Sorte filius:
vis Filij Quaternar Numerum pro-
dit pro Decem Filijs Numerus 40, cui
si pro unica Filia addemus unitatem
proveniet Divisor Quadringenta Unum
(41) per quem Laterna Substantia:
videlicet Quadringenta Millia) est
dividenda, ea qua Divisione proveniet
Quotiens pro Sorore 956 Floren grossi
tres, pro Fratre vero quoties quadru-
plum hujus nempe 3900 et 35 Flo:
hoc meliorem proportionem redolet
et equitatem quam illis. Sed ut tan-
to predicta equitati melius consu-
lat, hac adhuc circumscribenda fo-
rent capressa Leges) ut Massa Bo-
notum Laternor non dividat nisi
omnibus oneribus etiam Junctis Uoi-
reis et Maternis demptis ac eadusis
Quot Summa pro Quotibus omnium
Filiarum non caedat unquam
pretium Medietatis Laternorum

295 Bonorum atq; hoc modo. Si quis in
supra allegato Caempro ubi Decem
Filiae unicus autem Filius prove-
niret pro Portibus Decem Filiarum
Summa Ducentorum Octuaginta
Quinque Millium Septingentorū
Quatuordecem Florenorū, Quae me-
ritatem Laternorū Bonorū excedit
hic ad Ducenta Millia reduci debi-
bit, sed huiusmodi Caempla rara.
Ad haec optimum foret, si Later qui-
vis praecedendo Ansam discordiatum
Portes assignet vel per inscriptio-
nem vel per excoationem unius
Filiae. Sic enim Dos unius Filiae erit
proportio alterius (3) expressse cir-
cumscribat, si una Materna fue-
rint ampla ea quibus Filiae dota-
ri competenter possint ut in eo Casu
Major habeat Filiorum Partem, Idem
et in alijs negotijs statuendum
esset quae breviter attigisse suffici-
at, haec enim totum Volumen rei

quirunt nec paruo tractatu compari egi.
b. h. exi. possunt.

Discursus 29us.

De Appelationibus seu Motionibus.

Apud nos Justitia protelatio maxime
est inde pullulabat quod Processus pre-
sertim in causis Juris nimis longus et
Superfluus fuit. Contumacia Quorum
Assistit interponunt decernunt summa-
tio et similia anno non Menses re-
quirebant. Huic jam ex parte Consul-
tum si quis Processus hic abbreviatq;
est, Secundo hoc retardat Justitiam
quod Causa per plura Judicia ven-
tilat: quod dicit proverbiū. Cocta Gram-
de recogit. Consultum jam ex parte
et huic retardationi per constitutionem
1670 de Appelationibus ubi cautum
non debere admitti apellationem ab
Officio Castri seu Judicio Terrestri in
his causis infra scriptis, nempe in
Executione rei judicata, ad Inscrip-
tionem Caesumtionem Liquidorū Deductionis

297. Scrutiniorum Inquisitionum, tum
ad recognitionem non excedentem Sum-
mam Trium Millium Floren pro bu-
neribus et pro Tada Capitis, pro Catta-
dione Subditorum et decimatum
liquidi Juris Censum à Summis re-
emptionabilibus in iudicio Terrestri:
um pro Tada 500 Floren Similis
tada à levi accessorio itiq non est ad-
mittenda appellatio nisi iurum vel
damnum illud accessorium secum
afferre Parti videat. In causis quoq
limitum appellatio admitti non de-
bet in iudicio Terrestri, verum tam-
cum principaliter citato, quam et
cum Collateralibus resmitti debet ne-
gotium ad Campum, ubi demum à ju-
dicato et Sententia Succamerarij ad-
mittenda erit appellatio, salvis proce-
dutionibus et causis pro gravamine,
si contra Legem quis se gravatum sen-
serit. Hæc Constitutio predicta habet seu
ea pediret sufficientius has apellationes
circum scribi et pena insimul decerni.

da forent intermere appellantes tam Lor. 298.
des quam es Procuratores, per hoc enim
et litigantium prugitus mitigaret et ad:
locator avaritia ob quam lites ex litibus
serunt, lucrum vero suum querunt coer:
ceret. Vidimus supra Antecessorum
Nostrorum tempore hoc actum esse per
illas pelliceas mustellinas, Marturinas,
Vulpinas, que ab interposita motione,
dabant, per hoc enim accurabat ille li:
tigandi nimius appetitus. Prodit itaq;
constituta est pena gravaminis in iu:
dicem iniuste ac gravaminose jabi:
cantem, ita quoq; nil justius quam itiq;
pena intermere ac indebite a justa
sententia appellantes constituat. Et
quis pro ratione causa et actionis Ma:
joris vel Minoris momenti, iudta
quam Majora vel minora damna per
protractionem iustitia causant Lor:
ti. Nec enim placet Statusum supra
allegatum Primum Magni, ubi
nulla habita hujus proportionis ra:

299. tione cautum est Statuto, ut pro contumacia sua Civitas, quorum ad eum pena mulctetur. Sapius ad principale negotium via duorum Bonum pretium equat, contumacia vero duobus Robus elucenda erat, viceversa in majoris momenti causis que hęc recompen-
sa improporcionata. iuxta quę
Cassimiri Statutum appellans, qui
Judicis Sententiam impugnabat tenebat
Cog. ante omnia tres Marcas
re aut pelles Marcurinas, quas si Sen-
tentia Judicij est retractata tenebat.
Idem Judex suffusus rubore restitueret
appellanti cum pana Ligina dicitur
prout Statutum eius loquitur. Idem
habet Statutum Sigismundi Am-
quod inquit. Si Sententia aqua appella-
tum est retractabit et destruet eatur
appellans suas Tres Marcas reacci-
piet, quod si talis Sententia approba-
bit et confirmabit appellans amittet

Tres Marcas quas Victor accipiet, hoc 300.
ergo modo constituenda foret pena
tam in injuste judicantem quam et
temere appellantem, præsertim ubi
contra Legem expressam vel judi-
catum est vel appellatum. Sed hæc
pena augenda esset pro ratione ne-
gotij Majoris vel minoris, tum et
pro ratione temporis et moneta
huius aevi: in reliquis vero causis evi-
dentioribus præcludenda esset penitus
viâ appellatōnis ad altius subseque-
ntis Instium huius laudabile fa-
ctum est per Constitutionem 1690.
Anni, ut Supra notavi. Cæteri sa-
men vel saltem circumscripti vellem
illud ubi à negotio summam Trium
Millium Florenorū non excedente
appellatōnem admitti vetat constitu-
tio, non habito respectu an partes
litigantes tam ample sint substan-
tia, ut minoris reputent Trium

301. Millium Summam, an vero sint
tenuioris Possessoris ut Tria Millia
notabilis Pars censeat Ipsorum
Substantia. Idem enim est non ha-
benti ultra 25. Millia Damnum
pati Trium Millium quod et possi-
dentem 140. Millia Damnum
in Summa 30. Millium, Hinc ju-
sta proportionem hoc circumscriben-
dum esset, juxta quam proportionem
Jussit Ceteri Jussissimo Judice
Christo plus illa Vidua in Thesau-
rum Templi Hierosolymitani inse-
cit, licet duos tantum obolos quam
alii Divites, qui ppe illi mittebant
hec quae ipsius supererant nullamq[ue]
Divitiarum suarum Diminutionem
per hoc senserunt illa vero in Summa
paupertate totum quod habuit dedit.
Sic ergo limitari ac circumscribi haec
Tria Millia vellem ut si haec Summa
excedit quintam Partem Substantiae
totius rei recognoscentis, seu cui rell[igio]

gnitum idest non habeat Substan: 302.

Uta totius appellans ultra 100 Millia
Florenorum tunc admittenda est hu:
ic pauperiori appellatio, si quidem
notabilis decessus Substantia Ipsius
per iniquam Sententiam Iudicis
fieri possit.

Discursus Primus.

De Iudicij Tribunalitjs et Rege:
stris Causarum.

Monstravimus precedenti Discur:
su si appellationis in nonnullis preci:
dant, in nonnullis vero Causis pena consti:
tuta, tam in Iudices subalternos Ter:
restres Astenses Succamerariales
injuste judicantes, quam et in par:
tem temere appellantem posse mul:
tis litigij obvari et accelerari Justit:
tiam. Nunc pauca de Iudicij Tribu:
nalitys facilitandis accelerandisq; Cau:
sis, quanta incommoda et inconueni:
entia ex Farragine et multitudine

Regestrorum in Tribunalis Judicio
 emergant docet Experiencia neceſſa-
 rio itaq; hac Copia reſtringenda foret.
 Meo quidem Judicio optimum eſſet
 ſi Exemplo Caſtreſium Judiciorum
 Duo tantum Ordinaria Regetra ſau-
 ſarum eſſet. Videlicet ſimplicium et
 ea Aſſeſſo utq; eo ordine quo inſer-
 unt vocentur et judicent Cauſa omniſis
 generis extra Ordinaria Regetra,
 ſuper itq; Duo paralia videlicet ſa-
 batho horis pomeridianis et recenti-
 um Criminiſum. ſub quo contineantur
 Cauſe Incarceratorum in mere hic degen-
 tium Arianismi violata ſecuritatſis et
 Criminiſum Criminiſum, hoc precauſo ut
 non niſi Cauſa facti, iudicet Juris Cau-
 ſa ſi involvat rejecta ad Ordinariſum
 Regestrum Lana in partem tum et
 Advocatorem qui hac media vetita
 Principali ſubministraverat con-
 ſtituta, prout hoc prudentiſſime jam
 ea parte cauſum, et per Conſtitutio.

nem 1670 Anni, ubi pena Soc. Mar. 304.
carum cum Sessione Turrica per de
Hebdomadas interposita est contra
Procuratores, Forum autem prae-
gendum esset in Comitibus coram Rege,
praesertim si annua seu perpetua
Comitia: de quibus supra: habere
placebit coerebit hoc modo uersuta
Callidorum Procurator qui lites conti-
nuas fouent, iustitiam inuertunt
Quibus gratia Remissa ex Paritate
Verorum, ad quo iudex et huius generis
omnes in iudicio iura iudiciorum: ut
moris: expediri poterunt. Militari-
um vero ex reatu Ipsos in Comitibus
annuarijs ubi est causa Fiscus in Stru-
ta Fiscali possent dispendicari hanc
diminutionem Registrorum hac
sequent commoda. Primo: celeriori
passu progredientur Omnes Causa iur-
gia illa et contentiones inter iur-
ces: dum hi hoc illi aliud assumi
volunt ex his concertationibus horas

terunt praesertim pomeridianis horis
 adeo ut quandoq; post multas alterca-
 tiones sine effectu solvant Sessiones
 cessabunt ac si illum Justitia obstacu-
 lum ea occasione multitudinis Regi-
 strorum oriet (e) Artes litigantes
 tum et Advocatores eorum facilius
 calculum instituire poterunt pro
 quo nam tempore Litteris patescunt
 adesse pro disjudicatione debebunt. Illi
 enim turba litigantium dum hinc pl-
 rit hoc alter aliud Registryum aspi-
 mi licet quandam Magnificentiam in
 Judicio addere videat se ipsa tamen
 plus fastidii per importunas solli-
 citationes bonis Judicibus parum ava-
 ris vero et injustis parum fedi nec
 perennaturi unquam lucri affert.
 Non enim à turba assistentium sed
 à Justitia Judiciorum omnem
 splendorem mutuat quodvis Tribu-
 nal. (3) Patroni caudatum seu Pro-
 curatores accedent ad Judicium parati

hoc enim diuersitas et multitudine Re: 306.
gestorum hoc incommodi Procurato:
ribus, damni vero Partibus Jure agen:
tibus causat, quod ignorantes, quod non
Registrum Casuum à Judio assumet
intermittunt parare res: quod dicitur
foro, et dum imparati veniunt, cogunt
aut per non sunt Registro frustrare
Principalem, aut quod pejus eundem
condemnari permittere, prout id toties
Ipsi met vidimus.

Discursus 3. d. m. s.

De Judicijs Succamerariabilibus seu Di:
nium regundorum.

Causa Dinium regundorum a pua non per:
tinent ad Succamerarios Terrestres
et eorum Officium nempe Camerarios
Principales, Processus tamen non sem:
per Idem, Nam si inter bona ab utring

Herbertus
1171. Succa

Territoria faciendi sunt limites, tunc meri pag
is Nobilitati cui Actoratus adjudicatus 470.
eas ducit Officium pro libertate et consue:
tudinibus sua et non obstantibus documentis.

tis licentatorijs vel signis evidentioribus
 alterius Partis inultissimo Populo Ple-
 tis gombus jurat, se ne minimam por-
 tidulam alieni fundi adempte, idq. cum
 Sca. Vestitus sibi in genere similibus,
 prout Statutum Regis mundi Pitt.
 Succamerarius docet. Hoc vero quid a-
 liud est quam perjuria cum summa
 laesione Civis Majestatis et avulsio-
 ne fundi alieni permittere. Que e-
 nim certitudo quod juste juret, dum
 longinquitate temporis signa meta-
 lia intereunt Cyces in arboribus ea-
 cise cum arboribus putrescunt, vel
 succidunt, rivuli mutant, unde Oc-
 casio adibus mutuis et apertis per-
 jurij dat.

~~¶~~ Si vero limites faciendi sunt inter
 Bona ab una parte Terrestria ab al-
 tera Regalia, tunc diverso modo pro-
 cedat. Nam Commissarij duo ex Ferrato-
 rio Ordine duo ex Equestri; possunt
 et plures sed non plures a Rege de-
 cernunt, quibus Succamerarius seu

Ipsius Camerarius Graniciensis adit. 300.
ut ita de necessitate Actus Limitum
adesse debeant, ad minimum quinq; sa:
les Commissarij. Quod hoc non ad iudicium
Actorum unius Partis, sed Commissarij
visis utriusq; Partis ductibus hunc qui
justior et aequitati magis consonus
esse videat, acceptant, aut si neuter ar:
videt iuxta conscientiam suam instinctum
et sensum depositiones Lipsites fa:
ciunt reprobatas utriusq; Partis du:
ctibus, Deniq; si dubietas aliqua orit,
et ad meliorem comprobationem Jur:
mentum necessarium esse censent
Commissarij, tunc non Haeres Honoratus
ut supra, neq; Tenentarius Regalium
jurat, sed subditi Senes ex alterutra Par:
te. Ego qui Limitibus ad sui mal:
itiam observari hac suaderem circum:
scribitur et Caveri Legem expressam. Et
Limites inter Bona etiam ab utriusq;
Terrestria non perlocratum in Con:
tumaciam, neq; ad iudicatum in Juri:

309.

cio Terrestri Actoratum iusta Actoris
Ductum per Juramentum finiat.

Ad Censuram Commissionum Regalium

decernat per Judicium Ordines et sic d.

mi cor duos ex quavis Parte vicinorum

idq; in presentia Succamerarij sui Of:

si cuj Ipsius ut ita, quatuor Arbitri

visis ductibus documentis exceptis

Testimonijs, sequum id quod iustum

erit decident. Succamerarijale vero

Officium sup Arbitri fungat. Mi:

Here, et si paritas Verorum fuerit

Ipsae sua sententia pondus addat Ju:

stiori, sic absq; ullo Juramento ter:

minari poterunt. Granicia, Hoc enim

Juramentum bonos et probos viros est.

iam a furtis limitibus deterrere, malis

vero et mala conscientia hominibus

viam sternunt ad appetenda aliena

Heinrich

pag 337

Us in limitibus Actione currat

Att. presentante omnia pacifica possessionis pre:

scriptis 20 Annorum. Sic enim qui

credidit et reputat se habere aliquod Jus

ad aliquam Hereditatem quam alius

presentialiter possidet, infra vero tres 310
Annos et tres Menses tempore pacis
pacificè ipsam Possessorem
possidere eandem hereditatem ab omni
Jure hereditatis. Cadet juxta statutum
Asimiri Magni si itaq; obliga:
ta bona ob negligentiam Heredis tran:
seunt post Tringinta Annorum Decur:
sum in Obligatory Possessoris Heredi:
tatem, tanto magis Fundi Lari ob
eandem negligentiam circa Possesio:
nem et usu fructuarium remanere
debet. Cuius Asimiri Magni Sta:
tutum Pitt. Reges, si quis Franciscus
per duos annos tacuit nec unquam
comoruit. Niquid unco verbo pro
sepius morerdis attendentes deidi:
am sui prigratiam Francisci declara:
mus Ipsi obesse Quorum Annorum
prescriptionem. Hæc prescriptio et
pacificæ possessio maxime obstruan:
da foret in limitibus. Cæmpla e:
nim sunt dum Signa Metalia
constabant quemq; bona pacificè pos:

96 pag.
356
Pitt. obliga

3. A. Sedisse tractu temporis postquam
signa illa interierunt demum vicci-
nos litigiosos Quastionum limitum
movisse. Hinc nil justius quam ad
in limitibus Prescriptio ad Summum
vide Variet. 30 Annor omnem Ansam litigandi
viccium
pag. 227
prædat. Sic quæ vitabunt et perjuris
mutandæ foret Prædis In Judicijs ho-
stis quæ ut plurimum per Cuvationem
vel Comprobationem finire dubias liti-
consecuerunt (3) circa descriptionem
et Connotationem Limitum optimè
foret, si vel Officium Succamerariæ
vel saltem aliquis. ea amicis gnarus
esset Geometria, ob hujus enim igno-
rantiam magna damna patiunt in-
nocentes vitlo Geometrarum Imperi-
torum, qui satis se scire putant si
aream Trianguli ducto perpendicu-
lo integro in medianam Basim seu me-
dianate perpendicularis ducta in to-
tam basim. quod idem est. / inveni-
re per calculum norunt non habi-

ta ratione acclivitatum et declivita: 312.
tum per quas linea mensurata ex-
tendunt. Quia è Campo in hartam
transferenda est Figura non potest
claudi ut ipse spectari. Insuper non
attenta Differentia Lanearum Po-
lonicarum, Transsylvanicarum, Germani-
corum, Pruthenicorum seu Man-
sorum Cuhmensium: Vulgo Wtok
Chetwinski: Vidi Ipse: sed post
expeditum Actum vero: ubi per de-
cretum Tribunalitium eadivivendi
erant Tres Lanee Polonicales Agri-
mansor seu potius Agriperda jura-
tus non malitia sed ignorantia pec-
cans tres Lanee Germanicas quos-
quisq. Sca Polonicales continet. La-
neos eadivisit, atq. sic loco Trium
Lanearum Polonicarum applica-
vit. Idem facturus erat alteri licet:
non nisi tunc affuissem et homini
ignaro hujus Differentia monstras:
Idem quam differunt ab invicem

313. Lanæ. Hæc ergo talia et mensuri-
bus scienda, et iudiciis non ignoran-
da forent, dum enim in exiguam par-
ticulam in Mappa patri faciunt,
magnum damnum in agris cau-
sabit, sed ut reuocam ad propositum
in describendis limitibus preser-
tim accessibilibus et parvis hoc o-
bservari, suaderem ut nempe sco-
puli non ultra centum pedes lin-
landicos seu pro faciliori norma
ultra 50 Ulnas Polonicales distent
ob inuicem, nisi alter louise casus
ve velint ad hæc ut connotent in
descriptione limitum. Distantia
Scopulorum seu Longitudines Line-
arum atq; insimul anguli et con-
cursu laterum provenientes, Con-
notentq; hi anguli in gradibus et
minutis. Sic enim facile Geometra
gnarus etiam si destruant signa
Mæstia quasi Ariadnes filium se-
quens difficultates quas vis Labirini

2hi superare poteris (4) Et dura. 3. 11.
Ciliores sint Scopuli et melius eta:
tem ferre possunt, suaderem ter:
ram pro Scopulis erigendis non
in Circumferentia Absum Cavaris:
ut moris est, sed potius ea Fossa a:
liqua decem circiter vel amplius
Abnis à Scopulo distante supi.
Cum enim Fossa in Circumferen:
tia Scopuli fudit, Scopulusq; in me:
dio illius concauitatis erigit, brevi
tempore Terra illa è fossa cavata
per pluviarum impetum defluit,
et ut alia omnia, ad principia sua
recedendo implet Civitatem Fossa pro:
xima sibi. Sicq; sensim Scopulis ille
aquat soli, si autem Scopulus è Ter:
ra longius perita eriget Elevatio
illius, Quam nullum locum declivem,
nullumq; receptum Terra elevata
habet, diutius longè durabit, sem:
perq; elevatio Scopuli supra solum
notabilis erit. Ad haec Fossa prodi:

315. ma unde scilicet Terra pro Scopulo
monstrabit propinquitatem Sco-
puli evidentius (S). Hoc verò potis-
simum ad tollenda limitum Jurgia
puto primo quia Prescriptionem
postea si Lege expressa permittet
Decennio finito alterius Parti Appo-
sato Vicino et Collateralibus Offici-
um Succamerariale conduceret si-
gna metalia dum adhuc extant no-
tabilia renovare nec opus tunc erit
conducere amicos propter vitandos
sumptus dum notabilia signa e-
sunt, idè tam inter Bona ab utriusque
Terrestria quàm et Regalia ab una
parte absq. Commissarijs. Quispiam
Commissiones hujusmodi majores
requirunt Capensas, quas dum vitat
Heres bonorum non urget renova-
tionem Limitum.

Discursus 3. edus.
De Prescriptionibus.
Vidimus prescriptiones in casibus fuis-

di optione adiuventas esse propter
 negligentiam ac desidiam nonnullis
 rursus idem seruandum esse etiam
 in Causis Inscriptionum et Debitorum
 praetensorum, saepius enim non pu-
 ra supinaque negligentia in Causa fu-
 it, sed potius astutia dolosa. Nonnulli
 obliteratas iam multis annis In-
 scriptiones producunt de quibus qui-
 etatio aut extra Palatinatum insa-
 stra remotiori atque sic Successori in-
 scribentis ignote intercessit, aut Aega
 ipsa per hostilitatem igne combu-
 sta aliove modo interierunt, ideoque
 Contractum quietationis habere non
 potest Successor. Astutus interim
 et subdolis Creditor multum nego-
 tij facessit huiusmodi inscriptione
 in noquo Successori ducro et hic pra-
 scribendum esset tempus certum
 intra quod si non continuet Pro-
 cessum cadat a Causa, nam si Actio
 pro Capite ubi Sanguis vindicat Tri-

B. 17. um Annorum prescriptione Pra:
scriptionem admittit iuxta Statutum
quanto magis pro pecunia que est
minoris pretij quam vita. Sicut
ergo Statuto Vladislai Jagellonis factum
est ut si Heres neglexerit Pro:
na sua Hereditaria in obligato:
ria possessione alterius existentia
30 annis vel eximere vel saltem
Juri suo Hereditario per Protestatio:
nes Authenticas providere extunc
amittit Hereditatem, ita nil justius
quam ut simili modo Creditor, si in:
tra tempus hoc Summam sibi vel
Antecessori suo inscriptam Jure
vindicare neglexerit, cadat causa.
Presumit etiam solutum esse debi:
tum, si quis tam longo tempore
non vindicabatur.

Hec paucis didisse sufficiat, interius
suaderem. prout jam Cautum legi:
gibus et tentatum didimus summas
ut aliquis gnarus non tantum pe:
gum sed et Status Reipublica hoc

Orus in se assumat cum aliorum Juris 310.
peritorum adminiculo et Leges Patri-
as Statuta Herburii Janus Ricij, Lasij
Drytusij, aliorumq; tum Statutum
M. C. Lithuanica Jus Saxonicum
Magdeburgicum Constitutiones. Ac
qui ad hoc Corpus Juris Civilis imò et
Canonici assumat et quod in prioribus
deerit vel mancum reperiet supple:
at ea his atq; in locum obsolescentium
Legum has quae usui et tempori ma-
gis seruiunt inserat. Sic enim facile
si liber per Alphabetum: Statutum
Polonicum novum compilari pos-
set quod opto et suadet.

Liber Octus.

De Interregnis et Electionibus,
Regum Poloniae.

Discursus Brevis.

Interregna et Electiones Regum a:
pud nos popant vere dici Civica Revo-
lutiones Republica huic nimis pe-
riculose, et nisi Divina Providentia/

319.

cui nostri Curam esse certum est: tam
tam multitudinem hominum di-
uersarum Nationum tot Caputum
diuersorum sensuum in unum lo-
cum Conduitam in aequo secum cohae-
rentem regeret infallibilis libertatis
totiusq; Regni ruina jam expectanda
erat praecipue in Electionibus Si-
gismundi Bti Michaelis et Augu-
sti Secundi, cuius etiam nuntius feli-
mus, penas animaduvertebant hoc

Diaseuij Praedecessores Nostri hinc Regnante
Stephano volebant uti Historicus ho-
ster scribit praefinire Electionis ho-
ui Regis stabilem aliquem modum
quo incerto Consq; Interregna flu-
ctuari, et transversam in praecipua a-
gere Rempublicam solebant. Idem

Consistit
pagi 430

Anno 1507 post fata Stephani pro-
positum fuit in Congressu ad bisligam
ut Interregnum et Electio Regis qm
optimo ordine et pacate peragi posset.
Hoc ipsum tentatum in Comitibus Co-
ronationis Sigismundi Bti uti

notat his uerbis Liaseccius dum iri
quit. Voluerant quoq; Ordines Regni
in eisdem Comitibus praefinire certum
Collectionis Regia modum, ne in poste-
rum Respublica in tantum discrimen
Contentionibus Suffragia ferentium
adduceres imo uti Warszeccius (2)
in suo Discursu de Optimo Statu Li-
bertatis (3) meminuit etiam Sigismundus
Dus Annus quadam de modo et me-
thodo Collectionum cogitabat promi-
sum hoc reperimus à Regibus noi-
stris Uladislaw, Casimiro, Sti-
chacte, Joanne Augusto in
Lactis Conuentis Corum sed omnia
nullo Suentu et si verum fateri licet
difficiliter ordo in his apud nos induci
poterit, qui jam asuesfacti sumus in
turbido piscari et licitari cum Ambici-
tis Regni, quisq; magis pro suo priva-
to quam publico commodo. Interim
tamen quisq; bene vult Patria sua
et Libertati opus est ut modum quam

B&C.

pag: 325.

pag: 51.

321.

Optimum vel Ipsemet inveniat vel
propositum ab alijs acceptet ac pro-
moveat.

Si proinde obicem ponere volumus In
Domesticis licitationibus huiusmodi
quam et Ceteris factionibus liberatis
Reipublicam periculis; qua tem-
pore Interregni in hisce artibus ma-
ximè imminet nobis; Oportet tota-
liter mutare faciem Interregnum
tūm et methodum Electionis Regum.

Et quia Anno optatam Interregni
tempus abbreviari Quorsum eadem
Interregnum tam diu quandoq; per
totum Annum trahit; Quorsum
Convocatio Generalis. Quorsum Judic-
or immutatio. Et ordinatus Cursum
eorū sistit, et in locum eorum introdu-
cunt Captury dicti Interim factionis
bus alijsq; inconvenientijs plurimis
dat Occasio. Deniq; dum ad Electionem
venit, cui usui Bellica expeditione
Generali tot diversa nationes tot sen-

suum quot Capitum multisudo ex o. - 322.
inibus Regni Provincijs in unum lo.
cum ad ealquam salis in Campo cir.
cumvallationem conuocit quasi ad ma:
cellum quoddam et Lanienam ac mi:
tam Cædem reuocemus, solummodo in
memoriam duas Clectiones primam
Sigismundi Sty, alteram penulti:
mam Augusti Eudi. De illa sic Lic. pag 40.
secius scribit: Civium discordiis exar:
serunt in tantum ut instructa utring:
acie penè concurrerint aliquoties, nisi
si prius et graviores est Senatu ini:
ter arma et signa infessa obsequi:
tantes, et precibus cum lachrymis per
salutem Patriæ Duces Latium obte:
stantes prelium diremissent huic pe:
nultima affuimus ipsi et vidimus quæ
imminebant mala, dum rursus lar:
tes ut dignosci possint Propriolis tra:
chia litigabant. Certè si inueniat mo:
dus tutior Interregnotum et Clectio:
num, nisi aliud nisi mutua Laniena

223. inter siues expectanda erit in futura
Electione.

Secundo suaderetur ut ad Regiam Digni-
tatem nulli in futura Electione pate-
at aditus nisi Indigena in recompensari
quod tam diu via ad Regnum sibi sub
Memorie Liassi praecellerebat. Proponant
ergo Candidati qui alijs summi Officijs
Deaeritatis, probitatis, Virtutis sua
specimina dederunt. Luculenta, At e-
nim rerum Patrie sub optima quam
Custodes Legum esse Magistratus quor-
vis Officij eorum admonere poterunt,
Viri Auctorativi, et meritis in Repu-
blica clari. Cuius si modus Justitia di-
stribuiva tot Laetis Conuentis Legum
Nostrae appromissus acceptabit, prout
hoc fuisse Libro Btio tradavimus, cessa-
vunt per se Concurrentia Ceterorum
Principum, qui hoc maxime illucio ad
Regnum Poloniae aspirabant. Quod ali-
tem Antecessores Nri ferè cum exche-
rone Indigenarum Polio Polono Regis
ab Ceteris oris querebant. Ha potissi-

num causa fuerunt. Prima metus liber. 324.
tati inuatus, verebant enim ne Rex
Solonus Iustitiam Distributiuam in
manu absoluta habens suos consanguini-
cos ac Affines Dignitatis et Mini-
sterijs. Supremis inuicem, ad hac Opri-
mies Capitaneatibus et Terutis auctos
Libertati opprimenda applicaret. Se-
cunda causa hujus fuit uana. Spes Pri-
gentium in publicum ab Ceteris Libi-
cipibus promissorum. Dum interim
quisq; priuati gratiam statim me: *lege Dissoc:*
ruit statim recepit. Tertia et hac ge: *liber p. 14.*
ruina pessimum inter aequales ma-
lum Inuidia, dum nempe in aequali
Republica nemo Superiorem pati
uoluit, et quisq; etiam Rex fieri uolebat.

Tunc cum primo uisimus uanum
fuisse metum ne Rex honoribus et pri-
uatis Cognatos suos cumularet. Quis-
pe Pub. Reges Indigena Michael
et Joannes Quorum necler suos
affines aduabant monstrarunt, adpre-
sens uero totaliter hic metus cessabit

325. Dum Distributiva Justitia non absolu-
te in Regia Dispositione erit, uti su-
pra habere tractavimus. Secundo si
pag. 78 quicquid experti sumus illas Lolligitatio-
nes, illa promissa Cæternorum Principum
in fumum abire magno quandoq; Re-
ipublica periculo et damno, Nam dur-
parturiebant in promissis montes, via
ridiculus nascebat. Hinc illecebris
Cæternorum amplius dementari et e-
ludi non decet. Henricus loco Creationis
Navalis Cassis in Mari et Leditum Gu-
sconum aliquos Millium ad Bellum
Moschovitium Subministrationis, loco
Resolutionis Debitorum Que Respu-
blica contradiderat, Ipse via quinq; Medi-
simi Spatio in Polonia Solo capto in-
scia Republica excessit, erupit, egressit
pag. 79 derelictis hoc Regno et Injuria factorum
prostratione sua à Statib; admodum
promissi in Lactis Conuentis facti de
pag. 80 restituenda Estonia restituere. Et sane
et pag. 80. res non carebat Mysterio. Non solum

enim Revalia cum Larre suo Joanne Dac.
Rege Suecia Arcana Consilia Remotis
Lotonis agitabat, sed etiam Sigismun:
di Supellecta. Jam conservari et impor:
tari in Naues ceperat, hinc posthac di:
vulgabat Ladus cum Ernesto Archiduce ^{Lubianis}
tabiti inquitum Albi Sigismundus illi ^{remotu}
Corona Lotona cedebat, Regno vero Suecia ^{pag. 120.}
adjungebat Livonia tota et Vestigalia
Prussia, quante posthac turbas et mo:
tus contusserint Rempublicam ea occa:
sione Acta Historie loquunt. Hae scili:
cet sommoda has utilitates acceptas
referre Electionibus Ceterorum te:
stemur. Lenissima Electio quid Ni:
gno huic Boni attulerit experimus,
tot Thesauri, tot Milliones inutiliter
consumpti, nec privatos Opulentiores
reddiderunt, nec vitarunt publicum imi:
totum Regnum ad Carremam deduce:
runt pauperiem. Tertio deniq, cum Ipsa
met Invidia si non penitus eradici,
saltem dimissus poteris, partim per
Circumscriptionem Lotestatis Regia mo:

327. De Justitia Distributiva adinuenta
de quo sapius per alternatam seu alternas
vices tam in Provincijs quam et in Familijs
js: de quo infra constituendas et observan-
das facilius omnes flecti possunt ad Ca-
clusionem tacitam Ceterorum, Clectio-
nem vero Indigeram.

Discursus 34us.

De Forma Interregni.

Diadimus supra plus incommodi damni
et periculi quam utilitatis redundare
in Rempublicam ea hoc quod Interregna
apud nos tam diu trahunt, nam dum
sistunt. Cum ordinario Judiciorum cursu et
traxerit Executiones dat. Tempus his qui in-
obedientes sunt Regi ad majora auden-
da tum et factionibus aperit. Campus
ut cum Loesa loquar jusq. dat. sceleri,
ut ergo his talibus modum ponamus et
affedamus remedium hec occurrente
Inter Regno, observari debere puto.
Novo siquidem placebit formare Consilia
Annua seu perpetuum Consilium hinc.

quam primum Mors Regis interuenit 328.
Primas Regni initio Consilio cum Sepa-
toribus et Nuntijs Comitibus Annorumque
si protunc congregati erunt Status, siue
re limitatum hunc Actum Mors inopi-
nata Regis preuenient, compareant
Omnes tunc temporis decesserunt per Inno-
tescentiales suas omnibus Palatinatibus
Regni et Provinciarum et annexarum
Mors Regiam simulque in his liti-
ris Uniuersalibus ascriptis ea Con-
silio et Sensu Comitiorum Generalium
Aprimor diem Conuentibus Laticu-
laribus ad summum in hoc Septima-
nis a tempore Mors Regis, Idemque
Candidatos Indigenas Viros probate
Virtutis sua dederunt. Proposones Pala-
tinatibus ad Regiam dignitatem et
Mense Consilij Annus promoveri dignos.
Eudo Securitas Limitum Regni pro-
videbit, idemque Cura committet Ducum Ceter-
citatum et M. A. Lithuanie. iuxta pre-
dictum iuramentum suum obligabunt
tempore Interregni in Fidebus Regni

29. se se continere cum Exeritu et operam
dare ne à finitimis Respublica aliquo
damni patiat.

Etia Omnia Iudicia Ordinaria tam
Tribunalitia quam Castrensia et Ter-
restria via sua procedant Executiones
super refractarios conducant solito gra-
du Registrum, tamen sit speciale re-
centium finimum Citationes nova sub
Titulo Nos Procures Regni extrahant.

Interim dum instabunt Obvencus Lar-
ticulares Tribunalitia Iudicia Quabz
Septimanis Castrensia vero una hebdo-
mada limitent, ut tempus eundi ad
Conventus Lartculares Nobilitati con-
cedatur.

Obvicia Annua limitent, et assignent
seu transferant Praeviam pro Coronad-
ne Regis: nisi aliter Summa neces-
sitas suasent: idq; in quatuor Septim-
nis à tempore assignato Conuentibus
Larticularibus Electionis per Latati-
natus, ut ita et Interregni tempus, et
Electio et Coronatio Regis in Caso Se-

primanarum Spatio finiri possint. 330.

Inter alia incommoda Electionis Ca:
straneor hoc quoque erat quod tam diu
traherent. Interregna, non enim sa:
cile ex distantis oris conduci Principes
poterant, dum vero ea Civibus indige:
nis elige^m. Et ad prae^mto erit.

Discursus 3us Stus.

De Modo Electionis Regis.

Quousque supra brevit^r, si Rempu:
licam periculis qua circa Electionem
Regi. Ipsi imminere liberare volui:
mus, oportere ut tota facies et Me:
thodus Electionis huius mutet, nunc
ergo singula qua mutanda essent com:
pendiose explicabimus.

Ubi loco Castraneor Principum, quos
hactenus ut plurimum in Throno Ro:
mo collocabamus in posterum non:
nisi Indigenas eligamus Viros Sedatos
omnibus numeris absolutos et estima:
te prudentia et ceteritatis in rebus
agendis. Ubi Jus vetandi in Ele:

934. ctionibus penitus tollat, ut solum Jus
pluralitatis obtineat. Tractavimus
abundè de diversa natura horum
Jurium videlicet vetandi, et plurali-
tatis supra Libro Secundo Discursu
Quous verò in alijs ita et in Electionibus
Regum. confundi hæc Jura videmus
dum est Suffragia in Electione Regis
que proprie ad Jus pluralitatis per-
tinet. Observamus ac connotamus
et Jus vetandi circa hæc Suffragia
conseruari debere putamus. Ad eò
verum ut etiam Nobili Uno Contra-
dicente Electio sisti ac impedi possit.
Sua opinione adeò sunt etiam
Paterni Auctores imbuti, ut plenis
vociis hæc in libris suis declament, et
rum quam falso plurima Compla-
monstrant. Nissa faciamus Electi-
ones antiquas ubi licet plurimi Jure
vetandi uti voluerint, aut à majori nu-
mero non auditi, imò spretj ac con-
temptim habiti prout Historicus
de Electione Vladislai Regis scribit

de Electione Vladislai Regis scribit
Admiris

Reliqui numero Suffragiorum tri: 992.
ci aut sponte cedebant aut paucita:
te sua contemnebant, revoluamus
saltem Tres Electiones Sigismundi
Primi Michaelis et Augusti Se:
cundi, Sigismundi Electionem
quis dicit nemine contradicente
stetisse. Major pars Civium elegerat
Archiducem Maximilianum, sed
prudencia et ceteritate Lamoyssij
Sigismundus in Throno collocatus.
Interim quantum dum Respublica
et Libertas periclitabatur Historia loquitur.
Michaelis Electio, non ne per plura:
tatem finita, vidimus Ipsi mult:
tos et sat Losentes contradicentes fu:
isse. Sed inter arma nullus Juris ve:
tandi tunc locus erat. Hinc etiam
Camenecum Lodovia Fortalicium cum
tota Provincia in manus Ottomanic:
as pervenerat. Sola postea Divina
Pratia recuperatum permissima
Augusti Secundi Electio, an quaso

333. nemine Contradicente peracta. Si ubi
rum fatendum Major Numerus pro
duce de Conti fuit, Sed hac pars cele
ritate et Potentia anteuertit Conatu
Riuahis sui. Quorsum ergo fallimus
exteros imò nosmet Ipsos, Rempu.
Olicam vero plurimum periculis expo
nimus, dum Electionem Regis ne
mine Contradicente finiri debere et
Ipsi credimus, et alios credere volui
mus. Cur non satius hanc Legem et
Consuetudinem quam toties sicut dictum
licentiosè cum Summo Republicæ
Discrimine fregimus Cur eam Con
silio et deliberato animo non immu
tamus, Cur non potius per nouam
Legem constituimus, ut Electiones
Regum pluralitate Suffragiorum
fiant prout alia Electiones: de quibus
supra permittant. Quomodo au
tem hoc fieri debeat videamus.
Etia Si aliquid in Electione Regis
apud nos immutandum est certe modus
Suffragiorum dandorum. Quid enim

aliud est Electionis Regis Actus, a: 334.
pud nos nisi Scana quaedam ubi plus
apparatus quam Re ipsa est, et ubi a:
liud introducta Persona representant,
aliud re ipsa sunt. Assumamus so:
lum Suffragiorum Catalogum, quod
in Constitutionum volumen inserunt,
quam multi illic reperiunt qui nec
Suffragium suum dederunt alij qui
diuersi sensus fuerunt, alij qui Actui
huius non affuerunt et tamen ad ex:
plendum Catalogum Suffragiorum
Nomina eorum Albo huius inserunt
et fingunt esse in hanc Scenam pro:
ducti sibi Electores qui re ipsa non fu:
erunt. Ut ergo hanc laruatam
Electionem tollamus ut quisq. Nobi:
his dici possit re ipsa Elector Regis sui,
ad hac ut Confusionem illam pernici:
osam; quae in multitudine tot diuersi:
corum Caputum in unum locum con:
gregatorum necessario esse debet; evi:
temus. Constittendum est ut huius:
modi Electiones peragantur in Palati:

natibus hoc modo. Quamprimum inter-
 veniet. Mors Regis, Primas Regni
 invito Consilio cum Senatu et. Mentis
 Comitiorum Annuariorum deferretur per
 innotescantias Omnibus Palatinatibus
 in ydem literis innotescantialibus,
 Diem Electionis Regis in quibus Palati-
 natu assignabit omnibus eundem, et
 subsequenter limitabit Comitibus An-
 nuariorum pro Coronatione Regis
 Regis Quatuor Septimanis post
 Conventus Particulares Electionis per
 Palatinatus et supra memoratum.
 Adh. Hi Conventus Electionum non
 sint Particulares in Terris seu Distri-
 ctibus, sed in Palatinatu ubi etiam et
 Terris Palatinatus illius compare-
 at Nobilitas, Exempli gratia Decem
 Terra Palatinatus Masovia, compar-
 ant in Generali Conventu Warsavia,
 sic et Podlachia Palatinatus Tres Terra
 compareant in uno loco, sic et alia et ita
 ut compendiosius peragat, hac Electio-
 nis. Pro hujusmodi Electionis Actu du-
 dum praefigat, nec ultra trahat, ter-

pus ad præcedendum fidem factionibus 336.
et Inconvenientijs hæc autem stridant
ita disponat. Prima die demane sta-
tim conscribant Regestra Nobilitatis
per Districtus seu Terras: prout libro
eodem Discursu quo diximus reliquum
temporis illius diei insumat Conferen-
tius respectu Candidatorum ad Coronam,
Quis aptior huic Dignitati erit, qui
ad horam destinatam ea Nobilitate
non comparebit careat Activitate,
nec alio illi inscribat, ut ita quisq;
non negligat hunc Actum, et ne ea
vicinis Palatinatibus dato illic Suffra-
gio hic rursus Suffragij Jus sub-
dicet aliquis. Altera die horis ante me-
ridianis mittant Suffragia occulta
in eam ordine: ut supra dicto li-
bro et Discursu fuse monstravimus.
Hoc solum mutatos: si placet: ut non
sub Officialis Palatinatus, sed sub
Directione primi illius Palatinatus
Legatoris, qui adens hoc peragat pro
Majori hujus Actus Auctoritate.
Interim Asepores ea Districtibus:

us dictum loco prefato: addant Dire:
ctori finitis Suffragijs Cista illa ecludi
dat et det asseruanda in Sacratio illius
Templi. Reliquum temporis horas
pomeridianarum valet.

Tertia die isq; Matutinis horis: us
omnia sobrie agant: afferat Cista ex
Sacrario et in presentia omnium se
seret et aperiat tum Suffragia illa
calculent. Omnium Candidatorum.

Is vero qui plurima Suffragia habe
bit declaret pro Candidato ad Regnum
ex illo Palatinatu. Si vero contigerit
duos paria vota seu Suffragia habe
re: quod via continget: tunc ambig
connotent mittantq; antea iam Ele
cti, ex Cquestri Ordine Nuntij Teme
sares cum Senatore illo penes quem
Directio Conuentus huius Electionis
erit ad omnia coronationis cum atte
statione quod per dictum Palatinatum
ad Regnum Candidatus hic Electus est.
Ite finitis hoc modo Conuentibus
in triduo per totum Regnum et Pro
vincias illi annedas omnes Senatores

atq; Nuntij Terrestres jam ante ad
 Comitium Annua Electi ibunt ad sopitiam
 imitata pro Coronatione Regis sacrorum
 illiq; omnes in quatuor Septimanis ab Acti-
 vus inceptorum Conventuum Laticulati-
 um Electionis se sistent. Quibus Senator
 qui Directione in Conventu Electionis
 Palatinatus sui gaudebat cum Nuntijs
 Terrestribus ante jam Electis compare-
 bit tum et candidati ad Solium Regale
 ex Palatinatibus Electi, sed tanquam
 Privati Circumscriptione Comitatu prout
 id jam Regibus nostrum cautum est.
 Illis Suffragia pro quovis candidato
 ex singulis Palatinatibus computa-
 bunt. Et hic qui plurima Suffragia
 habebit declarabit pro Rege ac corona
 bitur indilate.

Sub Modum autem numerandi Suffra-
 gia pro candidato Regni ex quovis Pa-
 latinatu diversissime vellem a con-
 putatione Suffragiorum in alijs Acti-
 vus Electionum dei Deputatorum

ad Tribunal, Nuntiorum ad Comitium
 Senatoriorum vel Dignitarianorum et Of-
 ficialium: de quo supra Libro eade Dis-
 cursu quo, tum et Libro 3tio Discut-
 su. 25 tractavimus: Illic enim tot
 pro candidatis ad Dignitates et Officia,
 aia numerant Suffragia Quot erunt
 hi qui pro ipsis Suffragia sua dabant.
 Hic vero in Electione Regis circa comi-
 tationem Suffragiorum in Comitij
 Generalibus Coronationis, ut non tot
 voces numerent pro quovis candidato
 et Palatinatu, quod Ipse in conventu
 Particulari illius Palatinatus habu-
 it Vota, sed proportio sumat iuxta
 Varyffam Contributionum seu agrari-
 arum seu fimalis. Exempli gratia Pa-
 latinatus Cracoviensis soluit simpli-
 contributionis Fimalis 65. Millia Flo-
 renorum, ergo pro illius candidato ad
 Regnum numerent 25 Suffragiorum
 Millia Palatinatus Lublineensis sol-
 vit Sex Millia vel Betrensensis Tria
 Millia, ergo pro candidato illius Sex pro

istius Candidato tria Millia Suffragior^{um} 340.
numerent, et sic consequenter pro san:
ditatis aliorum Palatinatum.

U^t vero hac proportio iuxta Tarifam
Contributionis servet, circa computa:
tionem Suffragiorum pro Candidato
Cujusvis Palatinatus id exigat et equi:
tas ipsa et alia rationes.

Quantum ad equitatem quid justius
quam ut hujus Major et potior ratio
habeat, qui pro publico bono plura
et Majora prestat. Hac enim sunt
reciproca iuxta illam Regulam, do ut
des, facio ut facias. Nam in hac Repu:
blica equali omnes Nobili stirpe ori:
di sunt equali quo ad genus iuxta
Lozonicum dicterium Nobilis unius
Hortulanicæ Possessor par est genere
Civis Opulentissimo Palatino. Inter:
rim merita in Republica distinguunt
Personas et Cogens, ut qui plus pro
Republica facit, is alijs anteferat.
Quia singulorum Civitatis et Palati:
natuum ratio haberi debet, omnes

34. d. Palatinatus tam inter se quam eorum
Nobilitas sunt quo ad generis sibi a:
quales, et licet in hoc Palatinatu Cuius
lentiore, in alio egentiores Nobiles repre:
sant, omnes tandem sibi genere sunt
equales. Interim hi Palatinatus qui
sunt ampliores, qui pro communi La:
tria defendenda plus contribunt,
plus Exercitus pro publica quiete et
Communi bono Stipendia ipsi soluen:
do manent et conservant, plus
etiam Suffragiorum in Electione Re:
gis habere debent. Quae enim aequitas
sed etiam in equali Republica quae
aqualitas foret. Palatinatus Cornu:
niensis et Calisiensis dat pro su:
stentando Exercitu Contributionis
agrarie 30 Millia, Palatinatus ve:
ro Masovia dat 20 Millia. Et tamen
si Suffragia ita computarentur pro can:
didato Cuiusvis Palatinatus, prout
in Conventibus Larvicularibus, dantur
certo certius duplo vel triplo plura
Vota. Candidatus Palatinatus. Maso

videtur haberet quam Candidatus supra 348.
dictorum Quorum Latinitatum eadem
ratione Latinitatus Lodovici, qui con:
tribuit Summum quinq. Millia Flo:
ren. plura pro suo Candidato Suffragia
afferret quam Latinitatus Cracoviensis
qui contribuit et Millia, sic et in N. D.
Lithuania Ducatus Samogitia alios
Latinitatus prevaleret Suffragijs quod
quam injustum quam Inequale in
Repubblica equale foret Crisis placum
est. Quantum ad rationes, multa eam
de sequerentur inconvenientia. Nam hi
Latinitatus eligerent nobis Reges
in quibus multitudo Nobilium est qui
ob Egestatem suam magis sunt obno:
xij Factionibus plurius reperiunt, qui
nec legere nec scribere sciunt, ergo illis
Suffragia ab alijs scriberent. Sicq. non
proprio sed alieno arbitrio referent,
Quia Ipse non iudicio prudentiorum
sed Factionibus peruersorum eligeret,
Nam ambientes Regnum postpositis

343. Palatinatibus ubi paucitas Suffragio-
rum reperit in his Palatinatibus refu-
gium quaerent, ubi plurima Nobilitas,
Reliqui Palatinatus animadvertenti-
tes non Consilio, non Judicio per fidei Ele-
ctionem, sed mere in pluralitate Suff-
ragia ferentium totam vim Actus huius-
modi consistere procurarent, quocumque
tandem modo Suffragia ea ad augmen-
dum numerum inducerent Imposse.
Seditionatos Tamulantes Milites, ut
tantum aequare numero Suffragiorum
possent alios Palatinatus atq; sic loco
Bonis Ordinibus Summu in Disordinem
in Electione Regis causaremus. Cum
vero non attento numero Suffragiorum
in Conuentu Particulari latorem si-
ue Centum siue Mille fuerint tot mi-
liteminus Suffragia pro candidato Pa-
latinatus numerabunt, quos Contribu-
tionis Tariffa: ut dictum est monstrabit.
Tunc palatissimè hujusmodi Ele-
ctio per omnes Palatinatus finie-
tur in Triduo.

Prejudicium eandem Singulis Nobiles 344.
nullum praeferre possunt. Hoc enim
non Singulorum Nobilium sed inte-
riorum Palatinatum res agit. Quod
si autem Palatinatus aliquis de-
ri sibi ducit, paucitatem Suffragiorum
Consilium in promptu habet ut au-
geat Taryffam, Contributiones et sic
augebit etiam numerum Suffragiorum.
Multi enim Palatinatus declinant
Onus Contributionum praesertim ubi
plures Nuntios Terrestres tanquam
Defensores ac Patronos suos habent
devolvenda hoc onus in alios Palati-
natus. Hinc non sine ratione memi-
Libro 2do Discursu 22 Optimum fore
si in aequali Republica aequalitas ei-
tiam in hoc servaretur, ut iuxta Taryf-
sam Contributionum proportionem
in mittendis ad Comitium Generalia Nun-
tius constituerent Palatinatus inter
se, quod etiam in Electione Regis Le-
ge cavere vellem. Alternatio Primium

345. et Familiarum idq; ad diminuendam si
non totaliter se dandam Invidiam in
ternam ut nempe nemo possit ex Cay
Domo et Familia ea qua Rex Electus
fuit nominari in Regem nisi quarta
demum occurrente Electione ut ita a:
lia quoq; Familia participant de hoc ho:
nore let ne una Domus supra reliquas
nimis referat. Si enim superbiunt
Homines a nulla designatione quan:
to magis superbiunt Domus conti:
nua gra eminentia. Non sine ratione
Legē publica cautum ne Deputatus
ad Tribunal nominari possit. Idem ni:
si quarto demum Anna Privatis vero
Laudis & alatinatum nonnullorum ar:
celā munere Nuntij Terrestris et vaca:
re jubet per duas Cadenas Comitios
Generalium Quibus Nuntius Filij Al:
gum abstinere Titulis Principum
Regiorum sed in equalitate permane:
ant, sintq; capaces omnium Honorum
et Dignitatum in Republica, praesertim

si non in absoluta Potestate Regis 346.
Distributiva Justitia erit, prout hujus
Exemplum Venetijs, longe hoc magis . . .
expedit Ipsis et Republica si place-
bit alienari Electionem ut Tertia
occurrente Incola M. P. Lithuania
eligat in Regem, non inficior modo
per hoc non magis segregent et di-
vellant Animi Civium quam uniant
quod indigitasse sufficiat Utilitates
et Commoda ea hujusmodi Electione
hac promanabunt. (A) Sic demum quisq[ue]
Nobilis Colonius vere dici poterit Re-
gis sui Elector dum non in turbido non
ad Actus seu benevole omnino delibera-
to huic Suffragium suum dabit quem
Optimum esse sentiet. (B) Omnes fa-
ctionibus Ceterorum Ministrorum qui
Warsavia Congregati publica misce-
bant praecedet via, non enim equum
erit Ipsis per Omnes Latinitatus la-
gati, et aliquid moliri praecipue cum
Electio per occulta Suffragia peraget,
ad haec totus Electionis Actus triduo

347. Definitus praeindet quibusvis molimur
nihil modum inter regnorum: quae
semper Reipublica periculosa fuerunt
abbreviabit tempus. Quippe Tres Actus
maximi nempe Interregni, Electionis
et Coronationis Octo & Octiduarum
et spatio terminabunt. Iudicia Ordina-
ria via progredient. Executiones pera-
gent, Registra Iudiciorum et Decreto-
rum & Protocollo non miscerunt nec
variabunt per Iudicia Capturalia
Vulgo dicta.

Electiones et huiusmodi cedent Gloria
Lodovici gentis nunc enim constans
est opinio esse plusquam sententia
Millia hominum Nobilium pro de-
fensione Patriae hoc confirmabit per
hanc methodum Computationis. Suff-
ragiorum quippe Electus poterit ad-
esse Centum Millia imò Ducenta
Quatuor. Suffragiorum non Civis
autem Extraneorum patebit hoc Ar-
canum, Suffragia non iuxta Nume-
rum Nobilitatis eligentis, sed iuxta pro-

portionem contributionis supputari. 348.
Quod maximum dum per pluralita:
tem sine et Electio Scissiones cessabunt.
Nemo enim Jure vetandi seu contra:
dicenti impedire Actum poterit, dum
circa pluralitatem Jus Electionis erit.
Qua Scissiones quam periculose sint
Ipsi experti sumus, sed et dolendum
Exemplum in Regno vicino Hunga:
ria ante oculos versat. Nos. cum enim
in bipartita Electione Regis Lax
Archiducem Ferdinandum, Lax ve:
ro Joannem de Lapola eligissent, et
Ferdinandus auxiliis Cesaris Christi:
ani fultus prevaleret Joannes viri:
lus proprijs Ferdinando impar adhi:
vit in Auxilium seu verius in Calicum
Regno huic Turcarum Imperatorem.
Hic Tabula de nobis mutato nomi:
ne narrat, dum inter Potentias Ceter:
nas postis non nisi summo opere pro:
prijis fatis eluctari licetis.
Placet quoq. nonnullis sortilegio certa:
re ut nempe e Electi seu propositi san:
tidati ad Regnum ea Urna ad id propa:

349. rata Schadulas seu globulos Sortales
hujusmodi extrahant, quem Sort
Hægeria hic declarat. Ræd, adducunt
Exemplum Venetae Respublice, ubi in
Principum Electione utiq; globulis Lar-
tim inauratis, partim inargentatis
utunt, sed meo iudicio non committun-
dum Sorti, quod Consilio et ratione
finire tutius est, licet enim etiam
in his Divinam Providentiam non
inficiamur at tamen Experientia
docet quandoq; prestigijs et incanta-
tionibus locum esse. Hinc et in Re-
publica Veneta non eligunt Sorte
Principes sed solummodo Electores
Principum, seu potius Electores Ele-
ctorum Principis sexdecim vicibus al-
ternando, tandem Quadraginta et
Unus constituunt Electores, qui non
Fallaci Sorte sed Rationibus et Consilio
certantes eligunt Principem. Requiritur
de necessitate ut qd ad minimum ex
his 40 Electoribus concordent, sicut tanq;
qd Suffragijs Concordibus constitu-
itur Princeps.

Epilogus ad Lectorem. 350.

Udisti amice Lector Poas restau:
randi Status Republica Polona non
in Platonis: quod a iungit Schola for:
matas, sed ea Legum Patriarum funi:
damentis, rerusq; Publicarum Arca:
nis et utas, si non omnia laudas, sal:
tim nec omnia vituperabis. Nostrum
est, qui Publica tractamus, equos pra:
riter ac Iniquos Iudices pati, interim
si accuratius perpendis, in ultisq; nunc
sub cinere latent in flammis scriptu:
ris obitari hunc in modum potest,
praesertim per circumscriptionem dis:
tributive Justitia. Sic enim dum lani:
cti praemia vel penas ab uniuersis stu:
debuunt et inseruient. Meum est haec
subministrare Tuum erit ceptis co:
operari, praesertim nunc dum morbi
quisq; portesus facile medicam manu
admittit. Fastidium praesentis Status
nil nisi mutationem proximam
portendit, quam committere peruer-

so Consilio minus tutum, agendum
 ergo est nec permittendum fati quo
 ratione corrigi potest. Contribuant
 ad invicem Potentia quibus tollerabi-
 lior apud nos Populi Libertas quam
 foret absolutum Unius Domisium,
 ut autem in Compendio Verba mea com-
 plectar Benevole Lector. Opto in Polo-
 nia Rempublicam non dependentem
 ab arbitrio Regum. Quo ad Magis-
 tratus et Distributionem Dignitatum
 ac Muniorum Reges Indigeras sed
 conicos Qui: iuxta Cimburni/ Digni-
 tate quidem et Honoribus Casmylerans
 sed potestate Domi exuti vel Atheni-
 enses. Thesors: ut Poem inquit/ Qui
 re Suffragij in creandis Magistratibus
 in Populum Collato se penè Regio ju-
 cavit praeminentiam, tantulum et ju-
 stitiam Legum sibi reservavit. Felicem
 Poloniam si hujusmodi Reges Patriae
 Custodes Legum haberet Viros Veteranos
 Status Patriae suae gnaros et amantes
 et amantes. Qui penè gestis munijs a-
 pud Populum Amorem et Authori-

tatem sibi pararunt. A quibus nullus 352.
lus Libertati ob Potentiam metus
nulla ob datam alicui vel denegatam
Dignitatem seu Tenutam Invidia
nullum Odium et Diffidentiarum
Origo. Hec opto hec voveo, simulq.
Ne Amice Lector bene valere cupio.

Wielmożny Młci Pański y Bracia

Przecliytatem cum Cura et non sine ve-
neratione magnos sensus Com. Cm.
Lana. Ale iekeli skazerze mam napi-
sac co sentio. Tak iusz Rzeczpospolita
masza in suo politico Corpore enervata,
tak sita Vitalis Spiritus utracita, ze
iak ow in expiratione ad ultimos an-
gones redactus na kserg sy kolwiek sero-
ng przewrocic y gorsie kolwiek przesniec
kare non tollita fata sed moratus, tak
y my iekeli ieszere nie iestesmy pspod-
ko bpedziemy podobno in co Statu, w
ktorym nam iusz zadne soratus ani-
omniani nie pomogq. Leki zas ieszere
sity cokolwiek czuiermy magis postare-
m optare quam sperare licet, rebys-
my sy in mutationem salutarem
prawda ale baroko contrariam nie za-
chamowaney w Situ Cupidini zgotie
mieli. Wzyc y suchwate amlycy
ksero Louiq racy mouriq peream cum
luceam. Jakosz maig uwarzac zgubq

Oyczyzny Księzy y na swoig własny
 rzuunt inconsideratę cholby się rozpui:
 kęge y zgasnęge byde się nadęge y za:
 swiećie. *Notasnie nam Stury w Loeta*
napisat. Video meliora, proboq, dete:
riora sequor. LVMCMXan proponis
proeam Rzekę popospolitey more Lot:
 księzy y w domu swaim uspokoięney
 amysmy się nauczyli iusz ad nastęyt
 y zwiędzieli drogę do cudziemcew
 nie tylko na Ciekuyach propter Lu:
 orum, ale w krzywdach które sobie
 formujemy czyli do Prawa, czyli do
 Lana, czyli też ad Conciues, y z nadu:
 iemy często facilitatem *Diünarum*
potentiarum, bo im dobrze i naszę
 krotę. Nie przeto jednak pilna y
 uświętna praca nie jest godna nie
 tylko Druku ale y nieswierszelney
 pochwały, a kto wie iezeli weli in *pro*
Marginę praapti nie przydzie *refle:*
tya. In quantum są iusz cale nie co:
Insemy precipitat furor in magnis

355. etiam voluisse satis est. Motego u.
walcniarz CVM M Lan Conscienti.
am nse grzebnge sobie powierzonego
Talentu y podajge do Chwagi Urzei
srogi, ktore Amor Boni Publici et
incomparabilis prudentia dictaverunt.
Proponis CVM M Lan orax et Antido.
tum violentum, prawi: ale Saluta.
re Agonizantibus. Niechay Lan
Boh, ktory dat sposobosc a dy czt
y. Piz, a CVM M Lan nie rack
negligere similia.

z r. 1710. Stanislaw Morsityn

Wojowoda Sandomirz
Opiecznosny M^{ci} Danie Ciesni
ku Sandomirski.

Moy Lwieck M^{ci} Danie y Kocha.
ny Bracie

Trudno nie aprobowac magnos
Sensus CVM M Lana wyrazonych
in Augurationibus Salutaribus
Lwieck kzeptey dw. assera pod te

causę kiedy Uniuersi rarus amor pri: 336.
uatis ras Studijs cuncta in preceps
distrahunt. Główna przyczyna przaca
Wmśm. Panna jako saluanda Patrie
ere perennius monumentum abij
potępsci diruta a Salmine restaur
ret. Machina libertatis, ktore mole
sua zgruntu Uchoway Bole wieci
stajęcemis dyffidencjami euersa
obruet a muerros. Wipe sem sy docęgi
tal w Taryffach ad Wmśm. Panna
wyrazonych jako widę Skarbowych
Discordansiam z przywatnemi Uo:
jowodstw tak krakowskiego jak San:
domirskiego, ktore per laccęsum ma:
ię kilka tysicy dymow. Czele pręgi
daje do kockwacyj na Seymsku tera:
znieslym pręgi widę Wmśm:
Panna abij y ca obra Duchowne ktorym
to podobno samym przyczyniono in
apteęsum tego cyżarę. Iubi equali
jure cum Terrestribus gaudere pouin:
nyj mogty per proportionem altewi:

354. acyq ostrzymac y nie dyty ea k ludo:
bane per Justitiam a Commode, kro:
re dotqd insupportabilia sen seruis
onera, adjungo Luneta krotkie, kro:
rych fundament in laudis et Sani:
tis anterioribus Lapisany. Terax za
zgomocyq Com Czarna y Dobrych
Lrysiaciol. Jego trzymam de obiorq
skutek, datem dowod dobrego affektu
przeciwo ko pomoi Calcehu Com Cz:
Lanow w Gsobi Jmci Wigora Ka:
nonika Gnszkienskiego, iako Jmsi
Wigora Official Sandomierski Rycaliny
Domu Com Czarna Lrysiaciol, Gp:
ege pewien tey wasemney od Com Cz:
Lana rekompensy o ktorq prosic
y zostajc L.

U 20 Februanij
A. 1711.

Kazimierz Lubinski
Biskup krakowski

Luncta Hojuneta.

350.

Roekwanya Taryffy Wojowodstwa
ad proportionem Karbowey powinna
przymiesc folge y Dobrom Duchownym,
aby ktore magis senserunt onera, sen-
tiant et Commoda Taryffa abba w
Larafiach ma wielki waryacyy, od tui
wielce nie pod swoiq Larafiq potroi-
nych, a drugich Kosciotow nowo wy-
gowanych cate nie masz Sortes Ple-
banalis iako nie nalezce do tlybbrny
tak ani do sadnych Kontrybucyi per
Iniquitatem aliquam poiggane y Cui
kucyami aggrawowane, weze za tediq
okazyq w tym by poprawic naleza-
to Taryffy.

Na Honoraria Generatom Moskii:
urkim nainakone & Dysmu Trzy
Taterybse, od ktorych Excypowane
Bona Regalia et Spiritualia, per
Laudum gdyby misly odmienione by
na inny sposob Kontrybucyi aby pari-

359. ter. Dobra Duchowne do niej nie na-
lexaty, ponieważ że Capensia Moskiew-
skie non regulant do Dobra Ducho-
wonych.

Te Dwory Szlacheckie wolne zo-
staly według dawney swoiey Prero-
gatywy od kensystencyi Moskiewskich,
& Plebanij Das Kapitanow portugoi-
no, którzy y Koscioły potym deserere
propter Perstitum in supportabi-
lem musiq.

Jeżeliby Legacya wyprawiona była
do Jch M Generałow, aby ta Jmou-
nitas kensydcencyi Kapitańskich spe-
cialiter zalecona być mogła.

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.